

645
2002

(1-2) 2002

„ბრან-პრის“
გლობალი
თიკა
ჯამბურია
კითხულობდა:

ნეტავ
საპრიზო
ადგილი
თუ მარჯუნესო

ქართული ქალების
და

ოჯახისათვის

მიწვევა რედაქტორი

ნარბიზა მგებელი

სარედაქციო

კოლეგია:

- ნანული შვიპაძე
- მარია ბარათაშვილი
- ნაზი მარაბაძე
- ლიზა კაკაბაძე
- ცინია ტყეშელაშვილი
- (მხატვარი რედაქტორი)
- ირაზა ჩოქოვაძე
- ნინო ჯანაშია

ნანული შვიპაძე

ტექნიკური რედაქტორი

დაფუძნებული - ქართული
„სამაგისტრო ქალის“

ქართულთმცოდნეობის

რეზინტრანსპორტი №06/4 897

ქართული ბაზრის 1923

ვლინა

რედაქციისათვის შევსების

მასალებზე კონკრეტული არ

ბავშვები

„Sakartvelos Kali“

Georgian Woman. A Magazine

for Women

უფანა ისაკაძის იუბილე

„ი“

უბილეს გილოცვით, მთავრად ღიანი! უსაზღვროა თქვენი ხელოვნება, სახე სულიერებით, სიყვარულითა და გულწრფელობით.

თქვენი ვილინის იდეა მალე ანგეზით გავრცელებული სიყვარულის სივრცეში მრავალი წელია ასახრდობს ქართულ სამეცნიერებლო მუშაობას.

ღმერთმა ნუ მოგვიშლის მისი მადლი და წყალობა!

ასე უწერა ღიანი ისაკაძისადმი მიძღვნილი ფესტივალის გამო, კაპიტული მუსიკის ცენტრის მიერ გამოცემულ სპეციალურ ბუკლეტში.

ფესტივალის დასასრულს საინტერესო დარბაზის წინ გაიხსნა ღიანი ისაკაძის სახელობის ვარსკვლავი. დიდი სიხარულის მოლოდინში ხალხი წამით გაირინდა. ცახე ფეიერვერკები ბრწყინავდა. დარბაზის ზღვარებზე ზეიშის დედოფალი გამოჩნდა. ლოკები შეწითლდნენ და თვალებში ცრემლი უკაფავდა. ტანმა იტყვა. თვალები... თვალები... გამახსენდა ამ თვალებთან ჩემი პირველი შეხვედრა.

1953 წელი. თბილისის კონსერვატორიის ფესტივალის. მაშინ სტუდენტთა რაოდენობა 250-ს არ აღემატებოდა. ყველა ერთმანეთს ვიცნობდით და ყველას ერთმანეთი გავიცვინებდით. თერთმეტს ოცი წელი უკვდა - სათითაო ზუსტად მახსოვს, რადგან ბატონი ლალის ლექსები საოცარი სიზუსტით იწყებოდა და მთავრდებოდა. საშუალება მქონდა და მინდა შევიხირო, დღევანდელი გადასახლდნენ მაგაყვანა, რომ ჩემი თათბის სტუდენტებს წაგვლა გეხებოდა ქართული მუსიკის კონცერტების ისეთ კორიფორმით, როგორც იფენენ: ბატონი ლალი დინაძე, პაული ზუგუა, შალვა ასლანიშვილი, გრიგოლ ჩხევიძე, თორა ჩივაძე, ტატული წულუკიძე. ქალბატონები ვიყავი ძიამი. თამარ გვლადიშვილმა, არავენი გამომჩნეს ჩვენი ისეთი მთავარი ადამიანთაგან. სამეცნიერებლო ფეიერვერკებიდან განსაკუთრებით გავიხსენებ ღიანი ისაკაძის პირველ პედაგოგს, უადრესად სათირ და დახვეწილ პორტრეტს - ლევან შუკაშვილს. წლების შემდეგ ბატონი ლევანისადმი მიძღვნილი წერილი ღიანი წერს: „მე თვითვე ვიყავი ემუხობი, რომ თუნდაც რაიმეს გავიყვებოდა, რომ თუნდაც რაიმეს გავიყვებოდა, რომ თუნდაც რაიმეს გავიყვებოდა, რომ თუნდაც რაიმეს გავიყვებოდა...“

... მე ვასრულებ ჩემს მოვალეობას უფლისა და იმ ადამიანთა წინაშე, რომლებსაც ვერ კიდევ ღმერთი არ დაუკარგავთ.“

თვალეებზე მოგახსენებდით... სწორედ აქ, კონსერვატორიის ფესტივალში შევხვდი მას. დღის კალთას ნაბიჯებზე უფრო გოგონა აღტაცების ვერ მალავდა, როდესაც გვერდზე ჩაუარა ჩვენი ქვეყნის კიდევ ერთი დიდებული მუსიკოსი. „დედიკო, შეხედე, შეხედე მარნი იაშვილი!“ - აღმოჩნდა ბავშვის ხმა. დიდი ლოკები შეწითლდა და გიმეორებდა მთავრად გაუბრწყინდა. დიდ ბათონით თავზე ხელი გადაკვსავდა და შეეკითხებოდა: „რა გქვია, გოგონა, შენი?“ - „ღიანა“, - მიპასუხა ბავშვმა და თავი მორცხვად დახარა. მერე დედაც შევიცინა. ის ხომ ჩემი მეგობრის - ელდარის დედაც იყო. ელდარის, რომელიც იმხანად უკვე გამოიჩინებოდა, როგორც ნიჭიერი შემსრულებელი. მაშინ ვერაფერი წარმოვიდგინებდი, რომ ეს ბუთხუხა ბავშვი ჩემი ქვეყნის საამაგო შვილი და მხოლოდ სამეცნიერებლო ხელოვნების ერთგული გახდებოდა.

დამაბულ შრომამ და ნიჭიერების ელვარებაში 40 წელი გასულა...

ნიჭიერი, ვერაფერი იტყვის ღიანზე. ღიანი ისაკაძე უფრო დიდია, ვიდრე ნიჭიერი. იგი ნიჭიერთა შორის არის რჩეული.

6

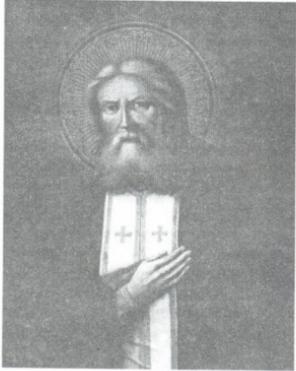
მიდა მამები ვეასწავლიან, რომ აღმაშენებელი ცხოვრების უმოკრესი მიზანი მარადღეობაში გადასვლისთვის შთაგებაა. თუნდაც ამქვეყნად ასწავლიან ბედნიერი ცხოვრება გვეჩვენებს, მაგრამ უწინაშეული და ამოიქნება მიწიერი სიამოვნებები და ნეტარებასთან შედარებით, რაიც მოვლის განწმენდილ სულს წმინდას სანახებში. აი, რას გვიჩვენებს ზეცა და იმედი დამასკელი: ღმერთი თავის მადიდებლებს მიანიჭებს ისეთ დიდებას, რომელი თუ აღმან არა იხილა და ვერც არა ესმა და გულს კაცისას არა მოუხვდა, რომელი უცვალებელად ჰქვამს და თვით მიმცემელი დიდებისა უცვალებელად და მოუცლებლად დამკვიდრებულ არა. ვეროვე შეგება იგი და სიხარული განუქარებულად ჰქვამს, რომლისა თანა არა არს უფა და მუხანაბაა”.

ზოგიერთები ამბობენ: ღმერთიც მწამს, ხატიც, ხათილს სახლშიც ვიპოვებ, ეძლევა სიამოვნება, მაგრამ სიამოვნისა და ჯაჯილხეთის შესახებ ვერ ვიპოვებ, რადგან ამ ქვეყნად არ არავინ მოსულაო. ამ აღმაშენებელს შევახსენებთ, რომ ღმერთის რწმენა მარტო ხათილს ანოებით არ გამოხატება. — პირველი რიგში გული უნდა ავათიოთ ღვთის წინაშე და ჩვენი სულის ნათელი შეკვეთით ამ დიად ნათელს, რომელმან განახილვა ყოველი. თუ საყოველთაო აღდგომის და სამსივლილი სამსეღვაროს შესახებ არ ვიპოვებთ, მაშინ ჩვენი რწმენა არაზომისა იქნება. „სარწმუნოებამან შენთან ვაგზიონდა“ — ბრძანების უფალი. ახე რომ, სულს ცხიხება ძირითადად აღმაშენებელ დამოკიდებულ — მითავიან, როგორ გვეწამს და როგორ ვასრულებთ ღვთიერებ მცნებებს... ამ ქვეყნადღ” მიბრუნებულთა ნახვის მსურველებს ეს ღმერთი სერაფიმ ნათელის სიტყვების შევახსენებთ: „ჩემი უფალი ისეთ სიტყვებში ამბობს: მამამების სახლში ბევრი საყვარელი; ნატურად გადამეცა ამ ზეცურ საყვარელ ხილვა. ნადავ ვეკვიდრებოდი უფალს, ეფენებისა ისინი ჩემთვის. ღმერთის მიმართაც ეს წყალობა — ნატურა და თხივან შემოსულა. ამ საყვარელ ვიქმენ ატყობებო, ვგრავით აღვიქმენ ამ ზეცურ ნეტარებას და სიტყვების რაც ექ განვიცდებ”, როცა ზეცური სანახების შესახებ ვეგვარად წმინდანი, უფერად დიდებდა, წინ გადმოხატა, თანა ხაღურა და თვალდაზრუნული, დინებად იხრებად მკვიდრ მარტვერ სულის გულით. ამ ისინი მის სახე არამწიფიერ ხაზს და დროს შუქს გამოხატავდა, კაცო თვალს ვერ ვაგუსწრებდა. — მივლი მისი არსება ღვთიერებ აღფრთოვანებისა და სიხარული გამოხატავდა. ჭეშმარიტად ზეცური აღმაშენის თუ მწიერ ანგლოზის ჰაგვად. ნახევარი საათის შემდეგ ეს აღმაშენებელი: „იო, რომ სიყოფით, რა სიხარული, როგორი სიტყვება უღის ზეცაში მართალი კაცის სულს, მადიდებელი ატაინათი ვთვალ ამქვეყნად მუხანაბებს. მივლი სიყოფილი მერ მატრებში გადრთხილვებ სხეულს, ამხაღვაც კი ხაზილთ უნდა დიადანმდებ, ოღონდ ის ზეცური სიხარული არ დაკარგოთ”.

წმიდა მამათა სწავლებით, სათიხის ერთი წუთის ნეტარება ბევრად აღმეტყობა წუთისოფლის საუკუნოვან სიამებებს, ჯოჯილხეთის უწინაშეული სატარებელი კი მილითხვევ გადასწინის მიწიერ განსაცდლებებს.

ვევლია წმინდანი თროდას სიკვდილის წინაშე და თავს უღირსად მიიჩნევდა, — ში არ აკმაყოფილებდათ ის მადლი, რასაც ვი-

ნათელს და მარადღეობას

ღმრისი მამა სერაფიმ საროველი

ველ ნაბიჯზე თესდნენ, ამიტომაც შემწველ მოუხიბობდნენ დიდაღვთისას „ჟამა სულისა განყოფილს“: „შენ ხარ შემწე ჩემი, დღეობო, შენ ხარ მზარეველი ჩემი, შენ ჩემი ღმრისის მიმართ თავსდებოა...“ ღვთისმშობლის სავედრებელი ყოველვად უნდა იკითხოს ქრისტიანმა, თუ სურს ზეცური დედოფლის შემწეობის ვაჭრისას.

ვევლია არაველესიერა პირველად უწყო და ხატვალეო ზღბას სიკვდილისწინა წუთებში, ამ კრიტიკულ მომენტში მოხილავ სული განწმენდილი ნათელდებიან ღვთიერებო ნათელი...

ანგლოზები წინასწარ ამცნობენ წმინდანების აღსასრულის მოახლოებას, — ღირს სერაფიმ საროველს კი, არა თუ ანგლოზების, გარდაცვალებამდე რამდენიმე წელი ადრეც ცხადად მოველიან თვით ღვთისმშობელი. ეს უკვე მეთორმეტე გამოცხადება იყო, რომელსაც დაუსწრო დედა ეკვბასიაც; დივეგვის მინასტიდანი. აი, როგორ აღწერენ ამ სასწაულს: „ითქვას ქარი ამოვაგდეს, იქაურების ეღვარე ნათელი მოეყვინა, გაისმა ანგლოზისთა ავლია. ბერის სენაკი განვიცრად და ჭერაც ამადლდა. იქაურისა კამეცა შუქით გაიარადღებულ დარბაზს დაემგავება. შიხს ნათელზე უფრო ბრწყინვალე იყო ეს შუქი. წმიდა ბერი მულელებზე დაიხიბა და ესადა აღიხიდა: „იო, ერთიხელეო, ნეტარი ქალწული, ვივალდწმიდა დედა-ღვთისმშობელი...“ წინ არა ეგვლონი მიდიდა, ზეული ეგვარა ახლავდა ვეკვილებო ტრებო, შემდეგ მიბრინდებოდა ვოვალდწმიდა ღვთისმშობელი, თორმეტე ქალწულის, თანე ნათლისმცემლის და ითანე ღვთისმეტყველის თანხლებით. ვევლის ეღვარე სამისი ეთხა. ღვთისმშობლის ენით აუწერელი მოსახამი ებურა, რომელზედაც ვჯვრებით შემეგლი დიდი, მრავალი გულსაღვივებ უბრწყინვალე. ღვთიერებო დედოფლის სხვა ქალწულებთან შედარებით უფრო მაღალი ხანდა. თავს უშვენივლად ნარინარი ვჯვრებით შემეგლი, თვალისმომკრებლად მწრწინავა გვირგვინი. წმიდა ქალწული სწივლ-წვივლად მიაცვლებდნენ ღვთისმშობ-

ბელს, მათაც ვვირგვინები ეღვთა, მთა ვაშლიდა ქმინდა და ნათიერი სამისი შეწილდა... როდესაც მინახონი ვეკრპისა გონს მოეყო, ღმრის სერაფიმ დიდაქობი აღარ იყო, იგი კრპალები იდგა ღვთისმშობლის წინაშე, რომელც დედილი შელოთი თარიგება თავის რწმულს. მონახონმა შემდეგ სიტყვებს მოჰკრა ვური: „იო მიატობი ჩემი დივეგვის ასულები“, რაზეც ბერმა უპასუხა: „ესისა და მიწის დღეობეფალო, ვცილებო ვევლის ერთად მოვეჯვროთაი, მაგრამ მარტო ვღვარ ვუწოდებო!“, „ჩემი სანატრელი!“ — მივეო ღვთისმშობელმა: „ფეგლაფერმა შევეწვეო...“ (ღივეგვის მონასტერი ღირსმა სერაფიმმა აღარს, სხადც უსახლკარი, ობოლ ვიგონების ზრდიდა და უფლის დიდებისათვის აზნადებდა).

[წავლის წინ ღვთისმშობელმა უფლებდა მისცა მინახონი ვეკრპისას გასაუბრებო და წმინდანის, რომელსაც თან ახლდა და ვაგეო, თუ რა ტანჯვა-წამება ატანეს ღვთის გულისათვის. ესენი იყვნენ: დიდაქმენი: ბარბარე, ეკატერინე, თეკლა, შარინე, ირინე და სხვანი, რომლებმაც მწიერ განცხრობას ზეცური დიდება აჩიხეს. „იკვლავდ მოწინავე ცხადად იხვევებოდნენ, ახლა კი — ფერულად, გული სხვად, მაგრამ საზღაური ისიც იფიგა...“ — თქვა ღვთისმშობელმა და მივე წმიდა სერაფიმე აკურთხა შემდეგი სიტყვებით: „ჩემი სანატრელია, მუცე ჩემთან იქნება“. თანე ნათლისმცემელმა და თანე დიდაქმენეგვლამაც აკურთხეს წმიდა ბერი და სხვა წმიდანებთან ერთად დაემშვიდობნენ.

1833 წლის I იანვარს მამა სერაფიმე უკანასკნელად მივიდა ტაბორში, ვევლა ხატის წინ სანივთი დანაით, მსურვალედ ილცა და ეკიანა. ბერის შემდეგ გამოიხივია ბერისნახების, ვევლა სათათაოდ აკურთხა და სასწეგშიდ შემდეგ სიტყვები დაუთხრა: „ისხიხონ სული, გულს ეს გატეხეს, ფიხიზღად ივითო, — თქვენივთა გონწიერების მხადლდა“. ვეგვამ შეწინა, რომ ფიხიერეს სისუსტის მოუხედავდ, ბერი მხიარული, მხე და უადრესად მშვიდი ხანდა. ამ საღამოს მამა სერაფიმე თავის სენაკში მარტო იყო. დილის ექვს საათზე კი ბერებმა ანალოვის წინ დამოქობი ნახეს, — ღირს მესკარეს მიწიერი ცხოვრების გზა დაგსრულებინა.

სერაფიმ საროველის წმინდანად კურთხევის დღეს არქივისკომისია ინიცირებო შემდეგი სიტყვები წარმოთქვა: „... ყოველთვის, როდესაც ახალი სასწაულთქმელი მიველილს დღესამის, ცე განიხივება, გამიხილდება უფლის ტახტი, საიდანაც მახვილო ვეგლა შეწინავს მოუწოდებს: „თქვენ, ვინც ამოცხიხს მხელ ეღვთიერებებს მიტოვებთ და არ გახსიხეთ თქვენივთა განკურთხეული ზეცური საყვარელი, შეუხეოთ თქვენს მომეს, რომელიც რწმენით და სანივთით მოწილდით აღმაშენებლის წოდში ამადლდა; მხოლოდ ღმრებით გამოცხადებენ ვინ თქვენიან, — დე, მეგზურად, მკველად და შემწველ ვეკვლავდ...“ ემსგავსეთ მთა, როგორ და რამდენად ვეწმიდებიან, რათა თქვენც ჩემთან მოხედიოთ და განიხივებო“.

ეს სიტყვები ზარიეთ რვეენ ციდან და უფროდებიან ჩვენი ეკლესიის საკუთმკმობილის — ღლია მფრის სიტყვებს: „ქართველნი, ერთად დავისაკენ“!

● ნინო წერეთელი

● თინა წერეთელი

ღეგბი წერეთ- ლები თბილისს ამჟჟბენებ- ღნენ

ნინო წერეთელი - ეს სახელი ისე-
თივე ძვირფასია ჩემთვის, როგორც ყო-
ველი ჩვენთაგანისთვის საკუთარი მშო-
ბის.

ნინო და თინა წერეთლები ექიმ სა-
კულე წერეთლის ქალიშვილები იყვნენ. ორი
ულამაზესი ქალი, ცნობილი მთელ თბი-
ლისში თავიანთი გვირგვინებით, გარე-
გნობით, ნიჭით, განათლებით, ინტელექ-
ტობით.

საკულე წერეთელს სამედიცინო განა-
თლება ხარკვის უნივერსიტეტში ჰქო-
ნდა მიღებული და იმ დროს, როცა საქა-
რეთლოში ცოტა ექიმო იყო, იგი ერთდუ-
ლად ემსახურებოდა ხალხს, განსაკუთრე-
ბით დუხჭირ ოჯახებს რეკეპტანთ ერთად
წაშლის ფულისც უტოვებდა, აქაც არ და-
ღატებოდა თავის დიდებულ თაჟადურ ზნე-
ჩეკულებს.

იგი მოღვაწეობდა მედიცინის კორი-
ფეებთან, მუხამესა და ივანე გომართე-
ულან ერთად, მაგრამ სამწუხაროდ მას
ადარ დასცვლდა ბოლომდე მათ გვერდში
ყოფნა, ძალიან ახალგაზრდა - 35 წლის
ასაკში გარდაიცვალა.

მისი დანატოვარი ოთხი შვილი კი
დირხეული მამის დირხეული შვილები და-
დგნენ.

ცხრა წლის იყო ნინო, როდესაც მისი
უფროსი და თინა გათხოვდა და ნინო
თან წაიყვანა ოჯახში.

მთელი თბილისი იცნობდა სახელგა-
ნითქმულ პიროვნებას - ლეო თიანაძეს
და მის ულამაზეს მუელღუს თინა წერე-
თელს, საუციალობით ინჟინერს, რომე-
ღლაც თბილისის წმინდა ნინოს სათაგან-
შნურლო გინამაჟა ჰქონდა დამთავრებული.
თიანაძეების სტუმართმოყვარე ბინაში
ითიქმის ყოველ საღამოს ევრიბოდნენ
სახზადიოების რჩეული წარმომადგენლები:
კონია ერისთავი, ეკვანი მიქელაძე, თა-

მარ წულუკიძე, სანდრო ანბეტელი, კო-
ნსტანტინე გამსახურდია, ტციან ტაბიძე
და სხვები. საუბრობდნენ პოქნაზე, თე-
ატრზე, მუსიკაზე, მხატვრობაზე, მღერო-
დნენ ქართულ ხალხურ სიმღერებს. იმა-
რობობდა ქართული ხელოვნების შესა-
ნისშავი საღამოები. თეთი თინა წერე-
თლის ცეკვა „უზუნღარა“ ხომ ხელოვნე-
ბის ნამდვილი ნიმუში იყო.

ამ ოჯახში იზრდებოდა 22 წლის ასა-
კამდე ქალბატონი ნინო, რასაც გამუღმე-
ბით იბხუნებდა სიცოცხლის ბოლომდე.

მომავალმა მუელღემ ბატონმა ვასო
გოლობაძემაც მათი საშუალებით გაიცი-
ნო. იგი და მისი დნამოს სტალინიწე-
თბილისის „დინამოს“ ერთ-ერთი მატჩის
დროს, როდესაც ღამაში წყვლით - ღეო
და თინათი მოხიბლული ვასო მათ სა-
ხლამდე გაქვცა და დაინახა, როგორ გა-
მოეკვება კარებთან, ფერაისაკით ღამაში
გოფონა - ნინო, ნინოს ხიღამაში მოეგ-
ღოებულმა ვასომ იმ დღიდან მოსვენდა
დაკარგა. რაც მათი ქორწინებით და მშე-
ნის ოჯახის შუქმნით დაგვირგვინდა.

ლეო და თინა თიანაძეები ჩემს მო-
ბლები იყვნენ, ხილო ქალბატონი ნინო -
ჩემი დედიდი დედა.

მე და ჩემს მამას თამაზს იგი განსაკუ-
თრებულად გვიყვარდა.

წყეულმა 37-მა წელმა ჩემს ოჯახზე
მთელი სიღატაკით გაღაიარა და შუემღე
ნინომ დედას დაგვიწინა უღღამამოდ და-
რჩენილ და-მამს.

ბავშვობის რაღაც პერიოდი მომიწია
ნინოსა და ვასოს ოჯახში ცხოვრება, სა-
დაც აძეურად მე ვითოვებოდი ნანას და
თემურის უფროსი დედა და ასეა დღემდე.

მინდა ერთი დეტალი გავისენო ნი-
ნოსა და თინას ცხოვრებიდან.

ყურაზე, კობის ქუჩაზე ცვხოვრობდით;
იღვა 50-იანი წლები; დღღამები თინა ახა-

ღღარუნებულო იყო 10-წლიანი გაღადა-
ხლებიდან. მე სიღდა ახალღამათობულო
ქმინდა, ჩვენთან სტუმრად მოვიღდა ნინო
და თავისთან, რუსთაველზე წასვლა შე-
მოგვთავაზა. ოპერამდე ფეხით ვიარეთ.
წინ ღები - თინა და ნინო მიდიოდნენ,
ისე იყვნენ გართოლები საუბრით, რომ
გამკელღ-გამომღელღს ვერ ამწინედნენ.
მე განგებ უკან ჩამოვრჩი, რომ ხელი არ
შემეშღღა მათი საუბრისათვის. იმ დრო-
ისათვის თბილისის ქუჩებში მანქნები კა-
ნტა-კუნტად დადიოდნენ და ქალაქის ამ
ცენტრალურ მონაკვიზე საკაო ხალხმრავ-
ლობა იყო. არ ჩაუვლიდა არც ერთი გა-
შვალღს, ქალი იყო თუ კაცი, ხნიერი თუ
ახალგაზრდა, რომ ამ შუქრეულღევიდნენ
და მათი ხიღამაში არ დამტებრიდნენ.

ამ დროს ჩემთვის, 17 წლის არც თუ
შეუღღადვი გოგონასთვის არავის მოუხე-
ღავს. მე მიეკვებოდი მათ და სიამაყით
გული მვეკებოდა.

ამ ორ უღამაზეს დას ჰყავდათ კიდევ
ასევე მშენიერი, ორი უნიჭიერესი მხა-
ღუნღნური პრემიის ღღარეგნო, ინჟინერი,
გინა-ფეხის არხის ამშენებელი, მსოფლო
მნიშენღობის პიროვნება - კაო წერე-
თელი, რომელმაც პირველმა მასცა წყვლი
თურქმენთს და მისი სურათი დღღესაც
ბვერი თურქმენის ოჯახში მკიღდა. თუ-
რქმენებში არსებობს საკურნალო წყარო,
როდესაც წერეთლის წყაროს ჰქვინა.

იგი თბილისში დაგვამღდა, ნინოს ოჯა-
ხიდან. დასაუღავმებზე თურქმენიდან ჩა-
მოვიღდა მთავრობის დღღეგაცია. 10 კო-
ცის შუამღგენღობით და მოითხოვეს, რომ
დაეკეპმყოფილებინა თურქმენი ხალხის
მოითხოვნა - მათთვის გაეკვეტნებინდა ბა-
ტონი კაოს ცხეღარი თურქმენთში, რა-
ტუნე რასაკურნელო, უკან მიღღეს.

ბვერი ისაუბრეს კაოს მოღვაწეობაზე,
მის ამაზზე, კეიღღმობიღებაზე, ხალხთან

ურთიერთობაზე, თავადურ ხელგამწილობაზე და ა.შ.

მიუხედავად ჩვენი ქართული ტრადიციული კომპლენური ცერემონიალისა, ისინი უკმაყოფილონი დარჩნენ კაცოს ჩვენებური დაცრებადებით. ისეთი პატივი ვერ მიაგეთ, რისი ღირსიც იყო. ჩვენთან მას ხალხი ხელში აგვიანდის, ჩოქვით მიყვებოდა სასაუღამოდ.

არსებობს გემი - ენულოჭრული „კაკო წერეთელი“, კიდევ მრავლის თქმა და წერა შთობდება კაკო წერეთელზე, როგორც პიროვნებაზე.

სამწუხაროდ, მისი თურქმენეთში მოღვაწეობა განაპირობა იმ დროს არსებულმა პოლიტიკურმა სიტუაციამ საქართველოში და რაოდენ დასანანი, რომ დღევანდელ უამრავი მიწინავე ახალგაზრდა მასობრივად მიედინება საქართველოდან.

ხილვ მუორე მძა - საეღე, რომელიც მამის სახელს ატარებდა და მამის საცილობასაც გააკეთა, მოღვაწეობდა ერუანში მთავარ გინეკოლოგად და გახლათ ვეკლასათვის საეყრელი ექიმი მთელს ქალაქში. იმდენად, რომ ნებისმიერ ტაქსის მძღვლის შექმლო მზავარის მყვიანე ექიმ საეღე წერეთლის ოჯახში.

ნინო წერეთელი იყო ძალიან საინტერესო და მრავალხმური განათლებული პიროვნება. იგი კითხულობდა ლექციებს ინდუსტრიულ ტექნიკურში მათემატიკას და თეორიულ მექანიკას. გარდა თავისი საეცლობისა ინჟინრობისა, შესანიშნავად ფლობდა, როგორც ქართულ, რუსულ, ასევე საზღვარგარეთულ კლასიკას. ძალიან ბევრი ნაწარმოები იცოდა ზეპირად. იყო საოცრად ნათესი და ერუდირებული. განსაკუთრებით ეთაყვანებოდა აკაკის და პუშკინს.

სიცოცხლის ბოლო წუთამდე არ შენელებია კითხვისადმი სიყვარული. შენარჩუნებული ქმნიდა ხალხის ნიჭი, ენაწილობრივ და ფეხმძალიური მტისებრება.

მე ძალიან მსიამოვნება მასთან ურთიერთობა. ბევრ რამეს ესწავლობდი მისგან.

ნინო წერეთელი სიცოცხლის ბოლო დღეებში სულ ჩვენს ხსენებაში იყო: თინა, ლეო, თამაზი, შვილი, და ეს არ იყო შეუთხვეობა. სიკვდილის წინ ის იმ ოჯახში ტრიალებდა, სადაც გაატარა თავისი ცხოვრების უღამამესი წლები და ისევე მითათნ მიმსჯაროდა - თინა, ლეო, მოვილიარ, მოვილიარ, გიბახობდა.

ნინო ჩემი ცხოვრების ნაწილი იყო. წავიდა კიდევ ერთი და ბოლო წერიტი ჩემი ღამეში მშობლიური ოჯახიდან და თან წაიღო ჩემო გულის დიდი ნაწილი.

„თავსაფრინი დედაკაცი“ მოწყალეზას ითხოვს

რემს ბავშვობაში რუსთაველის პროსპექტზე მათხოვარს ვერ ნახავთ, დღეს კი მარტო ოპერის წინ, მიწისქვეშა გასასვლელის ოთხეუ კიბეზე სამ-სამი მათხოვარი მაინც ოხს-ბავშვებიან, უხსნილო, ავადმყოფი, მიხუცი... ზოგჯერ შავსათაგლიანი პროფესორიც გამოინდება ხოლმე პატარა ჩალის სკამზე მყურძლებით ჩამოძვადარი, მეუღლის წამლებისათვის მოწყალეზას რომ ითხოვს.

ამასწინათ ერთი „ახალი“ დედაკაცი გამოინდა კიბის თავზე. დაკრებულნი, ნაოჭბსებული „ოპუკები“ ეცვა ზედნედ, თავზედაც შავი, დაკრებული თავსაფარი მოეხურა - მარტო ნიკაპილა უჩანდა. სამოწყალოდ გამოწვდილი ხელი სიცივისა და სირცხვილისაგან უწყალოვდა. მეტერამეტე საუკუნიდან გადმოსული გვერთხობით, გამკვლელები განსაკუთრებულ ვურადლებას იჩინდნენ მის მიმართ. მინდოდა, გამოვლანარეგობიდი. მაგრამ ვერ ვაბედე. მესამე დღეს კი თვითონ დამუღამარაგა, - ძალიან თბილი და მადლიერებით საესე ხმა ქონდა, - საოცარია, როგორ დამიმხსოვრა, - თვალები საერთოდ არ უჩანდა შტაპელის თავსაფარში.

- სახლში არავინ ვგავთ-მეთქი?
- კი, დედა, როგორ არ მკავს, შვილი მკავს ინეაღიდი, სამი შვილი ყმაწვილობაში მომიკვდა სახადით, ეგ გვიან შეშეძინა, - ისე გაკბარულ ციე ნიავს არ ვკვარები, მუეღულ თანამდებობის პირი იყო, დღემდე ურცხვობრივად ვერაზე, მცე კარგი სახსოვრობი მქონდა...

-მერე, მერე რა მოხდა, აქ რატომ დგხარობ?

-მერე, დედა, ომი მოხდა და უტყდებოდა... მეუღლე სოხუმის დაცემის დღეს ინეაგრტით დამუღება - ბავშვობა სოხუმში ქმნიდა გატარებული და ვერ აიტანა ამხელა ტრაგედია... მამის მიერადა, დაიქცა ქვეყანა და დამთავრდა ვეკლავურთ-მეთქი, მაგრამ რა ვიციოდი, კიდევ რა მუღოდა... ბიჭი მამის სიცოცხლეში დაეკრინებოდა, თუქცა შვილი არ უჩნდებოდათ. ბოლოს, დიდი მუერძლობის შემდეგ დაირხულდა ჩემი ძაღლი. ვითეფერ, მუეღვალა, ოჯახი განმისციცხლდა-მეთქი, მაგრამ... ისეთი ავარიამში მოვყა ჩემი შვილი, მაქმანა ვერაოდ იქცა, თავად კი ძლივს გადამბრინა... ავეჯს, ჭურჭელს და ოქროს საბეკალებს ჩემი ოქროს კიბილები მთავრებდა, მაგრამ მაინც ვერ მოვავრევე იმდენი, რომ შვილი გერმანიაში წამეკვინა საზღვარგარედი. ბოლოს ბინაც გავეყდე და ჩემს საცოდავ ბიჭს სიცოცხლე შეუქნარინე. გერმანიიდან დაბრუნებულეზას ახალი უბედურება დაგვცხვდა, - რძალს აბორტი გაეკეთებინა და გაყრამე ვანცხადება შეეკანა სასამართლოში...

- გათხოვდა?
- არ ვიცი, დედა, ჩემი უბედურების ვარ გაბრუებოდა, სად ვეიბო მისი გზაკვლია... ისე, სიყვარულით შერთვის ერთმანეთი!.. ჩემს ბიჭს მართლა უყვარდა, მას კი ჩვენი ქონება ჰყვარებია თურქი!.. ახლა ერთ პატარა ოთახში ვცხოვრობთ მე და ჩემი შვილი, ავექე, მააწმინდაბე - გუმბი ზურფები მინახა და შუქრუნებულა მითხრა: დედა, ეს რა ვიკადრებოდა! - მუხუშხიზარის ვყვილ-მეთქი, - ვიცრე...რა ვუნა, დედა, აბა, თავი სინამარში მტრინა ამ მიმდებობს გახევეული რომ ვეკვარა, მაგრამ სუესს ნახეხეხეხე უნდა, ახლოდლებს მე იმდენი არა აქვთ, მუედ რომ მიმძებნონ საზრდო, შეუღლს ზომ არ მოვკლავ მთხოვს, - სანამ ცოცხალი ვარ, მიუეტან ლეკმას, მაგრამ, როცა მოვეკვები, მამის რა ვუეღება! - ცრემლები დაპლუბით ჩამოსცივებდა, სულ დაუკვლავა გულისპირი...

- დმერთი მოწყალეა-მეთქი, - ვანუეკეუ და დაეკმშვიდობე, რადგან მე რომ მესაბრუებოდა, გამკვლელები ფულს ადარ აძლევდნენ, არა და, ერთ ღარს მაინც მთავროკვება, ამ ხნის განმავლობაში.

რომ წამოვედი, მერედა ენანე, რომ მისამართი არ მციეთხავს, - რატომღაც მტკინა, მუორე დღესაც გამოვიდოდა, მაგრამ, სამწუხაროდ იმ დღის შემდეგ ის „თავსაფრინი დედაკაცი“ აღარ მინახავს. მე კი ვეყვ, ვეყვებ მოეღე რუსთაველებზე, ვეყვებ მიწისქვეშა გასასვლელის კიბეებზე... ვეყვებ არა მარტო მძინებში გახევეულ მიხუციზე, ვეყვებ მის ვოილე რძალსაც, რომელთანაც მხოლოდ ერთი კითხვა მკვეს: - დმერთი არ ემინა?!

სულა წონასწორობა დაიბრუნა

„ციც ამ ქვეყნის ტყველ-მართალი, ჩემი თავის არა ვიცი რა!“

ამ სიტყვების ავტორი შესანიშნავი ფრანგი პოეტი ფრანსუა ვიონი ოჯერ მოხდა ციხეში- ერთხელ შემთხვევით შემოავდა ციცი. მორედ - უღანაშუალოდ ჩასვე ხდება ზოლმე, ბუნებრივად ჩამობრინდას...

შუქებიდა ადამიანი, საკუთარ თავსაც ვერ შეიცნობს ხოლმე. ხდება დანაშაული და ადამიანს ციხეში ხდება, მაგრამ რაოდენ სამსუნელია, როცა ეს ადამიანი- ქალია...

საქვლემქმელი მძიხით საქართველოს ქალია საბჭოს წარმომადგენლები, მოაწინაა-გრწანისისა და ისანი-სამგროს რაიონების საკრებულოთა დელეგაციასთან ერთად ქალია კოლონიის უწყვეტი პროდუქტებითა და წინებით ხელაშუქებულებას შეეახებოთ ზონაში, სადაც გულთბილ მასპინძლობას ნავეთია ქალთა კოლონიის უფროსმა, მაიარმა მელა ალიანამ.

უნახეთ საქართლო ზონა, საბჭოთა, სადაც სამი მჯავრდებული ქალბატონი ვეკლუმს დიდი მინდობით და მზრუნველობით უფლის, საწყურავლო საამქროში 50 საყვარე მანქანა აქეთ და შუკვობებს ელის. აქვე გახსნილია გრა-კრვის კურსები, სადაც პატიმარი ქალები სურველი მსხვერპლ სწავლებს/სასწავლო მანქანა გამოეყურებულ ქს ზინადა ვეკვამის ნაუქარი საყვარე მანქანაც/

ვევლან თვალმისცემი ხსოვითავე, სამრეცხაოში შესაშური პირობითა მუშობდა აქეთ დნი და თბილი წყალმ, პატარა საკამო-ფერი დარბაზი პატიმართა ნაკეთობებით, ნახატებით და ნაქრავებით არის დამშენებული, კლუმში მსადება სუფიან; საშიშობი საყრდენ-რთოდ უმსადებოდნენ მორედ დღეს ქართული ესტრადის ვარსკვლავთა და პატიმართა ერთობლივი კონცერტი იყო დგავდებოდა.

მუხედრა თბილი გამოდგა, დელეგაციის წარმომადგენლები არა-ერთობს იყენენ ნამყოფი კოლონიები და პატიმრებსაც კარგად იცნობდნენ. ვაიძართა გუზახდლი დაილოცა, ვეკლა თავის საიქმელს ამბობდა, მხელი საიქმელა მსჯავრდებულ ქალთაგან ვინ ცნობდა და ვინ-

არა, მაგრამ თავის მართლებას მათი მხრიდან, ცოცა არ იყოს, ნაკვი-ანველ შეეყენებოდა.

პატიმარ ქალებს ერთი საერთო სიმართლე ჰქონდათ- თვალუმბი სინარელის ცრუბო, რომლსაც არც ერთი მათგანი არ მალავდა და რომელსაც, სამწუხაროდ, ვერაფრით ვუშველიდით...

ქალია საბჭოს თავმჯდომარე, ქინა ზინადა ვეკვამე შეამდგომლბა აღიუქმა მათ. ვის საქმესაც აღმინისტრაცია განიხილავდა და შეწყველობს დინად ცნობდა. აქვე დაივკმა სარეამარტო გამოიყენის მოწყობა, გრა-კრვის კურსების კურსდამთავრებულთათვის დილომე-ბისათვის თანხის გამოყოფა, პროდუქტებით, წიწებით, უკრალ-გამე-თებით მომარაგება და სხვა.

ეს იყო თბილად დავეყმეობოთ ერთმანეთს, რომ უეცრად ერთმა პატიმარმა გვიცხობ:

„ყო მაგრამ ჩემის საძლოცველის არ ნახეთ? მოგერუნელი, შევევით ვაგროალებულ ცვლილებას, სადაც თურქე ერთნაირი რწმენით დილომდენ მართლმადიდებლებსაც, კაიოლიც-ბიც, უმსლმინარტო, ვერალებიც...“

„როგორ?!“ - ვოცხება ვერ დავფერე შე. *

„ეს დმერთის სახეა. დმერთი ერთია და ჩემ მას ვევაივანე-ბით!-მაისაუხეს ქალებმა.“

კოლონიიდან სულ სხვა ვარეშობი, დარეყენის სახსლუმბი მოგვებით, სადაც უსათიშეი მონახუნები და მორჩილები ცხოვრობენ, მათი გზა წმინდა რწმენით და უფლის დიდებით არის გაჯერებული. ველდამიმე-ბული სხეურები დემუქია მარამანს დავლევს და ჩაითა და მონახუნე-ბის სახსლავე უეკრებულსი მარწყვის მურაბით გავეამსპინძლბა.

თქვე უფისცვალებუს ეკლესიასი სათილები დავანეთი, დმერთის ვეკლა გაჭირვებულის, მათ შორის მსჯავრდებული ქალების შველა შევთხოვთ და სულმ წონასწორობა დაიბრუნა.

ლილია მათიანი

საქართველოს ქალია საბჭოს წევრი.

პროზისა

სამაგთოველოც ძაღლთა სავაგოთუ

საქართველოს ქალია საბჭოს წევრებს მოინახულეს მჭეობის ათი-რბეტი მოცულობის სახეობის კოლეჯი და სასწავლო ნივთობითა და ტრბილული დამაწმენქებს პატარბა ხოლო ტექნიკური უწყვეტობების უკანასკნელი უფლებების დგენას აღიკა ცნობდა და ამავე უფუ-რდებებს ქალია საბჭოს თავმედ მარინა ხარტამუღას სოლოფერი შე-მანტარული ტრბით ვადაცეს სკოლის პედაგოგებსა და მოსწავლეს.

ქვეყანაში არსებული როული სოციალურ-პოლიტიკური სიტუაციის ფონზე საქართველოს ქალია საბჭოს წევრები ანტეგორუფიცილი სა-ბჭოს ერთი-ერთი წევრის რ. ლორთქიფანიძის მუხედნება და იმეცვლებს სამთავრობო უფლებებშია არსებული კორუფციის ფაქტებს. მუხედ-წინავე მუხედ შემოქმენითა და საკუთარი წინადადებებით გამოიღდენ ქალია საბჭოს ბრბე ზ. ვეკვამე ავანესიანის რ. ვაიანამული, ე-ქსპერტების ბრბე. ნ.ხანარაძე კომპიზიტორი ნ. დღამაძე, მხა-ტვარი ნ. იუზარბაძე, აუზნაბობის ქალია საბჭოს თავმედ რ. კუხალა-შული და სხვები.

თანამშრომლობა და ქველმოქმეობის მნიშინ ქალია საბჭოს წე-ვრები მზანენ საქეთა სამინისტროს ავანესიანის უწყვეტნენ, ესპერტენ, კურსანტ ვოგერებს და სამხსენლო სასწურებეც ვადაცეს მათ. აქეთაი მონაწილეობდნენ: ავანესიანი ნ. ვაიანამული, ქინ ნ. ვეკვამე, უკრალი „საქართველო ქალის“ რედაქტორია ნ. მუღალაყ, ბრბე თ. ვოთია, კომპი-ზიტორი ნ. დღამაძე და სხვები. ***

საქართველოს ქალია საბჭოს წევრებსა მოინახულეს ხანდამშობლია სახლი „საიანე“ და მის 67 ბინადარს ეკების პროდუქტები, მდევანტებოთა სახლი უკრალ-გამეობით ვადაცეს. აქეთაი მონაწილეობდნენ ესპერტენ-სი დამარე ცუქციანის და მასი მოსწავლელი, რომელსაც მუხედნეი კონცერტო უწყებს ხანდამშობლებს და ეკების პროდუქტებიც მივტანს. ხანდამშობლია სახლის დირექტორმა ქინა მური ვოგერმა მადლობა ვადაუხდა ქალბატონების გულმოსწავლელთათვის და განსაკუთრებულ მადლიერებით მოხსენითა ამაყად გერბინათი მოღვაწე ჩემი თანამე-მულე ქინა მუღალი ვოგერდაყ. როსილიც უკრავდებებს არ ავლებს სახლის ბინადარი და ფინანსურ დამხარებას უწყებს მათ.

თუ საქართველოს ქვეყნებს...

წინ დიდი გზა ედოთ. სისხლის აუტანს გამოქცეულნი ჩვენითიდან. კავკასიონის ფერდობებზე ბილყებს მოკვეთილნი. მოდიოდა დიდი ოჯახი შვილებით, შვილშვილებით. განაფუხულს პირი იყო. პაერი ონდვ შემობარდო. დღისით მუხუბ თბუბონდენ, ღამით – კოცინიან. ცხენებზე აიდებულ ბოიჩინებთან თვალდაჭკვეტილი ბაღლები იცქირებოდნენ. ხეკურეთში უცხო სტუმრებს ხელგამაღლი შეეკვებნენ. თუ შტობს გულადი დახდნენ, ცხარად დაუკლეს, საცხოვრებელიც კი შესაფუხეს; მასწინლობით გაიკეთებდნენ წაოხრებენ, არ იცოდნენ, სად განკურნულიყვნენ. ცხენები აღზინის მოძახებს ნაპირებს მოკვეთდნენ. ხეობას რომ მიუახლოვდნენ, ასულიანი ხეებთან შეჩერდნენ და იქაურბაბის თვალ ვერ მოსწვივდნენ. გზა აიარ გაგრავდნენ.

● შეკა ხანგოშვილი

პირველი ჩვენი, რომელიც დიდი ოჯახით ულამაზეს ხეობაში შემოვიდა, დუი დამშოელი იყო. სოფელი დღისივ მან დაარსა 1826 წელს.

ადგილობრივი თავადები მათ გამოიჩინეს კმაყოფილებით შეზღუნენ: ჩვენები კარგი მეომრები იყვნენ და საქართველოს საზღვისპირა მიწებს ლეკების შემოსევებისაგან დაცვდნენ. ოციოდ წლის მერე ხეობას ჩვენი ჯოჯოლა შევიდა... სოფელი ჯოჯოლა სწორედ მის სახელს ატარებს.

ერთობლივს მიყოლებით წმინდებდნენ ქისტური და ქართული სოფლები (ქართველებს შუა საუკუნეებში აქაურბაბა აყვებულნი ჰქონიათ და მერე ლეკების შიმით გაიხიზნულან). აღმინებენ მრავალდობდნენ, ერთმანეთს ენათესავებოდნენ და ოჯახებს ქმნიდნენ. ქისტები ქალბების ამოღებულ ტანს, თეთრი პირისახე, ცისფერი თვალნი ბევრ ქართველ ვაჟსაც უტოვებდა გულს. მათი შვილები ქართულად იდგამდნენ ენას და ქართულ სკოლაში დადიდნენ.

საუკუნოვანი სიამტებლობის შემდეგ ცხელი წერტილი გაჩნდა პანკისში. ბოროტი ხელი ქისტთა და ქართველთა გაითიშება, მათში მტრობის ჩამოვლას (ცილობს). ხეობა ფუნხე დაეს. ერთდგურული პანკისლები კრიმინალებისაგან, სხვადასხვა ჯურის დანაშაულებებისაგან ქართული მიწის გაქურდნას ითხოვდნენ. ქისტები შხად არიან მხარში ამოუღდნენ ქვეყნის საძარბო-დამცავებს და საქართველოსათვის თავიც გაწირეს. ერთ-ერთი მათგანი ქისტ ქალ-ბატონი **მეხან ხანგოშვილი**.

— ჩემი თავგანწირვა არ უნდა გავვიყინოდე. მე იმ პირველი მოსახლის შთამომავალი ვარ, ქართული მიწა რომ არჩია სასო-ხარხელად. დღის მამინ 6 წლის შვილშვილი ჩვენში ჩამოვკა, რომელიც პაპა იყო მამაჩემის. მისი ხმალი ფეხში ოჯახის რეულიყვია. მე კი დიდი პაპის დანაბარებს ვისრულებ. მან დავკო-

ბარა – გვეყრდით საქართველო.
... მას კავკასიურ სახლში შუხვდი, სადც კავკასიური განყოფილების ჩინურ-ინგუშური სექტორის ხელმძღვანელია. ქართველ ბავშვებს აცილებდა, რომლებსაც ჩინურს ასწავლის.
— არიან სწავლის მსურველები? — შეეკითხე.
— არიან, რა თქმა უნდა. შარშანაც იყვნენ და წელსაც მოვიდნენ.

მაგიდაზე ღამაზად გაფორმებული წივნი ელი, რომელშიც თავმოყრილია ჩინური ზეპირსიტყვიერების უკუელესი ნიმუშები: მიმართები დვობებისადმი, მითები, ლეგენდები, ანდაზები, გამოცანები, ქართული და რუსული ფოლკლორის ზოგიერთი ნიმუში. იქვეა მათი თარგმანები ქართულ და რუსულ ენებზე. წივნის რედაქტორია კავკასიური სახლის დირექტორი, მწერალი ნაირა გელაშვილი.

დიდი შრომა ჩაქსოვა ამ წივნის გამოცემაში შექმნა. რამდენიმე წლის წინ იორდანიამო ფონისას ბევრ საინტერესო ლიტერატურას წააწვდა, მათ შორის ჩინურ ფოლკლორსაც. თან წამოიღო, ქართული თარგმანები მოამზადა და ჩინური და ქართული ბავშვები გაახარა. წინააღობა ზეპირსიტყვიერებამ ისე გაიტაცა, რომ სადსერტაციო თემად ჩინურ ფოლკლორიდან საგმირო კოსმა არჩია.

მისი ცხოვრებით დაინტერესდით, საკმაოდ ენაწელიანი აღმოჩნდა.

— პანკისში, სოფელ დღისში დავიბადე. მამა – ხასო ხანგოშვილი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ სოფელში ქართულ ენას და ლიტერატურას ასწავლიდა. დედამ, დარჯომ თლავის პედინსტიტუტის დაამთავრა და მთავრტატის მასწავლებელია დღისის ქართულ სკოლაში. მეც ეს სკოლა დავამთავრე 1986 წელს. მათმეატყა მიყვარდა, განსაკუთრებით კი – ფიზიკა. ამიტომაც მოვხვდი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკის ფაკულტეტზე. ძალიან მიყვარდა ჩემი სპეციალობა და, რადგანაც უფროსი და მედინა გროზნის უნივერსიტეტში ასწავლიდა, მეც იქ ჩავედი, იმავე უნივერსიტეტში ფიზიკის ფაკულტეტზე ასისტენტად მიმიღეს. მედინას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის დირექტორის ფაკულტეტი აქვს დამთავრებული. ექვს ენას იცოდის, ახლახანს თბილისში საკანდიდატო დისერტაცია დაიცვა.

სანამ ჩინეთში იმი დასიყვებოდა, გროზნოში მშვიდობიანად ეცხოვრობდით. პირველად რომ ქალაქი დაიბოძა, შემთხვევით ქუჩაში აღმოჩნდი.

თბილისში ჩამოვდილი. დამ აქ გააგრძელა პედაგოგიური მოღვაწეობა. მე უმცროს დასთან ერთად ეცხოვრობ, რომელიც სამედიცინო ინსტიტუტის სტუდენტია. ბინა არა გვქონდა, მაგრამ ქართველმა გაგვიმართა ხელი. ჩვენი ხეივანი ნათესავი, ბიოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი შამალ მეთეკაური იმდენად გულმზურავალ აღმოჩნდა, რომ ორთახიანი ბინა დაგვიბოძა.

— ასეთი ქართველი გულშემატკაობარი ბევრი გვაყო?

— ქართველებში დავიბადე და მათთან ერთად ეცხოვრობ. მათ შორის ბევრი ჩემი მეგობარია. ჩვენს ოჯახში ქართველები ისე მოდიან, როგორც საუბარო სახეობა. ბევრი ჩემი მშობლივი დობილი და მშობლივია. ასე შევიძინე ქართველი მამადა, მამაჩემის დობილი და უსაყვარელი ჩვენი ოჯახისათვის. მე ვუს დღობილ-მამობილი გურჯაანში – გვიმი გვიგობლის მშობლივი თამარი და მირიანი. ყოველ დღესასწაულზე საუბარო შვილებით მომივლიან. ჩემთვის მურაბებს და მწიწლებს მზადდებენ, ხურსათით მამარაგებენ. ჯიმი კი ჩემი შვილია მამა. როცა მჭირდება, ყოველთვის ჩემთანაა. დღემოთა ერთი დღე რე მაცოცხლებს მათ გარეშე. მეგობარი პანკისელი ბავშვი მეცა. მათთან ყოველკვირა რომ არ ჩავიდე, არ შემიძლია. დღეს ხალხი საოცრებულმა ჩავარდნილი: ვინ შემოუშვა ჩვენს პატიოსან ხეობაში კრიმინალები, გამტაცებლები, ნარკოტიკების მოვაჭრეები? რა თქმა უნდა, ვეკლავები გამხიზნული და წინასწარ დაგვიგმობია. უნდათ, ქართველებს წაგვიყიდონ, იმი გაიანდონ. არაფერი გამოუკეთათ, ჩვენ პროფიტაციაზე არ წამოვიკვებით. პოლიციისათა პასორბობის თავისი ახსნა აქვს – შემოსავლის წყარო ნახეს.

ბალბოლი თუ თავბასივებელი?

ფაქტები არ გვაჩვენებ და ვრავის ვჭვავრთხ. ფაქტების მტტი რაა, შეგნვხვლად ხუტავენ თვალს. კრინბნალუმბ მანქანების ბლოკ-პოსტები მწვანე მუქს უთბებენ, პატიოსან მძღღლებს კი აწერებენ და ჩხრეკენ. პოლიციის დასაკუთვებლს ჩვენ ვერ ვივსნებთ. ამ მისწნეც საქართველოს უკრინბდექცია ვრცელდება. ჩვენ კანონის უხუნასობა გვჩვენს, ოცამდე ბოროტმოქმედის დაჭერას რა უნდა? ჩვენი ვეკლამ ვიცით, ვინ ვინ არის. დაჯავრო, პოლიციამ არ იცის? თუცე, მგონი მარტივ დაიწყო, რამდენიმე დანამსავე დაჭერამტმებენ. ეხახთო. ქისტები და ქართველები ხელისუფლების მხარდასაჭერად მზად არან.

არეულობის ერთ-ერთ წამომწვევად ლობიოვლებს სახელდება.

არ დაიჯავროთ. ღღობიოვლებს ქალები, ბავშვები და მოხუცები იქით მოსაგლეწინ არან, თუ საქართველოს ვეშვება, ახლავე დასტოვებენ მანქის. ბევრი კიდევ წავაღბ. სხვებიც ჩინებისაყენ თურბობან. რადგან ჩვენი აწივება არ სურთ. ყოველთვის ამბობენ, რომ საციოცხლე შეუწნარჩნეთ. ახლა, ჰუმანიტარულ დახმარებას რომ იღებენ, ქისტების და ქართველების უნაწილობენ.

ამბოვბი, პანკივლი ქისტები ავტონომიას ითხოვენო.

მორივე ჭირია. რა ავტონომიამავე დადარაკე, როცა პანკისის ზობია საქართველოს პატარა მონაკვეთია. იგი ბაწაროსწყლის ავალხანთან შეერთების ადგილიც არ იყვანა და 18-20 კილომეტრამდე-კერტანამბოლის ხეკამდე გრძელდება, ანუ სოფელ მარტანამდე. ქისტების ბოლო სოფელი ღუბისა, რომელიც მატხინთან 12 კილომეტრითაა დამორბეული. მამასადამე, ქისტები სულ რაღაც 8 კილომეტრთან იფარობზე მოსახლებუნენ. განა ჭკუათმოყვლი ასეთ გარემოში ავტონომიად იფიქრებს?

ფურნაღისტი ვითრე ხანაია თქვენთან შეხვედრის შემდეგ მალე მოკლეს. ხმა დაიარხა, თითქმის ვითრის საიდუმლო კასეტა გაუგზავნეთ.

ესეც ჭირი იყო. სიმარტული მალე დაღვივდა. რბლის ხელით „როსხავი-2“-ში სუფთა, ჩაუწერელი კასეტა გავგზავნე. რთა დაბირებისამებრ ვითრის ჩემი მახისან საუბარს ჩაეწერა. კასეტა ჩაუწერული დარჩა, ვითრე მთრე დღეს მოკლეს. მისი სიკვდილი დღემდე ვერ მომიბრუნებია.

ავღანელების აქცეას როგორ აფახლებთ. მისაზება მათი გადაწვევბრლება?

ხემა რაიმინების მოსახლეობის აქციები რეკონსტრუქციის მდებარეობას თვავლისტების. მეც მივესალმები. ხალხის მხმის იმედი მაქვს, ხომ ვერგინათია: „ხმა ლეთისა და ხმა ვერისაო“. მიმიე სიტყვების მოხუცებად, უმიფლო მანინ არა ვარ, მე ღრბად მწამს ქართველი ერის იმ სიმბრის, საინობის, უმწერელი სიყვითის. რასაც იყო ოლიობანვე იმის ვეკლა მტირე ერის მინარია. მარტალიც რომ ღვთისმშობლის წილხვედრი ქვეყანა ეს ჩვენი დაღვივების საქართველო თავისი განუზომელი მითმინების უნარით.

ქართლის ერთ პატარა დაბაში გამგებლის რიგგარეშე არჩევნები მიმდინარეობდა.

როგორც ახლა ჩვენში მიღლებულია, აქაც ერთ ადგილზე ათმა კანდიდატმა მანინ წამოიყო თავი, ვეკლა სოფლის „მშენებლობას“ იმერება.

განსაკუთრებით ლეობორისტები და სოციალისტები ვეკლავლობდნენ. აღარ გვიანდებოდა კომპარტბული მოქალაქეთა კავშირის წარმომადგენელი. თავგასიებული გოგია, მაგან მთელი პერიოდი სახალხის შენებას, მანქანების შექმნას, სახლგარეკრეთ მოგზაურობას მონადობა; ხალხი-ქვეყანა ვეზუმბე დაივდა, დაბაში ღარიბ-ღატაკი და მათხოვარი მომარტვალაო. ღრია, სოციალისტი აჩყო ავირჩიოთ, ახალგაზრდა, განათლებული და პატიოსანი კაცია, ჩვენს დაბას აყვავებულ.

ხალხსაც მტტი რა უნდობა? ვისაც ვეკითხებოდა და არ ვეკითხებოდა, ბანი მისცია ერთ ბლეკში გაერთიანებულ სოციალისტებს და ლეობორისტების კანდიდატს:

– ავირჩიოთ, აჩყო ავირჩიოთ, გოგია აღარ გვიწდა, აღარა, მაგან დაქეცია ჩვენი ქვეყანაო, – მხარი აუბეს ამომრჩეველებმა.

მოულოდნელად ტრიბუნას მიუახლოვდა დაბაში ვეკლავსაგან პატრეცემული და საუკრეული კაცი პაპა ქიტა; ამომრჩეულებს დაწინაურდნენ თუ არა, პაპა ქიტამ გადახუდა მსმენელებს და ნაღვლიანად დაიწყო:

– ხალხო, რას ატეხილხართ უშნოდ და რას მიძღ-მოვლებით, რას ლაპარაკობთ არ უნდა გესმოდეთ?

მსმენელები დაიბანნენ. სამარისებურ სინუშუმში პაპა ქიტას შეგონებები გაისმა:

– რომ დაგიფინებიათ აჩყო, აჩყო გვიწდაო, ვე ხაშქე სასიყვითლო არ დასრულდება. კარგად დავიფინებთ და ჩემ კითხვებზე ისე მიპასუხებ, ვთიას ჰყავს თუ არა ცოლ-შვილი?

– ჰყავს რომელია? მაგის, თონის საჩინეკითვი გარეჯულმა ცოლმა ხანი ვაყო და ორი ქალი შეხსინა ოჯახს, ახლა სიძე-პატარალებიც დაემატხენ.

– ძალიან კარგი, – მშვიდდ ჩილაკობდა პაპა ქიტამ, – ახლა ეს შიბრანეთი, ვთიას აქვს თუ არა სახლი?

– როგორ არა აქვს, სახლი კი არა – სასახლეა, მაგის რი, „ხალა“ აქვს, ზოგს მიწის ნაკვეთი არ უჭირავს იმეხლა?

– ახლა ესეც ვეკითხეთ, – განავარძობასუხითი ექაყოფობა პაპამ, – მაგისმა ვაჟმა აღეამე უცხო ქვეყნიდან ჩამოიფანა თუ არა „მერსედესი“?

– „მერსედესი“ ჩამოიფანა და მიკროავტობუსიც ზედ მოაყოლა, მაგის დედა კი ვატერ. მაგისი!

– ვთოსაც ვეკითხეთ, – თვალები მოწყურა პაპა ქიტამ, – ოჯახობა და ქალბრძალი ავასო თუ არა ოქრო-ვერცხლითა და უცხოვრო აუკეთია?

– მამ რა ქნა, – ერთმანეთს აღარ აცღვიდნენ კითხვინი, – შევილამბოვლს ვეყოფა, რაც მაგან დააგეროვა...

– ვაგუმნათ ღმერთმა! – რაღაც ავის მომასწავებლად ჩაიღობა უღვაშუმბი პაპამ, – ახლა რომ გაკითხვართ – აჩყო, აჩყო ლეობორისტია თუ რაღაც ვანდობა, ხალხზე გული მუსტყვა და ჩვენზე ფინრით დამე არ სისჩარსო, აქვს სახლი?

– არა, კაცო, რა სახლი, რის სახლი, ხეც არ უღვია, ავღარამი თაიე რომ შეგაფაროს.

– უნდა თუ არა? – დაიჭყქა ქიტამ.

– უნდა რომელია, მაგის მამა ჩივევანი ვეჭად იმბის, ჩემი დროც მამა და ისეთი სახლი უნდა ავიშრო, ვთიას სახლი მოსკლავდ მოგაწვენებათო.

– თქვენ მოწინებულ აჩივის მანქანა აქვს?

– მანქანა კი არა, მაგის სახლში ვთრის „ტრასკის“ ნატრულებტენ.

– იცოცხლეთ და იდეგერბქლეთ, – რაღაც საჭკოვოდ გაბობნრა პაპა ქიტა, – აღმანებების ჭირი და ლბანი რომ ვაეივოს, კარდაკარ ფეხით ხომ არ იღვის? ესე იგი მანქანა უნდა! – დასყენა მოხუცება და განავრდა, – ახლა ოჯახსაც უნდა მოეკიოს, ცოლს კი დიდი ცოში უნდა, ბავშვებს – სახლგარეკრეთ ვანდრა... ახლას არ მძიხართ, ამას არ იმამსო! – უტყბათ განრისხდა პაპა ქიტა.

სასოწარეველი ამომრჩეველები ქიტას უბოძებლ ლოგავს თანდათან ნეღებობდნენ და ბოლოს გამწარებთან ჩაიღობარაკეს – სწორე ხარ, ქიტა პაპა, სწორე ბრბანდები, მაგარამ რა ვქნათ?

– რა უნდა ვქნათ და ისეე თავგასიებულე გოგია უნდა ავირჩიოთ! სახლი აქვს, მანქანები ჰყავს, ცოლ-შვილი – დაბინავებული, მთრე სძე ამერევაში გაუსუვა სასწავლებლად. მართალია, აქ დემერის არ ექნა, იწმებ იქ ივარგოს, – მომხიარულდა მოხუცი და დასყენა, – ახლა გოგის იმდენი აღარ სჭირდება, რაც იმ თქვეჩ ჩამოღლებულ სოციალისტს აჩივის დედა, ღვთის წყალობით, იწმებ შევებრანლოთ და ჩვენსყენაეც მოიხებოს, ბოლოს და ბოლოს, მე მტრის, გვეც კაცია, ღობი ხომ არ არის? – დაასრულა საარჩევნი მტინებე ქიტა პაპამ.

სხდობა ჩაიშალა... ახლა ვეკლა იმბზე ფეხობრის, ზინ არჩიონ, ვიდას არ ვეკითხებან ვერჩინეთ – რა ვქნათ, როგორ მოვიქცეთო!..

მართალი და როგორ მოიქცენი!!!
ირმალი ზაბარიაშვილი

ჩემი შინა და პასხანაზა, შინა და პასხანაზა...

● ოჯახი

ეს ცნობილი კრიტიკოსის ნოდარ ჩხეიძის ოჯახია, თბილისი, სიკეთითა და სტუმართმოყვარეობით სავსე, ისეთი, როგორც ამჟველია და ნადავრად წახლავს თავად ამ ოჯახის თავკაცად დარჩევა. არც მშვენიერა კლასატორი - მწერლის მეუღლე ლია მანარაძე და ქალიშვილი ხათუნა ჩხეიძე კომპიად გასწორებულ სუფრას მსვლელებდნენ, რაც უკვე იშვიათობადაა ქვეყლა. მესა-უბრებიან ველახდებოდნენ, ისე, როგორც მათონ სიღარბს წყვილი. ადრია, ის რომ ცოცხალი ვიფიცილიყო, გამაჭირდებოდა, ვერ გაკვებავდა მასზე დამე-წერა. ვიფიცილარი უცხოთა პრედა და წყნ თითქოს დიდი ხნის ნაკვებობა ვიფიცი, ვიფიცილობთ გვიანობაზედა. თათბარ მადლი ოსტატობით მუხრებულ-ეული მზატვარ ზურამ სამხარაბის დაზატული ნოდარ ჩხეიძის პორტრეტი ჰქვიდა, გრუზა თბით, მისი დაუსმუტეული, მამებელი ბუნების და დაუსარგავი ვიფიციით სავსე ახალგაზრდა კაციც.

მას ახლახან სამოცდათხუთმეტი წელი შეუსრულდებოდა.

- ქნი ლია, ერთი მისი რჩეული სტუდენტი ნოდარის სრულყოფილ პორტრეტს გვიხატავს წრეილში სალიათით - „სინანული დაუსმუტეული წიგნების გამო“, ერთან წესის - მისი ხალი ოლი ცხოვრებაზე არ შეტყვევებდალა. ხომ არ იცი, რას გულისხმობდა ამაზე?

- შენი წლისაკ არ იყო, როცა დედა გარდაეკვლია. თბილისდნ ორბანი მოწინა საცხოვრებლად გავსილა. მამა ზედმეწინით განსა-გული. პროფესიით აფრინობი ვახლადი. პარბისა და ბროსილში მქინდა თავილბას მბეჭედი. შესანიშნავად იციდა ფრანგული და რუსული ენები. თავისთვის იყენებ ჩხეიძეები. ჭკუასწავილზე პირიქება იყო ჩემი მამახალი მამანი, ნოდარის მუხლეკი ათი წელი იყოცხლდა. დედა ჰედავრა ვიფილა. მამა იმხნად მომბეჭედი იყო. ორმოცდაათი წლის ასაკში თვრამებე წლის ქალი უთხოვია. რომელიც დღესაც ცოცხალია. ნოდარს ექვსი და-მამა ჰქვიდა.

- და იმე ვკითხულობთ - ჩხეიძისგან თავის არამრდებელი, ფათერაკების მძიბებელი, არაორდინალურად მიაზროვნე...

- გარეობით ნოდარი დიდი დედაქანი არ იყო. მაგრამ ჩხეიძის გულგულად გადმეგებოდა. არაფის არაფერს შერჩნდა. მაგრამ იციდა თქმა - არ მინდა გქნხულო. მინდა მთავრდე!" ასე მთავრდებოდა ყოველგვარი უხამბრება.

- სად გაიციანი, როგორ მოვიდა სივარდის კრთვან ამბობს, ნოდარმა იციდა თქმა, მხოლოდითა ორი ქალი მიმირბინა, ლუჩია მისი ზედა და ჩემი ცოლით?

- ჟიფიციტების ფიფიში შეგობრებში დედა. ასპირანტი იყო. ჩემზე უფროსი წლით უფროსი. ისტერიათს იფიციტებზე ესპეციალბი. ვერბნობდი. რომ მძივნობდი. ბესო დედაზე ცეცხლად საძიკინებლის აღმანბის „სხეზე“. მის განსხლავს ექსპრინობდი. უკანი მერბინდნ რუსულენის ოთხედა. ვერ ისტყენებდა. მერე ულავ გაპარებდა. მორავერსელი ვიფიციის ოთხედავად ვედა ურდებლად მიმქენდა. ექვსი თვე ესპეციალბი. ისეთი ბერბიერი ვიფიცი. არაფის არაფერს ვუქნებოდი. არაფისთან ვეცხიბდი. ბოლოს ჩემი სივარული ვაპირით დასრულდა. დედა მსავეცხიბობდა. უსაქონეკულბად ჩამიხიდალა. კარგი ხნის არ მძიქავა. მალე ხათუნა მუხლეკი, ნოდარს და ურდელად მძიქავდა. არწინდა სახლში ვიფიცილავი. ბავშვების ბერბი მალეღვლიათი. ნოდარის მუხლეკი ლიტერატურის ისტერბტებში დაიწყო მუხსილა. ვიფიციწინი კოლეგი. მუხლეკი უნდა დამქინდალა.

- ვისაც მასთან შეხება ჰქვინა, დაამარკობენ მის უშუალობაზე. არავეკლებლბე შეგობრულ ურთიერთობაზე სტუდენტებთან. როგორი იყო ოჯახში, მეგობრბებში?

- ფიცილიტების ფიცილბებე დაბავარა. ფიცილიტობრ შექნებრ-ბათა კინდებეტი ვი ვახლა. საწლებერბების პრების ასწავლბი. ნაცვების კრესილი ურთივანდა კრწინდებეს. ურდელა ურთიციტებში აბალი ქა-რონული ლიტერატურის კინდრე ვახსილბოდი. მისი გარდაცვალების შემდეგ ახლა ის იყენბა. გარს ეზება უბრევი უქნისი და უქნისი თბობის მუხებარბი. მძიქავდა. იყო არავეკლებლბე მეუღლე. შესანიშნავი მამა. გამი-რწილად არსებებლბე ხათუნა. აბლით ვიფიცი რომ იყო იმბრბი. ოთრბე შეილბის როგორ ვაგრწილბა. ბერის მუხსილბა. ვინაკურობით დამე. რო-ლის ესხბა. ვერ ვიფიცილბ. საბითობი წიგნი ვიფიცი ჰქვიდა ვაგაღბლბა. ფიცილიტ ვერბნობდი. ურდელა ვასანბრეტი ვიფიცილბა. კითხ-ვებულბე მო-ვლელი მქინდა საჩივრბების ყველა კოლეგ-ქვილბი. ერთი საჩივრბი ვიფიცი შეტყვევბისთან და ვრდამ რწილბებლბით ერთად ვატარბა ხე-ქვირბებში. ვაინაზა ბერბი მუხებარბი. ერთი მბივანის სივარულით შევბს ვედა დასწავა. ზედმეწინით პრერეგული აღმანი იყო. წინასწარ ჰქვი-რბდა მისივალბ. არ მასხილბის. სახლში იყო მუხსილბოდი. რამდენიმე წიგნი არ ჰქვიდადი ხელში. ის ურდელად ბიბლიოთეკა სულ მისი მუხსილბა.

ბავშვები კარგად სწავლიდნენ. დაეცა კინო-ოპერბებში. ურდელა ლიტერატურბს. მასხის. ფიცილის „რწინდებეკანი“ საძიკრ ნახა. ავიფილა ფიცილიტობრ დასწერბის. იფილა ნანახისა და წიყბითხლის ამბორწინავდ შეიფიციბა.

- ხათუნა, როგორი ვახსოვთ მამა?

- თუ იფიციას რხიზე ვასწავლბი, იმ დღეს ვიფიცი მელიდა - სალბისში და მამა ჰქვიდა ამბორბების ოთხედა. ჩანდებლბე ოთახში ჰქვიდა ბიბია კითხვებლბე თავების თვრბითხლბად. შემოვკითხებრ-ბოდა. ვიფიცილბ: რხი თრბან-მორავრა. ჰქვიდა და მამა. საძიკინებლბე მწერბის მქინდით თბიანთი საძიკრ. კინო. მუხრებლბე. იფიცი კომუნი-სტრბი რეპრბესაგან ვანდებლბინდა. დისპეტკების. კამბითის წარმანბოდი მუხსილბ თბიდა იყო. არ დასწლებია სივარული. აღარვინდა. თითქოს ჰედს ვაგრწილბას ვერამ რწილბესული და ნოდარ ჩხეიძე. ოთრბი მუხრბი მუხრბით მბია. ჩხეიძის ტბილბების უკან მუხსილბ ავრბალბი ლიტერატურბა ვილი. ჩხეიძით ესხბა. ერთ-ეკვრბებით მუხსილბ ესპეციალბ. სივარდით სულ ხელში ცეცხლა. სრულიად უბრეცილბი. არავრდებინა.

- ქნი ლია, რასაც მადედა, მინც ბეჭვია, ის ხომ ორბიცი წლისაკ არ იყო?

- მუ არ მამახავს კითხვბზე მღვბინ ნოდარი - ლექტორბ. რამდენეკ-რბე ლიტერატურულ სადასბზე ვინაზე მხოლოდ. დახეწილი ქარბილით მისპეცხლბე. მუხრბიკინა მის შესანიშნავი ჩანსწრბი - კითხვბების „ვიფილის ჰერბისა“. გამბორეკულად ურდელა ლეო ქალიშვილის პრბისა: „თავისის ქალი მამა“. „სკი აბა“ და „აბლბსტრ კობლბანი“ ნოვლების შეტყვევბობი. მისი ზედა მუხრბის მუხრბის მუხრბის ვიფიცი: ლეო ქალიშვილ. სერვი კლდ-ბამული და ხეილ თბიწიქბისებე აუფიცილბა ანა კლდამდესი. ოთარ ქვი-ბაქს ჰქვიდა ამბორბების. ვერამ რწილბესული. ნოდარ რღვბებზე, მუხრბან ლეგბისებე. ვიფიცილბედა მუხრბი ვიფიციას ჰქვირბევის სტრბლზე და ასევე მითავრებულბა სტრბტბესლბე.

- მისი სტუდენტებისგან გამიგია არავეკლებლბე ვიფიცი ოფი, თმეცა როგორც უცნობიკო.

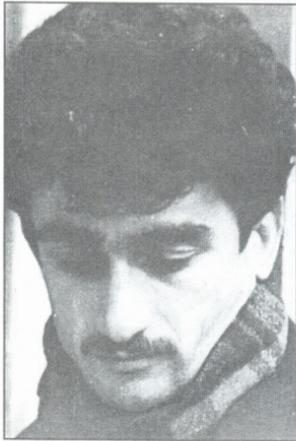
- როგორც ვედა ლექტორბ. მასაც ვიყავდა გამბორეკული სტუდენტი. ერთხელ საბორბილბე მბიფიცილბ. ერთი სტუდენტის ხოთინა დი-მბიცილბ. ვეკვბი 23 იფიცი. კარგად მასხისის ის ურწინა. ვეცხლს ხეობად დაწერბა. რაბომ მინეცა და მინეც ის ერთი. სხებებმა რა დამავეცი. მბალბი შეტყვევბის დაწერბა არ ურდებდა.

- ქნი ხათუნა, ოჯახში, შეგლებთან როგორი იყო, აქტიურად ვერბდა თქვენს აღზრდაში?

- სულ მამასა და იფიციას მასწავლებლბს შორის ვიფიცილბებლბი. მამის ურდელა როგორც ვედა ლექტორბ. იფიცი-ბიფიცილბეკი ხოთინა დი-ვუფიცილბე. უკანასწინლად 9 ობერბის სახლბად რომ ვიყავიდა. დამე-მუხსილბი და მბივანა. იფიცი კარგად მომამხლბე და ჰქვირბისან ვადავლი-ობი (ახლბს ცხოვრბობა). მამა მამანხიმე დღესი ორბიცი წლის ურდა ვამხლ-ბოდი. მუ ვამბრე წლის ვიფიცი მამა.

- ერთხელ მბალბი სცხე მქინდა. დაეცა „რბივის მბილბა“ წიყ-ბითხი. სამა ვეცხრბის მბრე ვერ მუხსილბ. როცა რამე ვიწინებოდა. ვიფი-ცილბებლბე. ხელით არასილბს მუხრბებზე. ურდა მბიქმბინდებოდი, რომ მამის მბილბან ეწინბა. როცა ვარდაცვალბა. ვედა თბიწილბე წლის იყო. მბიწი - მამა.

- დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურბის ფიცილბებე ინელი-სურბის ვანხრბით დაეზმავრბა. ოცდაათობებზე წელია. რაც მამა აღარ იფიცილბ და მინაც ზედა თბიწილბ მბივან. ცოცხალი რომ ვიფიცილო. მუხრბა. ჩხეი ცხოვრბება სხეარბად წარბიწილბდა. გამბორეკული მუხრბობი ვი-ქვირბობდი. არ მბიქმბედა მამის იფიცილბით სავსე დილოვბები. ერთხელ ჰქვიდა მასთან მუხრბების დავრდებლბე და ბავშვები ვულბებლბობით

● ნოდარი - სტუდენტი

ყოფითე; რას ნიშნავს სიტყვა გვიტრება-მოუტი. ჭაბუბი თავი დახარა, შეხედა. როგორი ძელოტი ვარ, აი, ეს არის გვიტრება. არცერთი საღამო პირამიების არ ატეხა. გუჟაყველად კამათობდნენ, ზოგჯერ ჩხუბობდნენ კვლეც. მამა - მშობოთარე, დამუხტული, მეგინა ჩვენი სახლი საღაც იყო გასულიყოფი, თითხელ ჭაბუბი საინტერესოდ გვაძიბო დაგინებოდა მამით სასაბჭოთაო რიგოვ გადავიდა ვერება.

... როცა ჩვენს ოჯახში საინტერესო ადამიანები იყობდნენ და ეს თითქმის ყოველდღე იყო, ბავშვებს არასოდეს დაგვაწერია მამა - თყუარი, ისმართი, ამაზე უკეთესი რა უნდა ყვეითოთ.

... სკოლაში რეზი ინანიშვილი მოვიწვიეთ, დიდიხორის დამავალა მისასაძებელი სიტყვა შეიკვა. აღბათი მამისთვის იმელი თუ ჭიქნა. მამას ხოხივე დამხმარებდა, ატერდი, დაწქიო, მითხრა და გაეფრთხილა. იცოდე, ეს იქნება პირველი და უკანასკნელი. ორი-ამედი სიტყვით დაწერა, მარტოვად, მე ვერბო ამასა და ამას, ვიცი მასზე ესა და ეს, უხლანთავების გარეშე მასწავლავა წერას. როცა წავიყუთე, სახმინლად მომხარბა, გავიხე ტრიალით. სკოლაში ვითხვა ჩემსამაგერ, რეზიშო ვერბო ჩამწორულა - მამა აჲ არა! მავრნიბინა, ვიცი, ვიხი შეუღოც ხარი.

● ლია

მხსოვს მამა პრაითი შვიგარი წიწვებთან, თითების მოძრაობით როგორ გვიჩვენებდა ასეთას თესასკერების წიწვს.

ერთხელ ვაშოშტი კოტბერძენიშვილმა მითხრა, ხაორა, რა ძილია კარგი მამის შვილი რომ ხარ! მთოუშტებს თუ ვინმე გავიყინა - ეს არ გაატყებდა, ეს არ გვაკადრება, დღესაც კი. საღაც შეგინდა, ყველას სახე უნაიღება, ჩვენს მამა გვა მამანა ლუმაშვილთან მივიდა რაღაცეზე. მამანამ გავცინო თავისი შვილი ნოდარიც, ბავშვმა არ დაეაყინა და აჯალადა თუბა, მეც არ ვთოქოქე, უკვდავ ასე როგორ გავიბო.

...მამასთან ჩამოსწრილი ჭიქნა შედეგების სია, რომელიც ჩემი ნაილისა, ნოდარ ლუმაშვილის მოხმარებით იტყებოდა. ნოდარისგან მივიღეა დაბანარეი სითბი, სიყვარული, გულრიფშოთი ვისეყრებოდი. მამა ცერებს მასწავლავდა, მამასტოყეზა სიღრმეში, უნდა დამოკიდებულად გამოიპრობებოდა ნაბიშზე, ერთხელ მშარელ ატერდი, შექმინდა, ნოდარმა უსაყვედურა მამის.

როცა მამა აღარ იყო, მის მეგობრებზე გადაწავილდა მისი სიყვარული. დღეღე ვერბობით მათი ფანსმარებას, მხარდაჭერას, გვერდის დგომას და მინდა სათითაოდ ჩამოვიყოფო, უხერხულა ვინმე არ გამოხმრეს. ნოდარი შეუღოლდ იყო, ჭიქმებს მავკარ რეკომზე აკვავით, წამლეუბაზე ვყოფითი, ვერბო ჩამწორულა, ერთი სიყვარული დამსტოვე, მშარეყვეების „პრაიაში“ სწრა ამიღესო.

...მამას მეგობრებს - სამოციანელებს ლომის გამოსახულებითი ცილით ყველზე, ერთმანეთის ასეთი სახლებზე შეარტყეს: ლომი გვიღამა - შავრ ბილქეაზე, ლომია ლომი - მამა, დავრილი ლომი - გურამ ფარეკაძე, მომცრო ლომი - ტარიელ ქანტარია, ნანერაკელი ლომი - ნოდარ ლუმაშვი. ნეტავ შეძლებულდეს იმ საღამომებზე დასმვა, რადიწინებზე სისოცხელს დავიბობო! ... ვიდრე მამა ცოცხალი იყო, ბედნიერი ბავშვობა ვიყავი. მამა გვერდიდან არ გვიპოვებდა მე და გუგას, მამი გვიან დაბავდა, გავა და მამა თოქოქობდა, ხეყვრობობდა, დაღვტანამ; მე და მამა მთოსოქობა. - გამცვი რუსი მწერლები, შემოსატრა ღორშეპინანიაბინა, ყველა მუხეუქმა...

... ჩინო ლია, ბევრს მკვებთან ბატონი ნოდარის ხელედაშლილობაზე; სტუდარიშითგვივარობაზე.

... ერთ-ერთი მისი ყველაზე დამხასიათებელი თვისება ყოველდღე უარეკობდა იყო, არავითარი უფლის ყადრი, მომჭინებობა, ხერბინად

ფულის დათოვაც კი არ იცოდა, სავ რა ინა-რეკობდა, არ აძინებრეყებდა. ერთი დღეს ვეწინებრეყებოდა სამი პატარა ბავშვის პატრონის სამი მარტო-მარტო მეტი არ გავგანია-მოუტი, მხოლოდ რბის თუ გრელით ხედავ, ეს არას და ეს რა უნდა ვქნათ? ის სამი მარტო სტურხად მოსულ მეგობრებსა და ნოდარს ვინაგრბინა, შინ ტყპინა წადი, ატერ-ბუხისი არ თანახალი. მოუხედავად ხელმელო-ბობია, ხეჯლის შინი არ მქონდა, იმდენად ძლიერი, უმთხმინა პირიფრება იყო, არც მეტი შემხმინდა, თხოუშმარტი წელი ვიციბოვინე ვინადა, ისე მივრწინილით ვიყავი მასზე, როგორც მგარ ყვე-ლზე, თუცა ჩვენს პრაითი მარტოხოლო, ვეყეუბა-ბაღი, ბოლოზედ შეყვნიბი და გავხმხნულ პირი-წინებდა ღარბა.

... ახალი წელი თინებოდა, მეგობარი შეწუხებულდ ურეკავს, წულზე ატერბარბინი და-მინდი ინდოური მომპარბის. დავუყვებოდა, უკვდავ იცოდა გადაწვეტლებების მიღება, ინდა-ური და გუბი უყდა და მოურტანა.

... მთი იყო მისი საღვრბინი წასაყველდი, არ შემობობდა, როცა წასვლას დაბანარებდა, მივიწვილი, პატარა ბავშვებითი მიტერბა მარტო და-რწინა, ვითხავდი, რაღის მიხედავებითი, ჩამი-ვიღებდა, ჩაატერბდა ლეყეყებდა და სახლში მო-უსუღვლავად ისეე მთის მათეხიბავთა. აღბათი ახა-ღვარბინდა აკვებინებდა, თორემ ჩვენი თავი ქვეყნას ვერწინა, უსაყუბუბოდ სიციფილ ვერ წარბიწინებდა.

... ჩინო ხაოუნა, მინდა ახლა სხვა კუთხითი შეგხელოთ, თქვენს კაი ქალბატონზე ბე-რის დაბარაკობენ, გვათი ოთხი შვილი, და კიდევ, თქვენ რაღაც სერიოზული უსამი-რებტავ შეგვიბხვითი ახალგაზრდობაში?

... მანქანა ორჯერ შემეცავდა ცხოვრების წესს - ორჯერ მივიღე სამინილო ტრავმა, ვერ მამა წასართვა და მეტე მე გამსწარბა მისწინათ. 21 წლის ვიყავი, უცხოელი სტურხა ამანარბი წაეყეყებე, სავე ვერ დავიბობიწილო, ორი უა-ხლესი მეგობარი ჩემი მშენიბი დამხეკრა, რა ბედნიერი ვიქნებოდი, ნეტავ მე მომეყვადიყო, ოცდასამი წელია ვერ მოვიწილე ეს სახმხელება, ყველას ვეყვედრებოდი ცისხუმი ნაკვეთი, უყურო მოვიწიეყუბოდი, მამას მეგობრები მამსუფინებდნენ, შუნი პატრონიბითი მარტე ვერაყვინდო სუცელი, ამინტამიბად გამხმთავისეყვლა, მავრამ ასეთი ცხო-ვრება მინე არ მბინდა, მას შემეყვე მანქანას არ გავატყებოვარ.

... მივუღე - გაა თარბინ-მოვარეა პრიფე-სიითი ფანსოგისა, სასტყეად არ უყვარს, როცა მასზე ხმასვლდა ლაბარაკობენ, მოვინახლებული, თაქნდალით ავბინბინა, ოთხი შვილი ვიყავს - (მამილო, ჩინო, ლეკა, დევი (მთხმის სასტოყე-მული დეარეკეთი), ბავშვების სპირტოვად ვწინდი - მათი ვართობა ცერება, ცერის, თხალა-მურებთა.

... მშები რას აკეთებენ, მამის ცილით ხომ არ გაგაპ რომიბედა?

... გავამ იქნის უნიფერბიტეტე დაბანარეა, კანოუტყეგაღლის დარეკტორია, მამი - გამი-მეყვებოდა „ბეყუფისს“ მთეუჯერი.

... ჩინო ლია, ბედნიერად ივლით თავს, რომ საინტერესო კაცის მუვლედ იყოთი, თუ-ცეა მათხთან ასე ნაღვრეგვად დამხორბება მ-მდენი პრობლემა შეეციბინათ?

... არ მიყვარს წესწინა ენბმეხთისი თავის მიბეჭრება, მივარდა და უყვედა, იყო ჩემი დღეყეც, კამათი, გაბტეტა, თითქმის ჩვენზეა ნა-თქამებს „კოლ-ქრისის ხეხუმი ბრეყვს მართალი ვყვინათ“.

... მიყვარს როგორ დავიბინბინდი, დასაწარდა პრიფეყვად ამოცილე ხმა ნოდარზე.

... ჩინო ხაოუნა, მამამ რამდენ სტუდენტს ააღებინა ხელში კვლამი მოთხობობის დასა-წარდა, ერთი მათი ვიცილი სტუდენტი მი-ამბოვდა, რომ არა ნოდარის დავინებდა, ვერ

● ნოდარი ქალიშვილიან

● დევი თარხან – მოურავი და ნოდარაიკო ჩხეიძე

ვეთელ პრესასაც ვაფიქვად ვაფიქვად დაიხვეწება ქართული ფერწარვა, როგორც მამას სწავლა. პუშკინს როცა ვკითხულობ, სულაც არ ვგრძობ, თუ ორი საუკუნე გავსირებს მასთან. მამას განსაკუთრებით უყვარდა ახალი სხეულები, სადაც არ აღქმის ფარი ქაღალდი, ლექსის ერთი სტრიქონით. პრინცის ერთი ფრანგი შექმნილი ავტობუსის ნიჭი გამოქვინა, ბუნებრივ იქნებოდა, როცა გვაყვას აქა მოწინააღმდეგე რაღაც ამბობდა, სხვა ამბობდა, ის ხომ თავისუფლად დასწრებოდა, პროგრესული აღა-მანი იყო, მისი მოქალაქეობრივი მოქმედებით, როგორც კრიტიკოსი ბოლშევიკი და ბაღდაშვი ანასიასი აფრცხვანა, კრიტიკის კრიტიკურებს მტკიცედ იცავდა, როცა მამას კრიტიკულ წერილებს ვკითხულობ, დღევანდელი გადასა-

გაზედვადი მოთხოვნის დაწერას, ან როცა იტყობა, შენგან ნა-მდელი ჟურნალისტი დღევანდელი, წყალი არ გა-უვიდოდა. ცოცხალი რომ ვფიქვადიყო, საინტერესოა, როგორ შეხედავდი ვეფთხელ პრესას, რომ ნარკვევის ფართი თითქმის აღარ არსე-ბობს, საერთოდ როგორ შეაფასებდი დღევანდელ მწერლობას და ჟურნა-ლისტურ საქმიანობას, იქნებ თქვენ წარმოიდგინა გაქვთ ამაზე?

– მამას ვეფთხე თაობის უმარაო მეგობარი ვაფიქვად ვეფთხე საცვალობის, უყვარდა მოგზაურობა, მისი პიბი წიხნი იყო, იქნებ გა-ტყუებებოდა ქაღალდი, დღეს ამას არასდღის უთქვამს, არც უფრესია, არც უწე რეალობა. მამა ისეთი უპრობლემო იყო, იყვის ტყავის არ მოყვებოდა.

მამას უყვარდა ქართული ფერწარვა, როგორც მამას სწავლა. პუშკინს როცა ვკითხულობ, სულაც არ ვგრძობ, თუ ორი საუკუნე გავსირებს მასთან. მამას განსაკუთრებით უყვარდა ახალი სხეულები, სადაც არ აღქმის ფარი ქაღალდი, ლექსის ერთი სტრიქონით. პრინცის ერთი ფრანგი შექმნილი ავტობუსის ნიჭი გამოქვინა, ბუნებრივ იქნებოდა, როცა გვაყვას აქა მოწინააღმდეგე რაღაც ამბობდა, სხვა ამბობდა, ის ხომ თავისუფლად დასწრებოდა, პროგრესული აღა-მანი იყო, მისი მოქალაქეობრივი მოქმედებით, როგორც კრიტიკოსი ბოლშევიკი და ბაღდაშვი ანასიასი აფრცხვანა, კრიტიკის კრიტიკურებს მტკიცედ იცავდა, როცა მამას კრიტიკულ წერილებს ვკითხულობ, დღევანდელი გადასა-

● ხათუნა

გემგებლობის დირიჟელ მანდილოსნებს და მაინც უპრობლემოდ გრძნობით ვტყუებ ნოდარ ჩხეიძის საცხოვრისს, დიმიტრი მაქელე-ზენ და მუხომის სიტყვები – უღმრთესი მაღლობა, რამდენი წელია ამდენი არ ბოლშევიკი მამაზე და თურმე, როგორ მომწონდა!

ნანული გუპია

პოეზია

ახალი ნახალები

ნათია ცხაკაძე

და როცა მეგონა ცის თალი დაიქცა წველიდან მშანთვა და სიცოცხლეც ჩაიქცა ცისფერად დაღვარა, თქონსფერად აისხა იმედმა სხივები და გამომეგზავნა მათობაში ხილვები თითქოს ავლანდდა ჭედართი სამოსელი დაბრუნდე ფიფილით აღერსად დიმიტრი მამიხეი ხელი და ჩამეცხის: თუ დინდა ტკივილი ამ ლექსად? ვინცმე, მარტალიტი შეისიხს ვეფთხი ავღარი პასუხად თავს ხრიალა, ალბა აშუაღვრელი კრიტიკით პასუხობდა პო, დინდა!

11.12.2001 წ.

ჩემი თაობის მუდგრო სინაზე ნივთები, ჩემი არსის ნატეხნი, უფროდ მინა, ხეია ნარკალი რადგან ჩემს ბაღში არავფრის ქორანი. მალღობრებით ვწერწეროს ხრანა ჩემს წინ აღვიბა. ამ ბაღში ხშირად ქარბივ ქორანი თურქმა მტრწილად აქ სიმწიფელა და იხატება ჩემს სარკებზე ამწიფელი ფიფიათა ჩემურობის გვერთა. მომხმობა რიბითა და უცხო სხივთა შინა სახეც. და რის ნათელი აკირებება რისი გაბრუნება ვარსკვლავი მწუხრის, ვეფთხი ცეცხლში გამოსცემს ნათელს, როცა ვაბრუნებ ლაღისფერ სახთელს მიღობრული ალით. აქ მწიხი სწორებით იცხება სივრცე ვეფთხე ჩანჩრბი შენ სახეს ვეფთხე. მინდა ვეფთხად, მინდა შეფიხი

თუ ხელები ნეტვე როგორც ფიფილი შეპოღობის უწერდად ცვლები, ნეტვე თუ ხელები. 14.11.2001.

რა მშენიერი ავღარა სწორად ისეთი ჩემს გულში რომ დგას, დღე დღეუღიანი, დამე უხსიბო, დღე ქორანი, დამე უფელი რა მშენიერი ფინდალა ამ ჩემი სულის ამინდის დარი ნეტვე რას ჩივის უგრემლოდ ჭარბი, ნეტვე სადა სხივთაულა ქაღალი, მუწეწეწე, შინივის თეთრად რომ ვნით, სულ დამეწიფელი ის ალითი, სულ დამეწიფელი თეთრი პიბი, ხეფი რომ მოაფევა... რა მშენიერი ავღარა.

24.05.2001 წ.

უფარსკვლავო ცა უმთავრო დამე, ურნიბო სივრცე, უცნობი მხარე-რა დღობია სულის შემქმნელი მომახლებული, მომხარი რამე, ვით მოუსავე უღამნი ჩემს სულს ლექსი გამხმრა – არ ვერა ამ გულს თუ გაბეჭტე უცნობი სივრცე უცნობი მხარე, მომახლებული მითხარი რამე, ვერ კოლე ვეფთხე... ვაღრებმა თეთრად, თეთრად მორთის მწუხრით, სამარეც

თუ ტკივილია ჩემი საგანე დამტევე მარტო, ლექსებზედ ვხატო, როგორ მეფიფილი. 24.05.2001 წ.

იმდენი სინაზე და მოტყუებულა ნაველი იკოშუმე შინივის რომ ავავე იმდენი საათი და წუთი, იმდენი დღე და კერა, ავიციე შენით ვრთი ამისონიქეთი რომ დანერგი, არ გვერნა აღბათ ნანგრევებში შენც რომ მოგვეფილი... 18.01.2001 წ.

ო, ამ ზამთრის პირს არ შემატეოთ ციციბო კოლეფი გადამიდგან ქარტეხილები უფრულ ვლგებს, უწეობით ნამქრალ დღეებს როგორ გაფიფინა... ხელვე ციციბო ვარსკვლავითის დაფარა მრეღმა, ცრემლობმა ჩემმა არ შეგაშფოთოს, ამ ნავთურის ის ასიბე ჩემგან რაც დავრნა.

ის უცხო ფარან იყის, ეწიფილებს მამარე მოსახატავად, გაზაფხულს წადე თუ კა უნდა მაინც დამტეოთ, ცარტეფლის ფრთა ვლგარებამ ვერ გამამტეოთლის ო ამ ზამთრის პირს არ მამაფიფილი ციციბო ქორანი. მწუხარე ქაღალქს, შერწერს ჩემს ნახი ხატება. სულის ნათება; სივრცეში მართლა გაკრთება? 28.11.2001წ.

საპარტიო მთავრობისგან

ძმირებს/რ რაღამცნი
 თქვენი თურხლის შარშანდელი №10-11-ში წაუკეთხლ წრთილ, „თურქეთკამოვლილი ქალის აღხარება“, რომელიც შეეხებოდა თურქეთში ცხოვრების ხიდუხბორის გამო გადახვენილ ქართულ ქალებს. თურქეთში მეც შევხვდი ქართველ მანილიოსებს, რომელიც ცხოვრებამ მძიმე ხვედრა აჩვენა. ვთხოვთ ხება დამართო თქვენი ძველი, ქართველი ქალებისთვის სავარელი და დაუღლაროვლი თურხლის ფორცლებზე დაუბეჭდო წერი მთავრობის დღითის ამონახილი, რომელიც ქართველი მამაკაცის გული-სტკივილის გამთხაბლია.

პატრვისცემით,
 ვლადიმერ ლუარსაბიშვილი

პ არან ზაფხლის თბილისის სახელმწიფო სახე-დღითი უნივერსიტეტში მონდა მოწვევა სიბოლ (რუსეთში) უნივერსიტეტის სახელმწიფო ფიფო-ტრენინგს. ეს განხილდა ერვანის ძვირის სტუ-დენტთა ასოციაციის ვედილი შემუშავებულ პრო-ექტს. რომელიც წერი „აღმა მატრასი“ სტუდ-ენტის რუსეთში გაემართა ველისმხილდა. მდვილანში ვინაა წყაბა 7 სტუდენტთან ვინც რუსეთის გაემართა, ერთი მე გახლავთ.

საქართველო. ვალე-თურქეთის სახლარი. საქართვე-ლის მძიმე ბოლოვარ დადია ვიხი. ამოიხიბე და მახლობელ ქაშობას მოემარე. შემოხიბილის იხი თუ-რეთი იქცებოდა.

ჯიხურში მუდღამა მამაკაცს სასობრტის მარე ჩან-კრა. ახლა მთავარი სახელმწიფო ქვეყანაში შესულა იყო. მამოხიბე. აქედან უკეთესი სახელმწიფო უნდა გახე-სწრო. თორემ მძიმე დახიხება მომწიფდა. ავტოუსი და-ვინახე. მას თრევილ არეცხელი ხალი ირედა მეც იქაურობის მეთაურე.

მოლოდინება ვიდეცამ მომხარია:
 - ქართველი ხარ?
 გამხარდა.
 - დაას. ჰაბრინი - მიუყვე.
 - მიუღდე. ასე აქ ერთი ავტობუსა. დარს 20 დო-ღარა. ვადახილ - წამხეღ. არდა აქ დარჩენი. ხევაა-მელ არაუფრო მთეა.
 - უკატრავდი. მე სტუდენტე ვარ.
 - მერე მე რა? - ხრედილიანად შემხსტევა.
 - ვასიდალას არ გეძენ სტუდენტებზე? - ვითიხე მაძიხეღ.
 - შენ მძიო, მომთხილილი ხარ? - შემოხიხა მან. ვასიდალას არა. ტრამა. ავტობუსში ველა თანხარია.
 - მამ არ დაძიხედი?!
 - მთიდი ასე ქეთისხილეთი. ახლა მურხილიდი და ისევე საქართველოში ვაღილ. შემხარია დღითევე მე უფრო სტუდენტია. მე იმ რომ ველა ვარ გავიყვე. თურქეთში თბილწ წამიღიდა და აქვე არ მამეყენებო? - ზურედი შემე-სტევა მოსაბრეძე.
 - მერე ჩანა არ იყო. საიღილდენ მთხილდენ ამოვიღე 20 დღილი და ხილესაქმილი გავუწილე.
 - ასე. მთილს არ მოივინდით? ახლა ადუხი და და-ჯახი.
 იყვიხედი. ავტობუსი კომპორტული იყო. რბილი საკარბელას სუფთა სახლი.
 ავტობუსის უკან კარი მრავნით ვაილი. კამო - გავიყვირე მე - ქეთის წინეზე ხალივი ქალები რომი ვიდეილან - და ამისთვის მამეამინდელი. ქალები ირეხი-ბოდა ტანისამოხი მინდვრის ვიდეილდეს მოგვიჩიბოდა. რა ფერის ადარ ნახავთი იქ! ითიოვლის მთხილდენი ტრე-ვილი. მთხილ ხელში კი ჩინია ვიქნარა. კახევიტი, - მთხილდი ხილად. - აი, თურქი რეოვინები არიან თურქი რასესაქტი.

ამა ქართველ მძებებს მთხილდენ ტრევილდენ ვინ მისცემს? - ამოვიჩიბე და რეოვინე ვეკას. ერთხერის მთხილდენ, შემეღიდა ველა ის ქალი. რომელიც ცხოვრების არ მძიმე ხილდა დახვარდა.

უკლავ ერთ-ერთი ტრევილდენი აწრეილდა. ანხილად შემოხიხეს:
 - ხი. დღმა მოვიღედი. რეოვინა ხარ? მამ ჩილავდი. დღმა კამეყენე-ლის ჩამოვიტინ. ბეგის დღევირე. არ იხილავდი. თუ დღმა გვიცინა. კარგად მოვიცი. ხი, ხინი? ხი, ჩემი სიციხელებ? ამა. გაცი. - დაამთავრა საუბარი ქალებს.

ტანში ვამეჩარადა. კი მოხიხედი. ექიმს ვაბილავდი და ემხიბა ჩემს პროექტის განვიყვირედი საწილას. მერეამ ახლა. რეოვინე ვერსი ქა-როული ჩანსება მთხილ. რომ ეს ქართველი მძებები იფრე. ვიფრინი. ველი რეოვინე მთხილას. თავა ითიოვის მოტეხილდენი მომბედა, მარევილ დამეხრა. ერთხი დამეხრა. ველი რაღაც გამეჩინარა და მეტეხილდენი მომ-ხარა. ერთი წრთი თავი უკან ვეღარ მოვინდოვალე.

აი, ქართველი ვეჩი! რა მთხილი და თრევილდენი ხარ! ამ ვაჭირე-ბულ. შიპირ. მთხილ. ხილის თრევილი ეს უსწავლად. და უხიხი მხარევი გახლავდი. მატრასი ხინის. ღამის. მამეჩიხე. დაიოს. თრევილი და სხვათა გამოსეკვება. ღამე-პირის მოსაბრევილად. თრევილი სარწმუნე. მათ უნე-ღესი პროფესია აუჩინეთი. უკანასკნელი ვადამეყენებულას მთხილას. მერეამ რატომღაც თავის ქვეყანაში ვერ უმეწრედილდა და უხიხილდა ვადამეყენ-ღესი. იმ ქვეყნის ენა უსწავლადი. სკოლარი ბუნებრივებზე ვარი უღიხებო და თავი „ვადამეყენებულას“ შეუწრავდი. რეთი არ იყო ხსილად. თუ არა ეს ვადამეყენებულას? მამ რას ავიფრეს ჩემი სახეობალები? ავიფრეს იქანის და სხეზე სხეზე რომ მთხილას უკან იხიხე? ვინ უნდა მოხიხილდენი პასეხე? ვინა ბრავდა ვიდეილ? თუ არადა რომელ ქართველს არ ახტევილდა ველი თბილისში. თრევილ დღის სათეხში. რომ ვაგაოსი? თრევილ კი ჩემს შემოვიტინა წამხილდენი. რეოვინე ქართველი ქალები თურქეთში ვინხე? რა უნდა მურხინი? რა მომეხიხედი?

შემეღე კი ერის მოვედი და მთხილდენი.
 ავტობუსში 21 მტრევილი იყო - აი 20 ქართველი მძებე ქალი. ჩემს გვერდით ცარული საკარბელი ერთ-ერთს მამეჩინა დადავა. შთავილდ-ენე უღავილ დამხიხი. იყო. მთხილდენი სახელმწიფო ამიღილი. წრთილ წარ-ბეგის ქონდა. მთხილ მთხილე კრესხევიტი კოლეჯიში ჩამოსილდა. მთეი ვეჩინით მოვედილ ქოუვილი აწრესის მულის თრევილს აჩრდა. მთხილ ცხობრი ქონდა. რაღაც ემხიბა. იყვიდათმელ წრთის თუ იქმეხრდა. ღლიეზე მე უნევი წელსაქმილი წიქრეა.

ერთხინაბის ცრე შემხიხა. საწე ამიღილი და თრევილდენი დაწილე. გამეცხილდი მურხით სახის გვიღელ ნაცვის უკეხრდა. საწე დღარა. ჩემე მურხინა.

განიყვირე მურხით ამოვიღარ-ჩამოვიღარე.
 - ქართველი ხარ, სი?
 - დახი - ვუკახე. - ქართველი.
 - თურქეთში მთხილარ?
 - დახი.
 - ჩემე მტეხლამა მთხილდენი სახეშიღ.
 ერთხინაბის საწეში დასადღარა.
 - მე ქეთი მთეა - ხელი გამომხილდი - მურ?
 - ტარე.
 - საღ შემუბო?
 - ქართველი. სტუდენტე ვარ. ექიმს - მთხილ მე.
 - აუე. მთავარი პროფესია. ჩემს მთეი - მთხილ მან - იგი. მეც სახელმწიფო კოლეჯში სტუდენტი. დღმა ჩამევიღა. ექიმს ხელი გამომხი-ღელი. მერეამ სწავლა ადარ ვადამთავრე და... - ჩავერედი. - ახლა აქ ვარ. რა უნდა მთეხე? დღევილდი. ვიფრედი. სიქმეხის ისევე რაბიხე თქმა სუფთა-მთეხი და მთხილდენი.
 - ვედილი არტეხილდი მთხილდენი?
 - კი. სულ ირევი ვარ. ერთხინის ველა ვეჩინობი. იქ „ჩემე“. კაცი - იქიური თრევილ დამეხვებოდა და „დგავამეჩინე“. კლინტრები უკვე გველილდ-ბიან.
 - ხინიდა დღილდინარ?
 - კი. ხინიდა. სულ ამ ავტობუსით. ვაფრეხა მურხინი. სხეა ვაფრეს სხეი ავტობუსი ხიხედა და ასე შემეღე - თქმა და წიყარევიტდა მტეხლა. ტრთილი ქართველი. ამიღილდენი. ვერ კიდე ღამის, მერეამ ცხოვრებში ვეღავილდი. მევედილ მის ვინეგანს ჩანსება. მის ამბრის ჩაწევილდენი. რეთი სასამხრე ვერ თმე? ავი ვამეჩინე? ვინ ხომ ვეღვილდენი რეოვინა. სახეობი და დღევირევი პროფესია. ამ ნახიხე მთხილდენი ცხოვრე-ბიბინ განწილდენი. სახეობილდენის მთეი ზურევირევილად ადამიანი დგამს. ქალებს. რომლებიც თავისი ვადამეყენებოდა. ვინ ადამამეყენებოდა? ვინ ხომ მთხილ ქვეყნის სტუდენტია.

ტრამპინში ხალილი. ვინაი კიდე რამდენიმე მძებე ვაფრეხი. ველას სახეზე სიოფლიანს სახმევირა დაძიხედი. თრევილ მამიხტრად სკოლარ-დით. რომ მთხილ მან ჩავიდეილდენ და თავიანი პატრტრეს ცხოვრების სახარის გუჩინდენ.

ერთხილ ცრთიან ვაღილდეს მომხიხე:
 - ბიხი. ქალი არ ვინა?
 მოხიხედი ჩემს წინ რამეხიდათილდენი წრთის. შვევირეხინი ქალი ადამ-აროულიყო. ვეღვილ და გამომეყენედი მთხილდა. ვაფრეს ხინიდა თავი ვაფ-რევი და ვეღვილ ავიდევი რომ თურქეთში ვეცხილდი ქართველი მძებები მამევირდა და მძიმე ამოვიხიხე.

თარგმნა

ნარბიზა მგელაძემ

მარტოგანი და მეგობარი

თაფლაკურებს ჭამდნენ
და მიჭროდნენ გზაზე
დათუვნი-მოპედით,
ლომენი- პონეფით,
ჭაკი რხენით- მგლოენი,
ტრამპაით- კურდღლები.
გომბენიო როცხით მიჭროდა,
კოლი პაერბურთს მიჭქონდა,
კიბორჩხალები მყესვა
კოჭლი ძაღლს- ქარიგით
მიჭქროდა,
იმათი სიერლი-კისკისი
ნიავეს შორს ტყეში მიჭქონდა.
ყურაფ თითქოს ვაეფდოდა,
ყველა აფგილზე გაქვავდა.
სამსინელი, ყუშური,
ულვამა და ნთური
ტარაკუნების ფაღაფანი
გამომრძანდა ტარაკანი.
აბა გზა და აბა ვანი!
მომრძანდებდა ტარაკანი.
რა ულვამა, ან რა ტანი!
ტარა-ტარა-ტარაკანი,
ვაი!

ულვამა აინვდინა,
ლოამის რას მიანჭინა,
შიშით გულწანსული მხერქებს
ჭირის ოფლი ადინა.
„არ დამიწყით ახლა რატომ
ყველას ნამში ჩაგდობავთო,
იპ, იპ, როგორ
გადაგხანსლავთ,
დღის სინათლეს კედარ
ნახავთ .
ლმუოდა და ღრიანდებდა,
გულს გადაგიტრიალებდა.
სპილიო შიშით გაოჩნდა,
ზღარბის ზურგზე ჩამოვდა.
ელდისაგან ჭანით მრთელი
გადაყლაპა მგელომა მგელიო,
მგელომა-მგელიო, ნიანგმა
გომბენიო გადაყლაპა,
ო-პა!
კიბორჩხალებმა განედეს
ურჩხულს ქვემოდან ასეფდეს:
- ასერ ნუ ამბობ, ძიპო,
ულვამა ჩვენ გვახსიპო.
რატომ გგონია თხა თხაზე,

თხა თხაზე ნაკლენიპო.
თუ ულვამეშით ამყობ,
ნახე, რა რიგად დაგნაყობ.
და გახობდნენ უკან-უკან,
გადიარდნენ უგლოუკლოდ.
თათბირზე ჰყავს პიპოპოტამს
ვეშაპი და ნიანგენი:
თქვენს შორის ვინერ ვაყურაი,
ვინერ ბრძოლაში ივარგებდით,
ვინერ მაგ ურჩხულს
დაამარხებენს,
და თავს ამით გამოიჩენს,
საჩუქრად გავუგზავნიდი
ორ ზაყავს და ნაპვის ვირჩენს.
ულვამას თუ ვერ ვაკობთ,
რა მიჭენი ვიქნებითო,
აბა, მქებო, კბილენითო,
ემჭენით და ჩლიქებითო.
ჩვენი ძალა დავანახით
და რხვირ-პირი დაეუწყაით!
მაგრამ ვაი, ვაი!
ტარაკანის რაში ანვდილ
ულვამემის დანახვაზე
ტყე-ტყე, ტყე-ტყე, შუკა-შუკა,
გამოიქრენენ უკან-უკან.
პიპოპოტამი გავიყუდა ლამის:
ვაი, სირჩხვილო, მოგვეჭრა
თავი,
უქმად ვახსიათ რქები, ეშქები
ბრძოლაში თუ არ
გადაეშქებთ?
ხარენო და მარტოგანებო,
რქები რომ გაქვთ ხანაქებო,
ნამოაგეთ რქებზე მჭერიო,
აადინეთ ზურგზე მჭკვიო!
ნამოვაგებდითო,
ავადენდით მჭკვირსო,
მაგრამ ჩვენი ტყავი
გვირჩევნია სხვენსო.
სომ ირთი, რომ გჭირდაო,
ყველაფერი გამპირდაო.
რქები რქებად დაგვემჭკვირსო,

ტყავი-ტყავად დაგვეხსო.
სად ვიშოვით, ვინღა მოგვერქმს
ან ერთს, ანდა მეორესო.
შინისაგან ფერგამკრთალი,
პირ მოგვეკრასო მტრემა თვალი,
ჟარბასა და ჟინჯირინში
მინსუდა მხერფა შარბჟური,
აღარ ისმის ჩამბრჭობი.
არსაიღან ხმაური,
მხოლოდ კბილიან წყარუნს,
აქ-იქ თუ მოჰკრავდ ნვარდს
მოწახხახე ყურს და რქას.
ვედურთელა ვეშაპები
ისველებენ ქვეშაგებში
იმათ გვერდით სეზიას*
შიში გასაგებია.
მაიმუნმა ფართიფურთით
სწრაფად შვერა ათი ფუთა.
ყველა გაქვევაზუა,
ყველა ნაქვევაზუა.

ნახილი მიორი

გაიძარჯვა ტარაკანმა,
ტარაკანების ფალავანმა,
ტყუთა, ველთა, მალღო მთათა
ავი შზრძანებელი გავდა.
იმორჩილა მხერფა ურფო,
და მათ შორის დაჯდა ქურდაფ.
ბელადივით დაამბკუმს,
სარდალივით ზევრავს
მინდვრებში.
დაფდლებულ მხერგებისგან
ლალასა და ზვარაკს იღებს.
-აბა მარდაფ, ამაღამო,
ნეკრი აღარ დაახანოთ.
თითო მხერგმა თითო შვილი
ჩემს კარებთან დააყენოს.
იყრთ, ვახშმაფ რა მნადია?
მათი გულ-ღვიძლის მნვადია.
მომართვითო ღვინოურ ფოქით
/ტარაკანების განყდეს ქოქი!/
მხერფა მოთქმა აღის რამდე,
ან რა გული უძღლებთ ამდუნს.
საკუთარ შვილს ვინ გასწირავს
ამ ურჩხულის შესწინარად?
ნელი, ლეკვი, ნუკრი, სპოიკვი
/ვინ გამეფავს, უარს ვინ
იტყვის?/
ფეფებს ემშვიფობინან.
მათი რრემლი მავ ზღვას
ერთვის.

საიდანღარ ადრე დღლით
ჩანთიანი კენგურუ
შეშოიფრა ასკინკლით,
მზიარული ხტუნვა-ხტუნვით.
- დამიხედეთ ოტროველებნ
ამოღენა მუტრუსუნსო,
ან ვის ეთავყანებინან,
ვის უმეცენ გუნდრუსუნსო.
ან რამ გამოგათავუნანთ,
რომელ რკულში სწერიაო,
ფეხკანკალა, გულკანკალა
საწოდავი მწერიო.
ან სირჩხვილს სად
მიუხვალთო,
ან ტყის ნობათს რისთვის
უამთო,
ფურნის ვია უშველებელ
ხელრებს თავზე დაგისვამთო.
აღესილი ეშვენიოთ,
ამოღენა ჩლიქებითო,
ქხრა მთის იქიდან მოთრეულ
შუჟავს ემორჩილებითო?
კანკალდა ნეჰემოტი:
ვაი, მგონი ვიღარ მოღის.
ფრთხილად, არვინ დაგვინახოს,
უარესი არ დაგემართოს!

შორი ტყიდან, უღრან ტყიდან,
მხრებგაშლილი მინდვრებიდან
სად იყო და სად არ იყო,
პანანინა, ნაწრისფერი
ნელურა მოფრენილიყო.
ტოტიდან გადმოიხედა,
მსწრაფლ გაებადრა სახე და,
მწითურა ურჩხულს ზემოდან,
ზემოდან ქვემოთ ჩახედა.
გადაუფრინა ლომეს და,
გადაუფრინა ფიშკარს და
ულვაშა მტარვალს შიგ თავში,
შიგ თავში ჩაუნისკარტა.
აილო და დაილო,
პირისხატენ ნაილო.
არალო და ჰერი, ჰერი
აღარ არის შზრძანებელი,
სამწინელი უღვამისგან
აღარ დარჩა ერთი ღეროურ
ოპო, პო, პო, რა ამშავი
დატრიალდა უღრან ტყეში.
წროოდენა გმირთა გმირი
აყვანილი დაჰყავთ ხელში.
ვირენი ნოტემით უმღერენ
„დიღებან“

მზატვარი ცინარა ტირილბაძე

სინარულს არა აქვს
საზღვარი ფეფების.
გადარჩნენ შვილები,
ვიან და დიდებან,
მინარ გაუზეფა
მტარვალს შერკინება!
გზას ჰგვიან ვარები,
ისე, ვით კარები,
ფოტებმა ჩაშრეეს
ოქროსფერ საყვირებში,
ვერძთა დაფდაფები
ულრან ტყეს აკვირვენს.
ფილსუგავები მოფრინდენ
სათვალთვალო კოშკიდან:
შესხედეთო რა დაველორი
დავარეს ღამურებმა.
ორმა სპილომ
ერთმა განა
გააჩაღა განდაგანა.
მინა ისე დგანდგარობდა,
წაზე მთვარე ქანაობდა,
სანახაობა ერთ რამედ ღირდა,
ვეღარ გაუღლო, ჩამონსუდა
რედან.
ჯერ დაეწა სპილოს თავში
და ჩაგორდა იქვე ტვამი.
ერთობის ძალა ინამეს,
მთვარეს უშველეს იმნამსვე.
ემშვენიო, რქებით, ქუსლებით
წას მიაჯედეს ღლურსმენებით.

*სეპას-თეგზია

„პარაუზზე ჩამოკიდებულ ალაიანს“

ლალო ხასიათიანი

14 იანვარს მას 85 წელი შეუსრულდება, თუმც დღესაც 26 წლისაა. ასე დარჩება მარად. მისი სული ჭაბუკობაში ამაღლდა ზეცად, სულები კი არ ბერდებიან. პოეტმა სიკვდილამდე სულ რაღაც 5-6 წელიწადში აუწონელი განაბი დააგროვა – ლექსები და კიდევ ერთი 2 წლის მანანა, რომელიც სულზე მეტად უყვარდა. და აი, ქალბატონი მანანა ჩვენიანაა.

– მთელი ცხოვრება გულით იმ ტკივილის ტარება, რასაც უმამობა ჰქვია. ალბათ ძალზე მწეღია.

– ის ტკივილი მთელი ცხოვრება მომყვება. მართალია, ახლა ბებია ვარ და შეიღობვლებს ვეული, მაგრამ ხშირად შემხსენებს ხოლმე თავს აუხდენელი ბავშვური სურვილი – მამა დამეძახა, მას დედ ხელს ჩაუკვებდი და თავი უნაშროდ მეგანწი.

1940 წელს დავიბადე. 43-ში მამა გარდაიცვალა. იმის შედეგში წლები მისივე იყო. დედა დღეღამე მუშაობდა, რომ ჩემთვის არაფერი მიეცოდა. ბებია და ბაბუა თავს შევლებოდნენ, მაგრამ ვერაფერმა ამთავსო სიცარიელე. მამით ობლობამ რომ დამიტოვა, დედა სურათებით მაყვარებდა მამას. ყველაზე მისი ფოტოები იყო გამოყვანილი: მამა და დედა ერთად, მეგობრებთან, მწერლებთან, აბასოუბანში, მამა – მარტო, სეფლიანი თვალებით. ალბათ, ასეთი იყო მამანიც, როცა მეგობარს სწერდა: „... ძალიან უნუგეშო ჩემი ყოფნა, ხანდახან, როგორც იტყვან, მარტო საკუთარი ღანძი თუ ჩრდილი დამრბა მეგობრად და ისიც შინა დღეში. აუღარში სულ მარტო ვარ და სული ამომიქრა. პარაუზებზე ჩამოკიდებულ ადამიანს ვეგავრ, ცისა და მათის შუა განხრულს“.

ნამსიელი სენი, იმ დროისათვის განუკურნებელი ქლექი, სხეულის და სულის უღრინდა.

თბილისი და აბასთუმანი. აბასთუმანი და თბილისი. ხან ერთვან იყო, ხან – მეორეგან. როცა თავს ცუდად გრძობდა და სისუსტეს ვერ ურეოდა, ცდილობდა საგზური ეშოვნა: იმი იყო, გაჭირვება.

მოიყვებოდა და თბილისში ბრუნდებოდა. მაგრამ აქ უკვე კომპარული სისმრთელი შემოეჭვა.

„საერთოდ ვერ ვძლებ შინ მყოფი, ვიწრო ოთახში, თითქოს კუბოში ვარ ცოცხლად მღებარე. შუის მონატრული, რომ შატკედე, ნეტა ამზე უარესი თუ იქნება ის კუბო? ამის ბრალია, ალბათ, რომ თითქმის ყოველ დამთა და დღისითიც, როცა ოღნა წავითელებ, სულ თავიანთი კუბოები შექმნება“.

მამისადმი სიყვარულს მისი ლექსები და ჩანაწერები მიძილერე-

ბდა. ვერძობილი სულის მღვევარებას შრომაში რომ იყავდა, ჩქარობდა მიესწრო და ლექსად გადმოეცა სათქმელი. მოასწრო და ასამდე ლექსი დავეტირე. თითქმის ყველა ზეპირად ვიცო. განსაკუთრებით მიყვარს მანანა ორბელიანისადმი მიძირთა, სადაც ჩემს მომავალზე ოცნებებს: „შენი სახელი დაეარტე, მინდა შენ გგავდე მარტო“... „მინდა რომ შენებრ უღაგდეს და იყოს შენისთანა, საშობოლოსათვის ღლეაგეს, სანამ სხვადავებს – მანამ“.

ბედნიერი ვარ, მის ლექსებში ჩემადმი დიდ სიყვარულს რომ ვგრძნობ.

ამბობენ, მას მარტობა უყვარდა, გულმათხრობილი, ზოგჯერ შეცირი და ენამწარე იყო. განა ადვილია მოახლოებული სიყვდილის მოლოდინი! ხედავდა, არაფერი შეუღოდა, საყვარელ ანდის და მანანას ტოვებდა, იმ საშობოლოს თოსებულად, რომლის საყვარულმაც „სალაღობო“, „ცხრა მძა ზერხებუდი“, „ასანინა“, „პარნაღა“, „საქართველი იყო მათი საცენტო სახელი“, „ერწანისის ფაფურები“, დასწერნა.

– ყველითა შორის პოეტს გამოჩენულად ვაყვარ, უყვარდა, ხშირად ლამაზ ქალთანაც აიფეგებდა. თქვენც ხომ არ გამოარჩევთ მას?

– ყველები მართლაც ძალიან მიყვარს. ბიანში 60-მდე ქოთის ყველი მაქვს, დილაობით ვრწყავ, ფითლებს ვუსუფთავებ. ყვავიის დანახვისას ყოველთვის მამა მახსენდება. სკეინან ვურეგზე ვდები და გულში ვამოიურებ: „კეი, მძობილი, შენედე, რამდენი ვაყავი გამოღლა“, „აკეკლად აქ ვარებს უხნობინდნ დაფდაფთა და ბუკითა, ახლა ვაყავი შემომხედა ლამაზი ქალის შუკითა“.

აბასთუმანში თითქმის ერთი და იგივე ხალხი ისვენებდა. ერთი მათგანი იყინებს: „მკვლარი საათის“ დროს ჩვენ ყველანი ვიძინებდით, ღალე კი გარეთ ვადიოდა, ვაბემთ ხელნაწყობილი ნაძებარში დდიოდა, ახალ ლექსზე ფეჭობდა. მეორე დღეს ამ ლექსს ვაგითავებდა“.

– მამა სიცოცხლეში თუ ამზადებდა კრებულს გამოსაცე-

„დარჩენა მინდა, მაგრამ მე მივალ, რომ განვივილო შურსა და ქორებს, მე ჩემს ერთადერთი სარქმელთან ქვივარ, არაო უქანთ ყორნებს და ქორებს.“

მერი გარნაგიშვილის სკოვნას...

„თუკი მთლიანად ამოთქვას ლექსი“

დარჩენა მინდა, მაგრამ მე მივალ თავაზით გტოვებ სტუმრებს და მსტორებს“. მარტოების ატორი ცნობილი პოეტი მერი გარნაგიშვილია, რომელსაც ამ დღეებში გამოვეყვითხეთ დიდი გულისტკიავილი.

საოცარი სულის ქალბატონი გახლდათ: ავი სენი უღრინდა ვანმონლობას, პროფესიით ექიმს კარგად მოესწონებოდა ანი და ბანი თათისა სატკავარისა და მარცხ, სიცოცხლის ბოლომდე არ გაგნმობინებდათ, რომ ძალიან უჭირდა... უღრტკიავილად იტანდა ტკივილებს – ფსიქურსაც, სულეფრსაც...

მად?

- ვიცი, დიდი სურვილი ჰქონდა ახალი წივი ეხილა. „თუ ავადმყოფობამ არ შემეშალა ხელი და არც სხვა რამე უზღავიდა არ გამოიტყუარა სიღინძე, მინდა ცალკე წინადაც გამოვეც „ასინა“, ეს ბაღდა და სხვა ასეთი ლექსები. დამპირდნენ გამოცემას, წივს „წინაპრები“ უნდა დავაგრეკა“. სამწუხაროდ, ეს დაპირება ვერ აუსრულდა.

დიდი გვეგები ჰქონდა. თავს ძალას ატანდა, რომ ეშუაყა. აბასთუმანში ფანჯარასთან წინეებით მოუწინილი მავიდა ეგება. გვიანობამდე კითხულობდა რუს და უცხოელ კლასიკოსებს, თარგმნიდა პუშკინის პროზას, ჰემინგუის „კილომანტაროს“ თოვლიან მთას“, ბლოკის... გალკატორინ და ბლოკი მისი ლმერთები იყვნენ.

ურჩაღ „მანიობი“ ხშირად მდიოდა. ხედიბდა კონსტანტინე გამსახურდიას, სიმონ ჩიქოვანს, ბეოს ვლენტს. ბოლოს უკვე ძალიან გაუჭირა. ძლიერდა დალიოვდა. ბიტანეურც ბაღშიც კვლარ გაუფიქრო. - ჩიოდა.

- ბარდნალაში ხშირად ჩადიოდა?

- ბოლო დროს ვეღარ. ბარდნალა მისი სიკვდილი იყო. ედა მტერთა, ყოველ ვახაფხულზე უმზადლოდა იქ წასასვლელად. ხშირად ისხენებდა ბავშვობისდროინდელ სურათებს: „ჩვენს დღეში ახლა ამდის ფუმბა, გაფურქქნილია იქნა და ტრიაფი. ქაღელი კრეფენ აღრეულ ეკალას. იფრქვევა ახლად მოხრული მისის სუნი, მალე დაიწყებან ბიჭვანი ბარტყები, ჩერბოს საუკ-სუხუთ ხატიან თუთია-თუთია თიფენი...“

- ბარდნალაში სახლ-მუზეუმს ვინ პატრონობს?

- შეფიო მამიდა. ბავშვობაში ზაფხულობით მეც დავყოფდი. დიდი ამაგი აქვს ჩემზე და ჩემს შვილებზე. თბილისში ცხოვრობს, წივინს გამოემეცობაში მუშაობს, კარგი საცეცავისტა. საკუთარი ოჯახის შექმნა ვ ვერ მოასწრო. მამემ ცხოვრება გამოირა. 7 წლისას ედა ციმბირში გადაუსახლეს და შერე აღარც უნახავს. ბაბუაც დაუპატონებია. მაგრამ ძაღვ გამოეშუთათ. ბებია და ბაბუა პედაგოგები იყვნენ, რუსულს ასწავლიდნენ სკოლაში. მამდა 11 წლის იყო, 20 წლის ბიძაჩემი და 26 წლის მამაჩემი რომ ერთ წელს დაიარა. ოჯახის მოვლა-პატრონობა და მამის, მუქსიკედის ნეგემისცემა ბავშვს დაეკისრა. მისი დამხმარე დედაჩემი იყო.

- სად შეხვდა ედა მამათყვენს?

- ედა, ანეო ვანნაძე მამის მწერალთა კავშირში მუშაობდა. პროფესიით ეკონომისტი იყო, ედა ჩემზე ღამში გახლდით. მე მამას მამაკავშირებენ. ანეო ვანნაძე რომ უნახავს მამას, სასიკვარეულო წერილი გაუგზავნა (მამის წერილების წერა მოვიდა იყო). თივად უცნობი ვაჭის წერლის დედად ურდადობა არ მაქვს. შერე მამა პირადად გაეცნო და სიყვარული ჩაისხა. 1939 წელს იფორწინეს. სულ 5 წელი იყვნენ ერთად, ედად ძალიან ახალგაზრდა დაეჭვიოდა. მხოლოდლები კავდა, მაგრამ იმ 5 წლის ერთგული დარჩა.

- თქვენს შესახებ რას გვეტყვი?

- 22 წლისა გაეხოფიდი. მყავდა შესანოშავი მუღული გვიე ვინეამუღი. იბიფრე-მწებებელი. 7 წლის წინ მოულოდნელად დაეკარგე.

ფილოლოგიის ფაკულტეტი დავამთარე. სახელმწიფო უნივერსიტეტიმ ეშუაბი. სიგელდრო მამისმებში ნახვარე. საღისერტორი თუმსაც ჩაეუკეცა, რომ... შვილიშვილებმა გამახარეს. უბიარტესობა მათ ბიჭინეზე, ჰრია... თანაც მამის მოქიბის შეეცხებული კრებულს გამოცემას ვამბობენ, თუ სპინსორი ვიშოვე. დღეს მწერალთა კავშირს აღარ ახსოვს ლაღი ასათიანი, 14 იანვრს მისი დაბადების დღე იყო. საფლავზე მხოლოდ ოჯახის წევრები გავეციდი. გამახსენდა მამის თხონა-ღანბარები: „მოცქრიალად ჩემს საფლავთან, ვით სიციცხლის ლუფრე თვალი“.

- ოჯახის წევრებთან ვინ გახლდით?

- ჩემი ქალიშვილი ეცა მისი მუღული მიხელი უკლებს. შვილიშვილები ანეო და ლალი. მფორე ქალიშვილი მყავა ამერეაშა. მისი 13 წლის ვაჭიშვილი ვიორეო კოლეჯში სწავლობს. ეცა და მყავა ტყუპები არიან. ეცა ინგლისური ენის სპეციალისტა. უნივერსიტეტიმ მუშაობს.

მამის ვახსენებისთვის ურჩაღ „საქართველოს ქალის“ მადლობელი ვარ. ლალი ასათიანი პატივს ეცმდა ქართველ ქალს. მასში ყოველთვის დიდ სულიერ ძალას ხედავდი. ეს ექედანაც ჩანს: „მეკვლად თურმე, როცა მტრების უთავაღვი ვარები, მოდიოდნენ რომ გავლით საქართველოს კარები, მამაკაცებს გვედრებენ ვაჭათი. ვით ფილდის ფარები და მტერს მათთან ერთად სცემდნენ საქართველოს ქალები“.

ესაუბრა ლინ პაპაბაძე

ქვეყნად ვეღვობის თაგი და ბოლო...“ და ფიხებდა დიდი სევდაც: „დმტორი, რა მშვიდად გტოვებთ ერთმანეთს,

რისი იმედი, რისი იმედი...“ ვეფრცელავ. ვითხულობ მისი მშენიერი დღეისების კრებულს, ახლა სულ სხვანაირად ვგრძნობ ბეური სათქულის და მტყევი სტრატეგიების ძალას და გემოს, ჯული ტკივილით მეყვება და ისევ ქალბატონი მერის სტრატეგია მშველს: „არ შეიძლება არ მოეგნოს რტოი რუსისა,

ხის ეწწრობებს ვახაფხული მავის უსინჯავს. დიდი მიუქეცის ვამი დეგბა, მე ხე და ამინდი ეპოტინება მთელ ქვეყნას სადც ხმა იხმის...“ „თუკო მთლიანდ ამოთქეკვას ლექსი“, - წერს ერთგან პოეტო. მართლაც რომ მშენიერი ლექსებად ამოთქეკა მერი ბარბაბიშვილი. დიდი მადლობა ამისათვის, ქალბატონო მერა!

ანეო ვანნაძე

მანანა და გვიე

ლალის შვილიშვილები ვიორეო და ლალი

შვილიშვილი ანეო

მისი ექმისცვან ვიცი, დანიშნული მუქრნალობის კურსს ვერ იტარებდა ისე, როგორც საჭირო იყო...

- ფული არა მაქვს, შვილი, - მთხირა ერთხელ სეღანანად და უბრალოდ, პო, იცოდა ასე თბილად მიმართვა „შვილი“ და უფლ კოვლად ვამაწვიობდა... მიმტყველი იყო, გაპატონდა ვეფრეების გარეშე. მის ლექსებში ფიხებდა დიდი სიყვარული ადამიანისადმი: „ჩვენ რა თქმს უნდა, მანც ერთი ვართ, შერე არა, რომ ერთად არ ვცხოვრობით, ის რაც გვაკრებებს, თივინს ლმერთია

დღივით — ჟინსივ, მამა — დეი

თუ გერთ იყოფი, როგორ აღიქვამ ბავშვი თავის წვერებს შორის დამოუდებულებას, თხევად დახატვის იხინი ცხოველების სახით.

არწივი ძალისა და თავისუფლების სიმბოლოა. ბავშვები ამ ფრინველის სახეში ხშირად გულისხმობენ მამაკაცს (მამას, ძმას).

მამა — არწივი — ფესპორტი მამას სიმბოლოა, ვისი ავტორიტეტიც თავისი მთავარია.

თუ ბავშვი არწივში თავის თავს გულისხმობს, ე.ი. იგი ოცნებობს გახდეს თავისი უფროსი.

დათვი შეიძლება იყოს კეთილიც და ბოროტიც. ბავშრის დათვინა სინანის და სიკეთის სიმბოლოა. მურა და ციხელებადკრეცილი კი — მტრული პერსონაა.

თევზი კომუნიკაციის სიმბოლო არ შეიძლება იყოს.

თუ ბავშვებსა მშობლებს თევზებად დახატა, ეს ნიშნავს, რომ მათ შორის ხელური სახალხოვე არ არსებობს. ხოლო თუ თავის თავი წარმოიდგინა თევზად, ე.ი. იგი უტყვი და სხეულისათვის გაუხსნელი. თანაც თევზს განაწილა ზეივანია თუ ლეიხსტა.

ძალი პატროსანი და ურაგულია, მაგრამ ზოგჯერ იცინება და

სამშობა, ძალის სახით გამოხატული თავისი წვერისაგან ბავშვს შორის ყოფნა ურჩევნია.

კატა კრუტუნებს თუ აგრეისულია? ბავშვებს, რომლებიც კატებად წარმოადგენენ თავს ნახატში, ძალიან უნდათ მოყურება, სივარული.

ხოლო კატა მშობლები ნინავს, რომ პატარები მათით აღფრთოვანებული არიან (განსაუბრებობით, თუ კატას ბრველებს არ მუხატავენ).

აი, რამდენი რამ შეიძლება შვეიციანი პატარების ნახატებთან.

უჯჯაღის უიბნით 1-3 წლამდე

საკაჩის მგომპაჩიობა სეხვის მოგაგონებთ, მაგჩამ მშობლები ფიხიზივც უნდა იყვნენ

წელიწადის ვეკლა დროს თავისი პოპულარული დავიწიები აქვს. ზამთარში ეს განხლები მწვევე რესპირატორული დავაულება, მაგრამ, ზამთარშიც არ შეიძლება ვეკლაფერი მას დავაზარალო.

დავაუება შეიძლება გამოიწვიოს ისეთმა უცნაურმა გამოწვევამ, როგორცაა ქლამბიები.

წენის იმწურა სისტემას შესწევს უნარი ბვენი ბაქტერია და ვირუსი გაანერტალოს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ვეკლას ვერ ერეკა. მით უფრო, რომ მტერი ქლამბიის სახით ძალიან ვერავია: მათ არსებობა და გამრავლება შეუძლიათ მხოლოდ უცრეისის შვინთ. უცრეიდან ავადმყოფობის გამოწვევი ვირუსი გადადის ლიმფოციტურ ქსოვილში, სადაც ივეი ითინ და წლითივად ხდებებს. ამიტომ ვეკლასათვის ძალიან მნიშვნელოვანია ეს „დამრღვევი“ აღმზაინინ ბავშვის სიცოცხლის პირველ 18 თვეში.

პატარა ინექციას ღლებს თავისი ვინეი ინფიცირებულისაგან, ანდა დაბავებს დროს დღისაგან, თუკი ეს უკანასკნელი დავაუღებულა სასტეპო ორგანიზმის ქლამბიური ინფექციით. ქლამბიის ყოველი განსხვავებული სახეობა სამზნოდ ორნეც სხედასხვა ორგანიზმ — თვალის, სამაოდ რუშის, სასხრის, სანოს ან ივადტებს. შეიძლება სასწრაფო ორგანიზმს დაზიანება; ამ ქიმი ვერავი ხასიათი უფრო მკვიდრად ვიწილება.

ავადმყოფობის დასაწყისში უწილბებთი ვეკლი, აქვთ გამოჩანენი ცხვირიდან. ერთი-ორი კვირის შემდეგ პატარას უწევა მშრალი, არცთუ

ხშირი ხველა. ეს სიმპტომები ძალიან ჰავს გაცივებისას. ბავშვი კი განავრცობს ხველას დამით არ დღის ძილის დროს. ფლავტებში ხიხინი უფრო გვიან ჩნდება. ზოგ ბავშვს ტემპერატურა „უიამაშებს“ სორმასურადან 37.2-37.3° ცელსიუსით და მშობლები ამის მანიშვ ვერ ამწევენ. ის კი არა, ქლამბური შვეიციანი დავაუღებულ ბავშვი თითქმის განწიოვლად გამოიურება, მხოლოდ „სურდოს“ ძალიან გავრძელება აიძულებს ექიმს სხვა მიზეზებზე იფიქროს.

მაგრამ „ეშმაკი“ ინექციის აღმზაინა მარც შეიძლება ვენიდან აღებული სისხლის ანალიზით.

მკურნალობა

ქლამბიებზე მიქმედებს უცრელებში დავრვილი ანტიბიოტიკები (სუმაპევირილი, ჯონსამაცინი).

ზოგჯერ ბავშვებს უსუსტლებათ დამცავი ძალები (მაგალითად, ოპრაციის შემდეგ, სტრესის, ავადმყოფობის დროს). ეს ხელს უწყობს ქლამბიური ინფექციის ხანგრძლივ მიმდინარეობას. ამიტომ ზოგჯერ საჭირო ხდება ანტიბიოტიკების მკურნალობა იმწენსტიმულატორების დანიშნებით.

მკურნალობა მამინ თიულება ეფექტურად, თუ ავადმყოფობის სიმპტომები გაქრება, ანალოში ქლამბიები აღარ იწევა.

მკურნალობის დამთავრების შემდეგ 1-2 თვეში გამოკვლევები უნდა განმკორტვს.

კვამოს წნავი 3-5 წლამდე

არსებობს მოსაზრება, რომ ანემიის (ჰემოგლობინის დონის დაწევა) დროს საკმარისია კარგად ვეკობი ბავშვი და ვეკლაფერი სორმამი ნავლება. სამწუხაროდ, პრობლემა ასე იოლად არ წელება.

ვეკლაფეი ხშირად რენალფიციტური ანემია ვითარდება ორგანიზმში რენის არასაკმარისი მწილბებით ან ამ ქლამბიურ მომეტებული მოთხოვნილებით, რადგან პროდუქტების რეინის მძებვა შეუძლებელია, ამ დროციტის ანაზღაურება მხოლოდ კომპლექსური ზომებით შეიძლება.

ანემიის მკურნალობისას აუცილებელია თანამდროვე რენის შემკვლე პრეპარატები (მაღლფერინი, ატგოფერინი, გემოფერინი).

გვერდს ვერ აუკლავთ სწორ დეიტასაც, რომლებიც წინიებურა, ხილის წენები, ბროწეული შეხამებული საქილის, ბოცკერის, ინდა-

ურის, კაითის ზორცისაგან დამზადებულ კერმებთან.

ზორცის პროდუქტები კატლები, რულეტი, ტეფტელი აძლიერებს ბოსტნეულისა და ხილისაგან რენის მწეოვას. დღის ბოშეებს საშხარეულობის ფინტინის გამოწერა, რათა ანემიით დავაუღებულ ბავშვს კარგად მია დაეკუდიბოს.

კარგა ცოცხალი ჰარხილისა და სტაფილოს წენი (შეფარდება 1:3/1-2 სურების კოჩი 2-3 ვერ დღეში ჰმის წინ. შესიავახეთ ბავშვს სურწილავიანი დაწლის სასმელი: 3 გაუფქმეული ვაშლი ეკვრება, დაახლოებით ერთი ლიტრი ადრელებული წყალი, ხელ ცეცხლზე 10 წუთიანი დღილის შემდეგ ვაიყურე 30 წუთი და სასმელი მზადაა, დამატებით თიული ვეკმეწებით (თუ ბავშვს არ აღენიშნება აღებრება).

შვიდი გზაშეცნობა და იღუმენტა

ზის მილი ზურაბიშვილი

მილი ზურაბიშვილის, სახელი პირველია ამ ხუთი წლის წინათ გაიცემა როცა ბრუნსკიში, ევროკომისიაში სტატიებისათვის ჩახსლმა ერთმა ახალგაზრდა ქალმა თბილისში მამას დაურეკა და ახარა: ამ ერთი ძლიან კარგი ქალი გავიცანი, პარიზშია ქართველი, ევროკომისიაში მაღალი თანამდებობა უკავია. თანამშრომლებს უთქვამთ ქართველი ვიყო ჩამოსული... თვითონ მომეჩანა, უთხრა საბანო, ათასი სურჯახო წერილობით მარუბა, თანამშრომლები გამაგრო და დღესასწაულს შევეცეო. ნეტავ რაბრთ ახარეს თანამშრომლებმა ქართველი თანამშრომლის ჩახსლა, მილი ხომ თავს ფრანგად თვლის. აღბან იმითრო, რომ უცხო თვალისთვისაც კი აფილავდ შესაწინვე ხდება ეს უხიჯავი ძაგები, რომლებიც მამამასსაველი სამშობლოსაკენ ეწევა მილი ზურაბიშვილს. ამაში მე თვითონ დაერწმუნედი ორივე წლის შემდეგ. ეს მიხიჯულმა ქართველებზე მხრუნელობის აქავედულებს მილის. ვანა მარტო ევროკომისიაში მოხვედრულ ქართველ ახალგაზრდებს, წესისძირით პრირეგობას ხალხს უწევს იგი მურვეობასა და დანაშაულებს, ვეგვას ვინც კი მისი თვალთახედვის არემო მოხვდება. შემდეგ, როცა რადიკურად ხეხვადიანად გარბენობა შეუვბო ქალბატონი მილის, ვანაზე, როგორ დაქირვდა გასახდებლ ახლომდებობს წერტი ქართველი მხატვრისა, მათ შორის ერთი ძალზე ცნობილი, ნახატები, რადგან იცის, რომ მათ დიდად არ უღიხონ.

წვენი ნაცნობია ამ ხამი წლის წინათ შეგდა ერთი სახლობის ქალის ცირი ბეგაშვილის ოჯახში, რომელიც ევეკ ოფიათით იღვ წელია ბელაშია ცხოვრობს და პრიონსხლის კონსერვატორიაში ასპირანტი. მერე თავის ბინაში მდებარეა მილიმ. იმ ბეგერამ წარმოანდრა იმას, რომ მის ბინადას უკვარს საქართველო: კვლავზე - ქართველი მხატვრების ნამუშევრები, თორღობა და მავიჯებზე საქართველოს შესახებ ქართველი თუ უცხოელი აკრებობის მერე გამოცემული ალბომები, წიგნები, ვიდეოფილმების კასეტები, რომელთა შესახებ საქართველოში არც კი გაიგებოდა მამე. მილი ქართველი ვერ დაბარაკობს, მხოლოდ დავალები წინააღმდეგობის წარმოშობა შეუძლია, მაგრამ ხანისხას ითქვამს ვეველავერი ემსას და თუ

რომელიმე სიტყვა ან ფრაზა სწორად წარმოთქვა, დიმილი უმშვეყნებს მშვიდ და სახლიდან სახეს.

მილი ზურაბიშვილს საკუთარი ოჯახი არა აქვთ და ალბათ ამიტომ იწვევს საუბარი უფრო სწრაფად და ოღად შეეხო მის წინაპრებს. თვითონ მილი პარიზში დაიბადა. იქვე დაამთავრა მოღვივების სახელობის ლიეკუმი, შემდეგ სორბონის ინგლისური მეტეკელებსა და ორიდიული ფაკულტეტები, ერთი წელი ამერიკაში სწავლობდა ქინო უელსის უნივერსიტეტში და სხეულანთქმულ კოლეჯში. 1984 წელს ბრიუსელში ჩამოვიდა და ევროკომისიაში დაიწყო მუშაობა. თანამდამ დაწინაურდა. იმ ბოლო პერიოდში ევროკომისიაში ახალი საინფორმაციო ტექნოლოგიების პრექტები მუშავებოდა და მილის განხორბების კონტრაქტების მენეჯერიც დაიკავსა. ცოტა ხანში შეხვალბე გავალ და პარიზში დაბრუნდები. იქ მისი მშობი ცხოვრობენ და საკუთარი კვრავი უკვლავია. ერთი მამა - ტარიელი იმედად პარიზის ქართველთა საოცისომის ხელმძღვანელობდა, შემდეგ როგორც გავიგე მძიმე ავადმყოფობა რამდენიმე თვით ღვინას დაკვრავა...

წვენი ერთ-ერთი შეხვედრისას ხრულიად მოულოდნელად აღმოვაჩინე, რომ მილი ზურაბიშვილი დიდი ნიკო ნიკოლაძის უფროსი ქალიშვილის - ნინოს შვილიშვილი ვიყოლა. მერე სხვა წინაპრების შესახებაც შევიკვვევამოშრომლებსა მილიმ თავისი მამას - ივანე ზურაბიშვილის წიგნი მარუბა - „კარგ ქართველთა სურენსათვის“ - რომელიც 1962 წელს ქართულად დაუხსტამდა პარიზში. წიგნი ახლაც ივანე ზურაბიშვილის მიკულ ბიოგრაფია, რომელიც მის შვილებს - არჩვლს და დეკანოზ თავიანთი დედისა - ნინო ნიკოლაძისა და ნაწილობრივ ვეკითმე თავიანთების ცნობათა მიხედვით შეუდგენია. თურქი საქვეწმოდ მიხედვანთქმულ მილიკავია გარდა კიდევ რამდენ, ფართი საზოგადოებისათვის საგუბადცნობილი კარგ ქართველთა სიხვის უკვდავყოფა გვაძობობს. მე პირადად მანამდე არაფერი ვაგვიგონა ივანე ზურაბიშვილის შესახებ, იგი კი, თურქი ილას ვეკვრით იფდა და ემსახურებოდა თავიუფლების იფილებს და ქართველ საქმეს. საუბრადობაში ის ფაქტი, რომ ქართულად დაწერილი ნაშრომისათვის პრინციპულად არასოდეს ერთი შაურცი არ აუღია პიონირების სახით.

ნინო ნიკოლაძე და ივანე ზურაბიშვილი 1895 წლის ივლისში დაქორწინდნენ. წლისთავზე არილი შეეძინათ - მილის მამა, მერე - გიორგი - ამჟამად საფრანგეთის უკავთა აკადემიის წევრის, ლეონ დანკოს - ზურაბიშვილის მამა, შემდეგ - დეკანოზი. მისიკვის უნივერსიტეტის ოფიციული ფაკულტეტის სტუდენტები იყნ არილი, პირველი მსოფლიო ომი რომ დაიწყო. მან სწავლა მარტო და რუსების არმიას შეუერთდა. ოფისის სამხედრო სასწავლებელში გაიარა სწავლება და ოფიცერი გახდა. პრეკვიას წავის დავებმა შემდეგ იბოლისში ჩამოვიდა, სადაც მისი მამა - გიორგი აფრანკი კვიციანი არმიის მასხრავლია. 1920 წელს არჩვლმა სწავლის გაგრძელება გადაწყვიტა და საფრანგეთში წავიდა, რომ გერმანიის პიდროვეტტრობა შეესწავლა. ივანე ზურაბიშვილი კი მუშელთა და უმცირესი ცირი 1921 წლის 24 თებერვალს

უკანასკნელი მატარებლით ქუთაისს წავიდა, იქიდან - ბათუმში, შემდეგ - თურქეთში, სადაც ხამი მძიმე წელი გაატარა.

1924 წელს მიელმა ოჯახში პარიზში მოივარა თავი. იქვე ჩავიდა არილიც, რომეკულ მანამდე საფრანგეთის სხვადასხვა პრიციანთა წავლსაცავ ვეკირბებს აშენებდა. „ბროს-როისში“ დაიწყო მუშაობა. ხელმოკლე, ვეველიანი ერთი ოთახში ცხოვრობდნენ. ბებიას და მამას ენის პრობლემა არ ამოწნათო, - ამბობს მილი, - რადგან ვრანკული კარავად იყიდნენ, ის კი არა, ინგლისურის სწავლავდ დაუწევია ჩარხვ დიკციონს „კოვეკის კლუბის ჩანაწერების“ მიხედვით. ნინო ნიკოლაძეა, როგორც მამს ეძახდნენ ოჯახის წევრები, კვრავდა. საოცარი ხელი მქონილი. საკუთარ ქორწინებზე თავის ხელით შეკერილი კაბა სცმობ. საქართველო მათი სახურების ხშირი და საღვრსო იფი იყო, მაგრამ ახლანდელი ქართველები არ ამბობენ, ვეველავერი ქართველი კარვია.

„ბროს-როისში“ გაციონი არბოდა თავისი მომავალი მუშელე - მამით იტალიელი და დეფით შოტლანდიელი მომხმადგენელი ქალი. 1928 წელს იხინი დაქორწინდნენ და სულ მალე ქვეყანას მიუღიას მილი. იფდაკვი მილიდან მამის მოვლით იყო და გარკვი განაშლავდა მტინდა მღებობით. იგი ფრვლეთის ეპარხილბა, მამისაც კი, როცა წვენი შევიწწწლოვანებო ვევაკობ და მლიან ვინდობდა, მიელ დღეს მის ვევერით ვევეთვლივით. მამამ 15 წელი გაუხეხავდა, მოსამსხურებ კვლავდა, რათა დედის ემსახურებ, ასე იყო საქორი. აქტიური ქალბები ვეველავრებს არიან ვამოიხეველბა, ვეველავერი უღიან: მამასხეკვი, მირე, მირე, მირე, თურქები, დასვენება...“ და უტავ კვლავ ხელმუსხესხავდ საგრნობის ვახხა და უხიჯავდ მავების რომლებიც მილი ზურაბიშვილს თავისი შორეული და იფებულ სამშობლოსთან აკავშირებს დღესხე საბერძნისა მისი დიქტი. „ზვიადე ქართველი ქალის ზღეს გადასწვდა: „ქართველი ქალი ცვილობს ვეველს სწავლავერი ტვირთით თვითონ პიკილის, ვეველავერი პირობის ქმარს, შვილებს, ახლომდებობს და მე მინახა საკუთარი ობსიხებდ. ქალბებმა უნდა უოხრან მწრებმა, რომ ვეველავრის ვაკეთება არ შეუძლია და სჭირდება მხრუნული ხელის მუშეკვლება. არ ვიცი, ნუკვამდე თუ ამოვადებამ, მაგრამ არც ვეველავერი ქალის ცხოვრება იოლი. უმუშევრების აკვთ არბის. ქალბისათვის აქ უფრო მწილთა საბუშრობის შოვნა და უფრო დაბალი ხელნახევს აქვს. ვიფერი მამაკაცი, ევროკომისიაში კი, რაც უფრო მაღალი თანამდებობაზე ადისარ, ქალბები მით უფრო ნაკლებია. ამ საკითხს სწავლავრენ, ვინ ვიხობა, და იწვენა. საფრანგეთში უნდათ კონსტრუქციამო შეხებონი მუშელი, რომ ქალი და მამაკაცი თანაბარი. საფრანგეთის პარლამენტი ქალბები მხოლოდ ურ პრიციენტს შეადგენენ.“

საურის დამოკავთა უფრო მშობეკი თემებით ვეკვილი და ფრანვ კუტურების გაავრწევი. მილიმ თქვა, ბეგერი ფილი რომ ქვეყნის, „მანკის“ ჩავიცივლილი...

მილი ზურაბიშვილი უკვე მთორე წელია პენსიანზე ვაიდა და ვეველავ პარიზში ცხოვრობს. ცხოვრობს კვლავაც სხეეხასათვის სიკეთის ეკეთების, სხეეხასათვის სიხარული მინიჭების სურველი. ფორმის საქართველოში მანოსლბეზე, სადაც მხოლოდ ვინხელ იყო, როგორც თვითონ ამბობს, „ზვიადის დროს“. არ ვიცი, როდის აცხადებდა მისი მე ფიქრი. ვარჯჯობობს და საქართველო (როგორც თვითონ ამბობს) მისთვის გამოუტენობ და იფებულ ქვეყნად რჩება.

ბულიმი ბაპაშვილი

„მხატვარზე უნდა ნათოს...“

ანერის ბოლოს, სურათების ეროვნულ გალერეაში, რომელსაც ცისფერ გალარეასაც უწოდებენ, ახალგაზრდა მხატვრის მკაცრ ნულიესიკის პერსონალური გამოფენა მოეწყო. გამოფენამ ერთი კვირა გასტანა და მთაველი ნამდვილიად არ მოკლებია, ხოლო მის გახსნას ხომ უამრავი ცნობილი პირივინა ესწრებოდა - აქ იყვნენ მხატვრებიც, მწერლებიც და საერთოდ, ბელონებმაზე შეფარებული ხალხი. საამოებრივ კერძებს კოლონიის ფერმწერის მშენებ ტილოებს, ხამაღლა გამოთქა-მდნერ შიამკვილეუბებს, მაღლიბას უხდიდნენ ადგილებულ მხატვარსა და მის შრომებს - მწერალ ნოდარ წულუესისისა და ქალბატონ მერის.

ეს მკაცრ ნულიესიკისთვის რივი შეხამე პერსონალური გამოფენა გახლდათ, საერთოდ კი, მრავალი გამოფენის მონაწილეა. მისი ნამუშევრები დაცულია საქართველოს კულტურის სამინისტროში, სურათების ეროვნულ გალერეაში, თბილისის, მოსკოვის, გერმანიის კერძო კოლექციებში, მისი პედაგოგებია არანაკლები სურდათ, ედმონდ კაჟანდაძე, შურამ ნიერაძე, ვიცი თითობაძე, დიმიტრი ბაზუტაშვილი, მანანა ტორიბაძე...

● მთაწმინდა, სერიიდან „აღმოსავლური მოტივები“

„უ“ ონად მაკა! - მიხონა მხატვრის პირველმა პედაგოგმა ქალბატონმა მანანა ტორიბაძემ, - არ ეკლდე, ვმამობდი კიდევ, ამხელა დარბაზში არ დაყაროს მისი ინდივიდუალობა-შეიქი. ხდება ხოლმე ასეც, ხშირად გამოფენების დროს ნამუშევრები ერთმანეთს ვერ ავსებს და იყრება შთავარი - მხატვრის ხელწერა. აქ ყველაფერი რიგზეა - მხატვარი რასაც გვეუბნება, ჩვენ ყველაფერს კარგად „ვისმენთ“. მაკა მთავებს თავისი დაულაღვი სწრაფვით, შუშობით. აქ თორმეტი წლის ნამუშევრებია თავმოყრილი. შეგნებულად არ გამოიქანეთ ადრინდელი ტილოები - ამ გამოფენით მხატვრის ზრდის ჩვენება კი არ გვეხრდა, არამედ მისი საქმიანობის გამოხატვა.

მე მაკა პირველი მასწავლებელი ვარ და ამით ვამბობ. გულაბდილად ვიტყვი, რომ ასეთი თავდაუსზოგავი მომუშავე და ასეთი ინდივიდუალისტი მოწავე შე არ შეიქლია. ეს გამოფენა ჩემიც არის ალბათ...

ჩვენ შინ ვისაუბრეთ, მაკა წულუესიკის სახელოსნოში, უფრო სწორად, მამა - ბატონი ნოდარი შესაუბრებოდა, მე და მაკა ვისმენდით და როცა ქებას იტყოდა რამეს ქალიშვილებზე, მაკა წითლებოდა - რას ამბობ, მამა!

ბატონმა ნოდარმა კი ასეთი რამ ბრძანა: მაკა ჩემთვის საპაგალითოა, ხშირად მინდა შეებაძი, მაგრამ არ გამოიძღვალ.

- რას ამბობ მამა! - იოცებს ქალიშვილი.

- რას და მართალს, ერთ მშენიერ

უბედურ დღეს ჩვენი ოჯახის ყველა წევრმა ჩვენ-ჩვენი პროფესია დაკარგეთ. რა უნდა გვექნა... ვიფიქრეთ, ვიფიქრეთ და წვედი წერაქმში მასწავლებლად, თავი როგორმე უნდა გადაგვერჩინა. მე იმის შერე ვეღარ შეეძელი წერა, ძალია არ მყოფი, დრო თუ რა, არ ვიცი. აი, მაკა კი დედულად, სანთლის შუქზეც, ხშირად მშობრი, შემოცენული ხატავდა, ხატავდა საღებავების გარეშე, ტილოს გარეშე, როგორ, რა ჯადოსნობით? არ ვიცი, ვერხუბუბოლი მე, დედამისიც - გვეშინოდა არ გადამწვარიყო. ააა, ვინ გვესმენდა, ეს ხმამაღალი სიტყვები არ არის, ეს მართლა ასე იყო. მაჯობა და შერე როგორ!

- რას ამბობ, მამა!

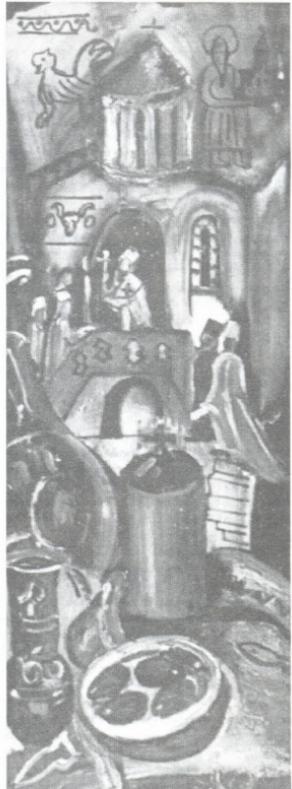
მაკა წულუესიკის დიდი, სევდიანი, საოცრად მეტყველი თვალები აქვს. დარწმუნებული ვარ, ნებისმიერი გუნების კაცს კეთილად განაწრობს, იძინანდ თავფეხდალია, სადა, უბრალო და რაც თამაჯარია, აქვს ის ხიბლი, რაც კუმარირტ შემოქმედიაგან გამოსწვავის.

იგი ძალიან მუნწად მიყვება, რომ დღერთმა მისთვის წყალობა გაიღო და არაჩვეულებრივი მასწავლებლები მოუვლინა, რომ როგორ შეიძლებოდა მათ შეგრდოს არ ეხატა, ხომ სირცხვილი იქნებოდა.

- როცა ეხატავ, ზომიერების გრძობა არა მაქვს, - გამოტყდა იგი, - ვერ ვგრძობ, სად უნდა შეეწერე და ასე რამდენი ნამუშევარი გამოუქვებია და ყველაფერი თავიდან დამიწვია.

- თუ მიბრუნებისარ ძველ ნახატებს და შესწორება შეეძინა?

- მერე და, რამდენჯერ. ბევრი არ

● ადღგობა, სერიიდან „აღმოსავლური მოტივები“

აკეთებს ასე, ხელმოკრედ ვერ მიუბრუნდება; მე მგონია, რომ ეს უკეთესია ხელის სიმშვიდისათვის - რაც არის, არის, მორჩა. მე ვერ ვისვენებ და ძალიან ვიღლები.

- მოგწონს, რასაც კმნი?
 - ხან კი, ხან არა, როგორც ვყვლა, ალბათ...
 აქ ბატონი ნოდარი ჩაკვერთი: მიწინაა, რა... როგორი მხატვრები არიან (და ჩამოთვლის ცნობილებს), მათ რეჟე მკა წულუკისიერი შეიძლება დაიწეროს?

- რატომ, ბატონო ნოდარ, თქვენ არ მოგწონთ?
 - არა, ბევრი კარგი ნამუშევარი აქვს, მაგრამ... რა ვიცი. მაკას მამის ორი პორტრეტი აქვს შესრულებული. ორივე საოცრად გამოხატავს კეთილ, ჭკვიანი კაცის ბუნებას, რომელიც ძალიან, ძალიან თავმდაბალია.

ქართველთათვის საყვარელი მწერალი კი ამბობს: როცა არის ვაგისიშვილი, რობაქიძე, ვაძასხურია, ინანიშვილი, შეიძლება ნოდარ წულუკისიერი? არ შეიძლება!

- და იმიტომაც აღარ წერთ?
 - დიან და კიდევ იმის გამოც, რომ ვეღარ ვწერ - დრო არა მაქვს. ჩემთვის ძნელად იწერებოდა ფოკლეტის - თითოეულ სტრიქონში სისხლს ვაკეცივდი. ახლა აღარ მინდა კერო ვადალა. კარგია - სკოლა, ბავშვები, ბოსტანი - აკრთობელი, კომპოსტო... იმნიშვნელოვანი კვალი იტანს ხარ შენი თავით. ასე არ ვიბოძა? აი, მაკა რომ წავლობს, იტანჯება, კარგია?

და კვლავ მაკას წეროებით წარმოთქმული:
 - რას ამბობ, მამა!

 მაკა წულუკისიერის ნამუშევრებში სტარობს პეიზაჟები, („ქართლის მიწები“, „საღამო“, „ახალქალაქი“, „იმერული კუთხე...“) თოქვა აქვს პორტრეტებიც, ნატურმორტებიც. ყოველი მათგანი ფილოსოფიური ხედვით გამოირჩევა. კონტრასტული თუ ერთმანეთში გარდამავალი ფერებით აღწევს პარზონიზმსა. მართლაც რომ საოცრადაა შესრულებული მისი მგდომიზრ ბალერინა - „სოციალური ნინო“, ნათლად იგრძნობა მისი მოძრაობა, მეორეგან - „ბალერინები“, ერთგვარი დაქანცულობა და სიმსუბუქე, ტკივილი და სიბარული...

მხატვარს აქვს ციცილი სურათებისა „ძველი თბილისი“, სრულიად განსვრავებული, საუთარი ხედვით გამოხატული. შარნაშ ამ ციცილანდ ერთ-ერთმა მხატვრათა კავშირის პრემია მიიღო წლის საუკეთესო ნამუშევრისათვის.

„უფალი შეგვისწავლა“, - ასე ჰქვია მის ერთ ნამუშევარს. აქ ქრისტეს გარდამობისაა გამოხატული, მაგრამ ნახატი კანონიერ ჩარჩოებში არ ჯდება. აქცენტები გადატანილია მარჯვნივ ხელის მტევანზე - უფალი სათქმელს ხელის მორბობით გადმოვიკვამს, ვაგნიშნებს რაღაც მნიშვნელოვანს ჩვენ, უბრალო მოყვარებთ...

ასეთივე სიმბოლურ დატვირთვას იტენს „აღდგომა“: მუშაობელი კვრატები მილურჯო-მონაცრისფერი ფონზე - „პასეა“, ეკლესია, ლოცვა-ღალადისი, მრავალსიმქილი და დაბნეულებულია. რამდენიმე ავტობორტრეტი აქვს შესრულებული მხატვარს - სხვადასხვანაირა მაკა ვყვლა პორტრეტში, მაგრამ ერთია საერთო - იჭვინებოდა ამოხედვა...
 - როცა მხატვრე არ ვუფრობ, რა გამოვა, პრეტესი დიდ ნეტარებას მიატოვებს. აი, დაწყება და დასრულება კი მიჭირს, სულ შიში მაქვს. შეუძლებს კი იმის შესრულებას, რასაც ვეძლედი?..

„მხატვარმა უნდა ხატოს და ხატოს“ - როგორ თქვა სალვადორ დალიმ...

მაკა წულუკისიერი ხატავს და ხატავს დიდი შთაფრებით...

აი, ბატონი ნოდარ წულუკისიერი კი?
 კარგმა მწერალმაც, ალბათ, უნდა წეროს და წეროს...

მანანა ზარბიძე

ბრძანება ბავშვის ბრძენი უფროსი ზრდის

გამომვიდა საყვანოლო ენციკლოპედიის შვიდტომის პირველი ტომი

რა ვიცი, იწებ სწორედ ბავშვობაში სიბრძნე და ბავშვობის მთერ იწყება ადამიანის ინტელექტუალური დაკვირვება?

რემი დე გურმინი
 ბიბი, იწებ მარლაც ბავშვობაშია სიბრძნე, მაგრამ ამ ბუნებით ბოძებულ ნიჭს ხომ წერსა და დიდი რულუნება სჭირდება, რომ შეეხანრუნით და გვაკეთიარით იგი?

მეზედა ვინ უნდა იტვირთოს ეს საქმე? რა თქმა უნდა, უფროსმა, მაგრამ ბრძენმა უფროსმა.

აი, ამ ბრძენი უფროსის, მეცნიერებაში მსაწილია გამაგვლვისა და მასწავლებლის ფუნქცია აიღო თავისიკვე საყვანოლო ურჩაბდა „ალიამ“, რომელმაც ჩაიფურა და აღასრულა დიდი ეროვნული საქმე - ქართული ბავშვებისათვის გამოსცა საყვანოლო ენციკლოპედია.

და მერე როგორ გამოსცა - საუკეთესო ევროპული სტანდარტების დონეზე და ამით ყველა ამ ქართული ოჯახის ოცნება აასრულა, რომელმაც ვინიერი ბავშვები მონდებინა.

ვინიერი და წიგნიერი ბავშვი ხომ ხვალისდელი ინტელექტუალური საქართველოა და ამ საყვანოლო პატირა დღისა ურჩაბდა „ალიამ“ მამილის საქართველოს ინტელექტუალური საბრველი ჩაუყარა.

სხვა რა უნდა ამის მეტი?
 ქალბატონი დიდი წიგნიკეთიან, ამ საქმის თაოსანიან მამის შეველი, როცა „საყვანოლო ენციკლოპედია“ პირველი ეგზემპლარები ეწყო მაგიდამე და სიბარულს ვერ მალავდა, მის გრძობა მეც ვაგდომილი და სახელდასჯელი ინტერეუც შედგა.

- საყვანოლო ენციკლოპედიის გამოშვება შეიღ ტომად ეკავებ ჩაიფურებულ. იგი „ალიას“ მუჯე წლისიკვე უწერება.

პირველ ტომი (მე უკვე ვუფრცავადი და გბუადი, რაც იყო მ. გ.) მსაწილები მიიღებენ ვრცელ ინფორმაციას საძარბოსა და ადამიანის წარმობაზე.

მეორე და მესამე ტომი ეძღვნება ცივილიზაციის „ზოგად, კერბო ქრისტეს დაბადებამდე და ქრისტეს დაბადების შემდეგ, მესამე წიგნი საქართველოს შესახებ ყოველსბრევი ინფორმაციის შემცველია. მეხუთე - საბავშვო მწერლობის აცნობს მითიკულს, მეექვსე - ციციხელ საძარბოს, ხოლო მეშვიდე - მეცნიერებასა და ტექნიკას.

ენციკლოპედია ბავშვებისთვისაა, რაც გვაკავლებდა სრულად გავკეთიკლისწინებინა ბავშვის გონებრივი შესაძლებლობანი, ინტერესის სფეროები, მასალის მსოფლიოს თაყიერებანი. მიიღო რეაქცია დიდი ვატკებამდე და რულუნებით მუშაობდა, რამა მექმნა დღევანდლების შესაყვრისი, მშობლობა და ჰედავთა და მხმარე და გამაგვლვი წიგნი.

ყველა წერობს, ფორტის, ნახატს, ვდას, სატიტული ფურცლებს მგინი ეტყობა მის სიყვარული და მიწილობა, რასაც ავტორთა კოლექტივი აქსივდა ამ კორპუსის შემქმნანი.

მე დაგვხებინ, რომ ამ ტომისთვის ყველაზე მეტად მნიშვნელოვანი „მოთავაზო დამწავის“ კანცელი წიგნიკაციის სიყვარული და მიწილობა ატყვია. სანამ ვსაბრბობიდი, წიგნითვის ხელი არ ვაგუშავა და ისე ვუფრებოდა მის დამაზ ვდას, როგორც პირმშის საყვარო დედა.

ამ პირმშის დაბადებას მთელ საქართველოს ვულოცავთ.

ნარბიზა მვლიაძე

„ფრთხე გამძაფრე, ჭვირხანი...“

ვინც ამ ცოტა ხნის წინ საქართველოს ტელევიზიის I არხის მუსიკალურ გადაცემას „მილიონი სიხარული ოქტაგონზე“ ადევნებდა თვალს, რომელიც მომდერალ დათო ზუგაძეს პატარა თიკა ჯამბურია უწყევდა მეტორეობას, უთოოდ ნასიამოვნები დარწმუნდა იმ არტიტულობით, შესრულების არამეგობრული მანერითა და, რაც მთავარია, შესანაშნავი ხმით, ეს ციცქნა გოგონა რომ დაუჯიფილოვებია ბუნებას, და იმ სიმბოლური „პროცენტების“ მიუხედავად, რითაც ფასდება ხოლმე „ოქტაგონზე“ თითოეული შემსრულებლის გამოხვლა, იმ საღამოს ნამდვილი დედოფალი და გამარჯვებული სწორედაც რომ თიკა ჯამბურია იყო და ეს მარტო ამ სტრატეგიის ავტორის სუბეიტრუი აზრი როდო გახლავთ.

ადრე გამოურკავთ გამარჯვებულებს და, რასაკვირველია, გრანპრის მქოლივლის ვინაობა იმ დღეებში, სადაც ვიწველ წუთს მიღ-მიდიდა თურმე, — „ყო ვხვდავდი ამ ფურცელს, მაგრამ ერთხელაც არ წამეითხავს, რა მუნაა, გულს უწევალებდ მასწავლებელს, რას ფიქრობ, რომელ ადვალს მომეცემნი, ჩემანებს თურმე უკვე აქ სცილანდი ჩემი გამარჯვების შესახებ, მე კი გამოურული სიის წინ ვიდეო და ვეძიებთაბიდი. ისე, ჩემი ბრალია, თვად ვიხივე რუსეთს, ბოლო წუთამდე არ გამიმბოლო-მეოქო.“

გრანპრი სპეციალური პრისის, დიპლომისა და სათამაშოებისგან შედგებოდა, მაგრამ ვველამე მწიფუნელიანი ის გახლდათ, რომ იგი სხვა კონკურსებზე მონაწილეობის საშუალებას იძლევა და თიკასაც უამრავი მიწვევა აქვს, რომელიაგან ვველამე სინტრუსო შანასა სოციალურიის ფესტივალა, რომელმაც როგორც ასეთი უტყვის (12 წლიდან იწყებენ მონაწილეობას) გამონაკლისის სახით შიპატივეს. მაგრამ ვველაფერი ფინანსებთანა დეკემბრული...

თიკა ჯამბურია პირველი კლასიური გიმნაზიის მუსიკალისკლავა. როგორც თავად მაინია, სონამური მონსწავლად — არ უყვარს მოთმეტრეა, სამაგიეროდ კარგად სწავლობს ქართულს, რუსულს, ინგლისურს, ისტორიას. დადის მუსიკასა და ტელევიზიულ მის ნებისყოფაც ჰყოფის, საკმაოდ დღმანდ იჯვლ ინსტრუმენტთან. — „ეკლავ ვარ და ჰორიანა, განსაკუთრებით შუთანა და მიყრდმდა მიკვარს, ვველადის საქმის კურსში ვარ და ზოგჯერ დისკან მხვდება კიდევო“, — გამძნლო დამილით. ადრე, თურმე შეეყვარებოდაც ჰოლიან, მაგრამ ახლა შაგანე ადარ ვიფიქროს, უფრო დიდი საქმეები მაქვს საკეთებელი“ — მიხიზრა სერიოზულად.

კომპოზიტორებიდან რეკვს ლაღიქე, ვიორგი ცაბაძე და ლილიო ნემსაძე უყვარს, შემსრულებლებიდან — უტიტი პუსტორინი, ბარბა სტრეჩანსელი, დათო ზუგაძე და ნინო ქეთამაძე, საყვარელი სიმღერა „ავიერანია“.

გადღებულა „კარიამ-ჩაის“ რეკლამაში. „სიმღერა მოეწონიან და მიმიწვიეს, ჩვე კი არ დამაღებენიხო“, — ეკვება სიცილით. აქვს დღესათვის ვიწველი პოპულარული ვიფორგილი „ჯეკირანი“ (რეკოსიო დათო დლიაშვილი, არანჟირება — ნიკა შემანიშვილი, ინტერპრეტაცია რუსეთ ბაზბაქე), რომელმაც თიკა დღის განმავლობაში იღებდნენ დავით-გარეჯში, ბორჯომში, რიბანში, დღმდესი პავლიანოში, ზოიპარკსა და გრიბოლოვის თეატრში.

მალე ვაღიანა მისი სიმღერების პირველი ალბომი, რომელიც თითქმის ვველა სიმღერა სპეციალურად თიკასათვის იწვიება შექმნილი. საბოლოოდ ნიკა შემანიშვილიან ერთად აპირებს კიდევ ორი სიმღერის დამუშავებას და, რაც მთავარია, „ავიერანის“ წყალობით გამოურნდა სპონსორი, რომელმაც მოკვალი ვიფორგილის დაფინანსება თიკა.

წინეც ისეა დავაგრჩენია, წარმატება უკუხვრით ნორმ მიმდერალს. ფრთა გამაღე, ჯკირანი, ფესბედნიერად გველოს, ჩემო დიკა!

მანანა იმნაშვილი

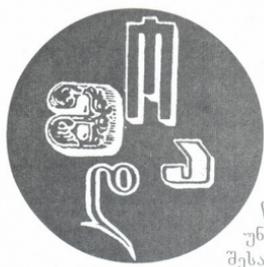
P.S. და ვიდრე ეს წერილი დაიბეჭდებოდა, თიკამ დათო ზუგაძემ კიდევ ერთი მშვენიერი ვიფორგილით „ვისარტყელით“ გააზარეს თავინსიველები.

სამი ქალიშვილიდან ნაბოლარა, თიკა 1991 წლის 4 მარტს მოეკლინა ამ ქვეყანას, და როგორც დედამისი ქინი ფატი აღინშნავს, სიხარული და ხალისი შემოიტანა ჯამბურების ოჯახში.

თავდაბნე მშვიდი ბავშვი ყოფილა, დედის ნებერა, სიმღერის ნიჭი (მიუხედავად იმისა, რომ ორივე ბაბუა მომდერალი ჰყავდა) საბავშვო ბაღში დაბეჭუნია მუსიკის მასწავლებლის ლალი გუგუშვილს და მას მერე გასაქმდა არ მიუციათ — სხვადასხვა სამთავრობო ღონისძიებებზე თუ კონცერტებზე გამოჰყავდათ ოქერაში, ფილარმონიისა თუ რუსთაველის თეატრში. იმდენად ხშირად იწყებდნენ თურმე თიკა, რომ ოჯახმა პასუხისმგებლობა იერაზო და ექვსი წლიდან სერიოზულად დაანებინეს სიმღერაში შეცდანიონა — მონსწავლავთა სასახლეში ანსამბლე „მზიორანი“ მიიყვანეს, პარალელურად კი ციციანი ციციშვილი ამეცდინებდა. ახლა ოთხი წლია რუსეთ ბაზბაქის მონსწავლე გახლავთ და ამ ხნის მანძილზე მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწია. ჰიკვს საყოთარი პრიოდუქსი ნატო დუბაძე, რომელიც პედაგოგიან ერთად დედულადად იღვივს მისი, როგორც მომავლის მომღერლის ჩამოყვარებისათვის. თიკა მრავალი ადგილობრივი თუ საერთაშორისო კონკურსის („დღის ვარკვლავი“, „ახისი ხმები“) მონაწილე და გამარჯვებულია, მიღებული აქვს რამდენიმე გრანპრი (ბობლსში, „ოქროსი მაროვი“, ბულგარეთში „ჩვენ XXI საუკუნე“), რომელთა შორის გასაკუთრებოდა აღნიშვნის ღონისა ტბალიაში ქ. ბულარიაში 9-დან 18 წლიამდ შემსრულებლობა კონკურსში „მაგია ტბალის“ მხოლოდული გამარჯვება, სადაც თიკამ სრულად წარმოიანა თიკის შესადლებლობანი, შესარულა ფრანგული სიმღერა ედვტ მაჟის რეპერტუარიდან, რანსინივლის მორე კონცერტი, „ქალქური „ავიერანი“, ანზორ ფიქოშაშვილის „აუ ასე ტურფა იქნება“ და ამსოლუტურად დავაინა თიკის შიკაერი კონკურენტი, გენზური მულოდიების მღერინა შემსრულებელი რუსი მომღერალი გოგონა.

ამ კონკურსში, როგორც თავად იხსენებს დიდილით, ერთი კურიოზიქ შემთხვევია — გლავ კონცერტის დაწყებამდე, დილით

იღბლიანი ჰერმესი

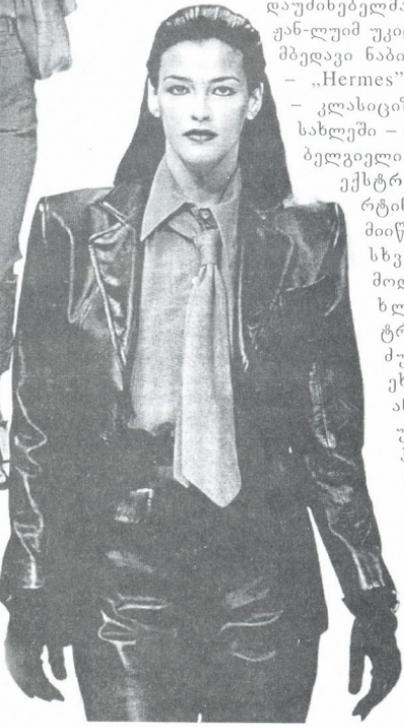

ცხოვრებამ კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ ხმები ჰერმესის ოჯახის წარმომადგენელთა უნიკალური ინტუიციის შესახებ სულაც არაა გა-

ზვიადებული და თუკი რაიმეს აეკვიტებენ, აუცილებლად მიადრევენ წარმატებას. ეს კი იმ დროიდან მოდის, როცა 1837 წელს ტიერი ჰერმესმა გარისკა და მთელი თავისი ქონება უნაგირებისა და აღკაზმულობის წარმოებაში ჩალო.

დღეს ძველი დასაჯერებელია, რომ „Hermes“-ის სახელგანთქმული სახლის ისტორია კუსტარული წარმოებით დაიწყო, მაგრამ ფორტუნა აშკარად გულმონწყალე იყო ამ ოჯახის მიმართ და რამდენიმე თვის შემდეგ „Hermes“-ის ელეგანტური აღკაზმულობა პარიზის ყველაზე მდიდრულ კეიპაეებს ამშვენებდა, ცოტა ხანში კი მუდმივი კლიენტებიც გამოუჩნდა არა მარტო დედაქალაქის დიდებულთა, არამედ სხვადასხვა სამეფო ოჯახის წევრთა შორის. საქმის ასე წარმატებული შემოტრიალების შემდეგ დიდი სისულელე იქნებოდა მხოლოდ უნაგირებით შემოფარგვლა და ტიერი ჰერმესის ვაჟმა შარლ-ემილმა ჩანთებისა და ტყავის სხვა აქსესუარების დამზადებას მიჰყო ხელი.

გამბედაობა ჰერმესების საკვარეულო თვისება იყო და მას არც ტიერის შვილიშვილის – ემილ-მორისისათვის აუვლია გვერდი, რომელმაც 1928 წელს, დიდი ღებრესის ეპოქაში კიდევ ერთხელ შემოიღო სასწორზე მთელი ოჯახური ქონება და მზა ტანსაცმლის პირველი კოლექცია გამოუშვა. ფორტუნა კვლავ ჰერმესების მხარეს აღმოჩნდა – იმ ხანებში ტანსაცმელს ბევრი კერედა, მაგრამ, ტყავისაგან შექმნილი მოდულების შემოთავაზება თავისივე არავის მოსვლია! ყველაზე საოცარი კი ალბათ მაინც ის გახლავთ, რომ მსოფლიო ადიარება „Hermes“-ის სახლს ტყავა კი

არა, აბრეშუმმა, უფრო სწორედ აბრეშუმის შარტებმა და თავსაფრებმა მოუტანა, რომლებსაც ევროპელი ლამაზმანები სიამოვნებით ატარებდნენ.

„Hermes“-ის სახლის ყველაზე სახელგანთქმული თავსაფარი – აბრეშუმის კარე (90სმ-ის კვადრატი) 1937 წელს შეიქმნა და სათავე დაუდო უნიკალურ კოლექციას, რომელც დღეისათვის ათას მოდულამდე გაიზარდა. ახლა მსოფლიოში ყოველ 15 წუთში ერთი კარე იყიდება, რაც ექსკლუზიური საქონლისათვის მეტად მნიშვნელოვანი ფაქტია.

ყოველკვირეულად „Hermes“-ი კარეს სამ ახალ ნიმუშს ამუშავებს და თითოეული მათგანის უკან სახლის ახლანდელი, რევით მეხუთე მუპატრონე ჟან-ლუი დიუმა-ჰერმესი დგას.

რამდენიმე წლის წინ კვლავ იზინა თავი ჰერმესების ოჯახური ავანტიურის მიმართ დაუძინებელმა გენმა და ჟან-ლუიმ უკიდურესად გამბედავი ნაბიჯი გადადგა – „Hermes“-ის სახლში – კლასიციზმის ამ სასახლეში – ახლგაზრდა ბელგიელი დიზაინერი, ექსტრემისტი მარტინ მარჯიელუ მიიწვია და მალე სხვა მსხვილი მოდულების სახლის მეპატრონეც აიძულა გადაეხედათ თავიანთი ხელშეუხებელი პრინციპებისათვის.

დღეს ჟან-ლუი ძველებურადად დარწმუნებულია, რომ „Hermes“-ის მოდულები – იქნება

ეს ჰალსტუხები, კარე თუ ხელთათმანები – არ ექვემდებარება მოდის ჭირვეულობას და მართალიცაა, რადგან 5-10 ათას დოლარად ღირებული „Hermes“-ის ჩანთების შესაძინად რამდენიმე თვით ადრე უნდა ჩადგეთ რიგში.

ფარული ქრისტიანული რიტუალები მთიანი აჭარაში

● განახლებული წმინდა ნიკოლოზის ტაძარი ბათუმში

უ

დიდესი ისტორიისა და კულტურის საქართველოს, უდიდესი ქრისტიანული წარსული აქვს. ქართველი კაცის ბუნებას კარგად მისადაგება ერთ-ერთი სულიერი მოღვაწე მამის ცნობილი სიტყვაა: „ყოველი კაცი ბუნებითი ქრისტიანია“.

მინდა აჭარის მაღალმთიან რეგიონში, კერძოდ, ხულოს რაიონში შემორჩენილი ფარული ქრისტიანული რიტუალების შესახებ ვაიმბნის და მოგვიწოდო მასალები, რომლებიც წინაპარია ქრისტიანული სულა ჩადებული. რამეთუ მოგვსენებთი დღევანდელი სინამდვილეც იმ დიდად წოდებულ აჭარას, სადაც პირველად დაიბრა აკანთი ჩვენი სულიერად შობისა.

1997 წლის ავგუსტის ხულოს რაიონის სოფელ ვაშლიანში გადარეკილია მამამთილი – თბილისი აბულაძე მეცნიერული და იერარქია მამამთიანური წესით, გამომდინარე წმინდა მართლმადიდებლური მრწამსიდან, არ დაესრულებიარ იმ საკითხებზე, რომელსაც მთლა კითხვობდა. შემდეგ კი გაეხილ მთლე ასეთი რიტუალებისა: მუხობლის ქალბატონმა ასტანამ დადგული ნახშირით და საკმეველით სამჯერ უკმია მეცნიერულად გამოხე. რამდენიმე ხმის შემდეგ ქალბატონ თამარ მელაძეს ვთხოვე აეხსნა ამ რიტუალის მნიშვნელობა: თამარამ მოხსნა: „63 წლის ქალ ვარ, ობლობაში ვაგვარად – დღე აღრე გარდამეცვალა, თუ რაიმე ვიცი, მამამე მისეან მისწვლია. ეს წესი, რასაც ჩვენ ვასრულებთ ძალიან ძველდებიან მოხის. ნაკვერხვალს დავკართი ფიჭვის საკმეველს, ფიჭვისას იმტომ, რომ დანაწიერ წიწვიან ხეებზე სურნელოვანია, მოკაერთი უკვდავ ვეკობლაც და ასე ვუკმეობ მიცელებელს 3-ჯერ მარჯვნივ მარცხნივ. ამას ოჯახის ახლობელი კვიცობს. მეტწილად ქალები ასრულებენ, მაგრამ შეიძლება კაცმაც გააკეთოს. ვაძლიერებთ ვიცი ისიც, რომ საკმევე და ნახშირი იცავს მეცნიერულს ქვეყნარალებლსაგან“.

ქრისტიანისათვის მშელი არ არის დანახვის ამ რიტუალის მსგავსება ქრისტიანული წესის აგვისიან, როგორც ვთვით დავიფიცი ვუნქურს (რომელმაც ნახშირი და საკმეველია) ხელში სამჯერ უკმევე მიცელებელს მარჯვნივან მარცხნივ, კმეკა იწეება თვის მხრიდან.

ჩემი მეუღლე ვანტარ აბულაძე (41 წლის ს. ვაშლიანის) იხსენებს: „ამაჟეობაში ყოველ ძველით ახალ წელს, გამოიწიხას უნაყოფი ხესთან დადგობდა ცულით ხელში ოჯახის წევრი და სამჯერ დაიხებდა. „უნდა მოგვარ“ სახლიდან სამჯერვე უნაყოფი ხესმენ: „არ მოგვარ, ვაკვალთი ერთი წელიც, იწებ მოხისას“. ეს რიტუალი ხალხში, უნაყოფი ხის დამწიხებია ცნობილი. იგი ყოველთვის ძველით ახალ წელს უნდა შესრულებულიყო“. წმინდა სახარებოში (ლუკა 13. 6-9) კითხვობთ: „დღევ ვისმე ვდა ნერვი საყვარეხის თვისა; მოვიდა და ვიპოვდა ნაყოფისა მისეან და

არა მოვა. და პრეკა უნახის მოქმედს მას: ამა სერია სამი წელი არს, ვინაიდგან მოველ და ვეცებ ნაყოფისა ღლელსა ამას შინა და არა ვპოვებ, მოსკევე ვკვ, რასათვის ქვეყანაცა დაუპრერეს უკმად, ხოლო მან მოვეო და პრეკა: „ყოველი უტევე ვეე ამსაცა წელსა ვიდრეგმის მოუთობნი მას ვარშემო და სკრე დაუვეო. ვის ხილო თუ ნაყოფი; უკეთი არა, მერმე მოსკევეო იგი“.

ვინმემდე განსწავებისას, ჩემი დღემადილსაგან გამოვირია: „ის ამოსარამებელი“, „მავას ხომ არ უნდა ამბებარამი?“, რა უნდა ითქვას ღვთისაგან აგრძელებულ წველაზე კარგი მაგრამ, როდესაც პირველად გაივინე დღემადილსაგან სიტყვა ბარბის, ერთი მხრივ, მესამიონა კიდევ და გულცი, როცა მისი მნიშვნელობა გაივინე. ეს წველა ადამიანის დღემადილანად ამოწვევტას, განადგურებას ნიშნავს, მაგრამ იგი შეიძლება ახსნას სხვა მნიშვნელობაზე, როგორცაა უნაირებლად დარწმნა. რაც თავისთავად სიკვდილის ტოლფასია. აქვე მინდა ვაგვისხერი ბარბისთან დავკომბრეობი სამეგრელოში ცნობილი წველის ფორმლა, ადამიანები ერთმანეთზე განსწავებისას ხშირად ასე სწავლიან ერთმანეთს: „პაპამ ზიარებას ვაძოგამოვეო“, რაც ნიშნავს „მღვდელის ზიარებას არ მოსწრეოფილს“, „ამოსარამებელი“ და უნაირებლობისათვის ვამეტებელი ადამიანი ნიშნავს, რომ იგი სულიერი და ფიზიკური განადგურებისათვის ვკმევტება. დამკომ წველის კი სახე შეიძლება ერთ-ერთი უდიდესი წველადა ჩაითვალოს და დმირამს რე ქანს, მომავალში მაინც, ჩვენს ისტადე დანებებულ ცხოვრებას, რომელიც „წვეისაგან საუსეს არს“ კიდევ თათს უფლებება დატკვებს.

სოფელ ვაშლიანში არის ადგილი, რომელსაც საყდარი ჰქვია. ლეგან აბულაძე (სოფ. ვაშლიანი – 43 წლის) იხსენებს: „ჩემი ბებია და ბაბუა ხშირად იხელოდნენ იმ სერისაზე, სადც უწინ საყდარი იდგა და იხელოდნენ იმეცობისო. ჩაუცხოვობილი ბაბუებმა ამ შინა ამინდს მთავრად საიდან ხელებით რომ იწეოებო, მოვლედ ვგავსებობდნენ: „შეთინებმა სარეგო ვაგვისინ და იქიანო“.

სარეგოხისა არა მოგვხსენიო, მაგრამ დღევანდელი თვალთახედვით, რატომღაც გზონია, ეს იყო მათი ენერგეტიკი ხედა, რომეცნობილი ღრეგოცა იმ ადგილისაგან, რასაც საყდარი ჰქვია, ისეა-მური ბურუსი კი – შეთინების საცხებია.“ სხვა ტარებლის მსგავსად „ამინტეს“ საყდარმაც რომ გავიზარა და იწებ ამიტომაც მოვინებრა წმინდად დღევანდელ მესხეთში მამამთიანი ატრეშელებული სული.

დასარულს მინდა მოგახსენიო, ერთ-ერთი აჭარლის ოჯახში სტუმრობა. სოფელი ველციძებში მალდ მთაზე მეგობარობს, სოფლის განაპირა ადგილს კი ნაონასტრეტი ჰქვია. ოჯახში ყოფიხას ჩემი კურადღება მიქცევა კვლის ნაქვარობამ, რომელმაც სათუთად იყო ამოქართველი ანკელოზები, მტრელები, მამალი, წმინდა ბარბისი კოხითი. მამლის ვიფილზე წმინდა პეტრე მოციქულის ცრემლები გამახსენია ანკელოზებსა და წმინდა ბარბისმა, კი ვეკრემის უკანასკნელ დამებს, საიდგლო სერობაზე უფლის ერთგულეობაში მოზიარე მოციქულეობა.

დაე, თითოეული აჭარელი, წმინდა პეტრე მოციქულის სინაურული ატრეშელებული უფლის სისხლისა და სიორვის მონიარე ვევიხილოს, რაც ქართველი გენისა და დღემადილს წარსულის გამართლება იქნება. ამის საფუძველს იძლევა მომავალი თითაც – აჭარის ექვლაზე მაღალმთიანი რეგიონის – ხულოს ტბელ აბესერისხის სახლების გინმანის აკანარელები. ვადავოცარი კოლექტივი მოსწავლეობითი დამატრეშებელი ვართ ამ ძირძველ მსაწე მძიფრანტულ წმინდუნა შესასწავლად, მისამებლად ტარდება ფიზიკული ატრეშეობი ნაონასტრეტი და ნასაყდარი ადგილებზე, სადაც შეიძლება საყდრებელი ლოცვები უფლისა და დღე ღვთისმშობლისადმი. ჩვენს ყოველ ამაქმს დაუღალავი ერთგული მოძიერის – დეკანოზ მირიან სამხარბაის ლოცვა-კურთხევა თან ახლავს. რათა ვატყვებდეს ყოველ დაფარული და ყოველ დღევე-მული ახლადგეს.

ირინარამი (იზორდა) აკირაპვილი
ხულოს ტბელ აბესერისხის სახ.
მათლმადიდებლური გინმანის პედაგოგი

ნიგჰინანი ნამცხვარი

მასალა საჭიროა: 5 ჭიქა ფქვილი, 1 1/2 ჭიქა არაფანი, 250 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 6 კვერცი, 1/2 ჩაის კოფი სოდა, 1 ჭიქა შაქრის ფუნჯილი, 1 ჭიქა ნიგოზი, 1 ჭიქა ქიშმიში, 4 სუფრის კოფი მარცნი, 1/3 ჩაის კოფი მარილი.

მომზადების წესი: სოდაში არეული ფქვილი მაგიდაზე გაკერით, შუაგულში ჩაღრმავება გაუკეთეთ და შუერიით არაფანი, კვერცხები, შერბილებული ნაჭრებად დაჭრილი კარაქი ან მარგარინი, შაქრის ფუნჯილი, მოხალული დაჭრილი ნიგოზი, ქიშმიში, მარცნი და მარილი, კარგად მოხილეთ ცომი და 15-20 წუთით გრილ ადგილას დადგით. შერბილებული ცომი რამდენიმე ნაწილად დაეყავით, თითოეულს ძხვების ფორმა შეეცით და ნაჭრებად დაჭერით. ზემოდან 2 სუფრის კოფი არაფანიან არეული 1 კვერცხის გული მოუსვით და ცოტალენი დაჭრილი ნიგოზი მოაყარეთ.
ცხვება 240-250°C-ზე.

ფხვიანი „მაზურა“ ძიფიში

მასალა საჭიროა: 200 გრამი ფქვილი, 1 სუფრის კოფი შაქარი, 100 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 1 კვერცხის გული, 3 სუფრის კოფი არაფანი, ღანის წვერი მარილი, 50 გრამი წვრილად დაჭრილი ნიგოზი ან თხილი, 50 გრამი ქიშმიში.

მომზადების წესი: ფქვილით, შაქრით, კარაქით ან მარგარინით, კვერცხის გულით, არაფნით და მარილით მოხილეთ ცომი. გააბრტყელეთ ციმწასმულ თუნუქის ფაიბზე. ზემოდან მოუსვით ათქვეფილი კვერცხის ცილა. მოაყარეთ წვრილად დაჭრილი ნიგოზი, ქიშმიში და 2 სუფრის კოფი შაქრის ფუნჯილი. შედგით ცხელ (210-240°C) ქურაში 30 წუთით. გამოძვარა „მაზურას“ ვინლიანი შაქრის „პულრა“ მოაყარეთ.

პრაპოშული „მაზურა“

მასალა საჭიროა:

ცომისათვის: 400 გრამი ფქვილი, 200 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 200 გრამი შაქრის ფუნჯილი, 1 კვერცი.

გულისათვის: 1 კოლოგრამი ხაჭო, 200 გრამი შაქრის ფუნჯილი, 10 კვერცხის გული, 10 გრამი რომი ან კონიაკი.

მომზადების წესი: ფქვილით, კარაქით, 1 კვერცხითა და შაქრის ფუნჯილით მოხილეთ ფხვიერი ცომი. გააბრტყელეთ ციმწასმულ ფაიბზე. ხაჭო ხაჭოში გაატარეთ, დაუმატეთ შაქრის ფუნჯილი, კვერცხის გული, რომი ან კონიაკი. ვეელაფერი კარგად ათქვიფეთ და გაბრტყელებულ ცომზე მოათავსეთ. გამოაცხეთ ცხელ ღუმელში 30 წუთის განმავლობაში. ზემოდან ვინლიანრევი შაქრის „პულრა“ მოაყარეთ.

სტაფილოს ნამცხვარი

მასალა საჭიროა: 2 1/2 ჭიქა ფქვილი, 2 ჭიქა შაქრის ფუნჯილი, 3 კვერცი, 50 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 1 ლიმონის ცედრა, 1 კოლოგრამი სტაფილო.

მომზადების წესი: კარგად გარეცხილი სტაფილო მარილწყალში მოხარშეთ, კანი გააცალეთ და ჯერ ხორცსაყვამი, შემდეგ კი ხაჭოში გაატარეთ. გახვილი მასას შუერიით შაქრის ფუნჯილი, კარაქი, კვერცხები, ცედრა და აუყუბამდე თქვიფეთ. დაუმატეთ ფქვილი. მიღებული ცომი ფქვილმოყრილ დაფაზე 1 სმ-ის სისქეზე გააბრტყელეთ და ჭიქით ან სპეციალური საჭურველი სხვადასხვა ფიგურები ამოჭერით. მოათავსეთ ციმწასმულ ფაიბზე და 240-260°C-მდე გახურებულ ღუმელში გამოაცხეთ.

პარტოვილის ნამცხვარი

მასალა საჭიროა: 200 გრამი მოხარშული კარტოფილი, 1/2 ჭიქა შაქრის ფუნჯილი, 3/4 ჭიქა ნიგოზი ან თხილი, 1 ლიმონი, 100 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 3 კვერცი, მარილი, შაქრის „პულრა“.

მომზადების წესი: შემთხარი კარაქი მარილიან, შაქრის ფუნჯილიან და 1 ლიმონის ცედრასთან ერთად ათქვიფეთ, თანდათანობით (თქვიფის პროცესში) დაუმატეთ თითო-თითო კვერცი, ოღნაგ მოხალული, წვრილად დაჭრილი ნიგოზი ან თხილი და ხორცსაყვამი გატარებული კარტოფილი. მიღებული მასა 2 სმ-ის სისქეზე გააბრტყელეთ ციმწასმულ ფურცელზე და ზომიერი სიხურავლის ღუმელში 40-50 წუთით შედგით. შეგრილებით, მოაყარეთ შაქრის „პულრა“ და ნაჭრებად დაჭერით.

რედაქციის მისამართი:
380096, ქ. თბილისი,
მ. ვისტაჟის ქ. №14.
V სართული
რედაქტორის
ტელეფონი:
99-98-71

ფურნალში რეკლამების განთავსების მსურველებმა დარეკეთ შემდეგ ნომრებზე
99-98-71; 93-43-02

მედიუმზე დაფუძნებული ოცნება ზაინსლენა „მარინელაში“

„მ“

ენ საქართველოს დღეობა დაგეგმულია — ეს სიტყვები ხმადასრულებს უხარბო თითოეულ მანდი-
ბურს, ვინც კი ძაბადა-საღიბს „მარინელას“ მომსა-
ხურები საზღვრებს. ვველა ქვე ლამაზი თავისებუ-
რად, მაგრამ როცა „მარინელაში“ გამოსვლა პატარადას
შეუხედავო, წაბო შეიძლება სწრაფად კი შეგარო.

ლამაზად გაფორმებული ვიზუალები, რომელსაც გულგრილად ვე-
რავი ჩაუვლი, ჯალისურ საქართველო გვეპატიება, რომელ გოგო-
ნას არ უცნობია ლამაზ სადღეობლო კაბას „მარინელაში“ ამ
ოცნების ახლები დაგვამოხმებს.

სწრაფად ჩაუვლივთ გოგონას აქ ულამაზეს ასულად აქვეყნ-
დობის სადამიდე ცინტრუტები ტრავლებს „მარინელას“ მომსა-
ხურები, დამოხმად დასახლები, ფრმის დიეტური თამარ ნადი-
რამე, რომელიც გოგონებს ისე დასეუფებს თავზე, თითქოსდა საუ-
თარ ქალსეილს ამხადებდეს საქართველო.

საქორწინო კაბა მეტ-ნაყვალად ვველა უხეხა, მაგრამ „მარინ-
ელაში“ ის შეგარევეთ კაბას, რომ თქვენზე უხეხადობრივი ვე-
გრუნებო. ქნი თამარი, თავად უხადი გვესურების მქონე, ფრმის
სტრესტანთ, პრიფსიონალ დიხანერთან ღვა ზაქარაძისთან ერთად
კაბის შეკრევისას ვველაფერს თვალსწინებს.

— ზოგი ისეთი სინაზი შეიძლება კარს, მამივე სიმათით
ადიგებით მის მიმართ. მაგრამ ისეც ვფიქრობ, როცა არამეველებ-
ბრები გარეგნობის, ვეღვებურად ჩამეული ქალბატონი შეიძლის
ჩვენთან და იმდენად უარყოფითი ბრეა ახლავს, რომ ერთი სული
გვაქვს, როდის გავა ძაბაზიდან, განქვობას ისეც ვეუფებებს, როცა
საქორწინო კაბის ამოსარგებად გოგონა კვეთს ვეღვით შეიძლის.
თუშეკა ჩვენს განუცობს და მრებს მამიშეგნობა არ აქვს, ჩვენს
„ხელმწიფრას“ არასილეს ვეღვებობო. თავიზიანად ვეღვებობით ვე-
ვლას, ვეღვებობით რომ ვერ შეიძინონ, ჩვენთან ვიზიტი არასილეს
უნდა დავეუფდეთ, — დომილით შეუწება ქნი თამარი.

ალბათ ამბობთაც არის, რომ უროფობობა შემდეგშიც ვრე-
ლდება, ხშირად ქორწინობაც პატრებენ „მარინელას“ თანამრო-
მლებს, რომლებიც მეორეხარისხივ მეტად არიან დასტრეფესებლები,
რომ პატარადას უნაყოლი გამოიფერებოდეს, ლამაზი დღეობა
ხო „მარინელას“ ცოცხალი რეკლამაა.

საზღვრგარეთი სასილესილესიფერ კაბას ანიჭებენ უპირატესო-
ბას, რადგან არსტორგარტულ ვერად ითვლება, როგორც „მარინელაში“
ამიხნეს, საქორწინო კაბას თავის ისტორია აქვს. დღეობ-
ვალი სტუმარს სწორედ თავისი კაბით „უხაუბრება“, თითო სისხე-
ტაის სიბიძობა, ამბობენ, რაც უფრო განიერია კაბის ბოლი, ბე-
დნიერებაც უფრო ხანგრძლივი იქნებო, მაქანაზიბით დატვირთული
კაბა თავისი სიბიძრებზე მიგანაზიხებს, ფატას კი მანდილთან ავი-
ეებენ, „მარინელაში“ კაბასთან ერთად ისეთ ლამაზ ფატას შემო-
ვითავებენ, რომ ვველაზე სწრაფ პატარადასეილეს კი მოსწონი.

„მარინელაში“ ისეთი შემთხვევებიც ვფიქრობ, როცა კლიენტმა
მყარადიღებელი კაბა შეარჩია საყვლად, მაგრამ თამარას და ღე-
კამ გადაფორმებისთვის, რადგან შედარებით იაფი კაბა უფრო უხე-
ბიდა.

„შიაბტ“ საქმრობებთანაც არ უცნობი საერთო ენის გამინახვა,
ისე ლამაზად გამოიწეობენ რეკლეს, რომ დეკორატევიც კი ხეუაკვენ
თვალს.

— ვველა საქმეს პროფესიონალი უნდა აკეთებდეს, — ამბობს ქნი
თამარი, — როცა გოგონა ლამაზია, იქ სწორედ მისი სილამაზე უნდა
გამოიკეთოს და არა კაბის ხილი, ხილი როცა ნაყვალად ლამაზია, მამინ
კაბამ უნდა „აღმოაჩინოს“ და გამოაჩინოს მისი სილამაზე“.

სექტემბერ-ოქტომბერში, როცა საქორწინო სეზონი ჰკეს აღწევს,
„მარინელა“ დილის ეჭვის საათიდან ღამის სამ საათამდეც კი შე-
ვლობს, კაბის ტანზე მორგება, თმის დავაჯინება, მკაიავი კომპლექსუ-
რად კეთდება, ფრმის თანამრომლობის სილამაზის სალონ „სინი-
სთან“, სადაც „მარინელას“ პატარაობებს ფასდაკლებით უხსახურე-
ბიან.

— დღობის მხოლოდ ერთს ვიხივ, მქონდეს ძალა, რომ ვეღვსა-
ხური იმ საქმეს, რომელიც ძალიან მიყვარს, — ამბობს ქნი თამარი,
— რასაც მე ეწერება უხარჯე, არანაირი თანხით არ ანახლავდება.
მინებო დიდი მაქვს, მინდა შევეწამ განუყოფილები სილამაზე და ამ
სილამაზეს ვეღვსახური, ამისთვის კი სილადურია თანხება საჭირო,
არასილეს არავისთვის არაფერი მიიხივია, მაგრამ ახლა მა-

როლა ვეღვლობ ხმა მივაწდინო ცნობად ხელოვანს ზურაბ წერე-
თელს, რომელიც დღის მხრიდან ბიბად მერგება, მოგვხსენებო, რა
მწილა მისი დავჯრა, იმდეს მანერ კერავჯე, რადგან აქ ისეთი
სილამაზის შექმნა შეიძლება, რომ ჩვენს მაღაზიაში შემოსვლა მა-
რიდა ზემის ტოლესი იქნება.

„მარინელაში“ მუდამ მზად არიან მოგვხმინონ, ვავილიმონ და
თან ინგლისიდან ჩამოტრიალი ულამაზესი კაბები შემოვიტანონ, დღე-
სდღობით მაღაზია ძობიბობად კაბების გაქრავებობით არის დასაქმე-
ბული, ფატას მართლაც ხელმისაწვდომია, კაბის ფიფისას კი მაქსი-
მალურად დავიკლებენ ფასს, სახაზლელად და საშობად 20-25 პრო-
ცენტითი ფასდაკლება, მყელე, მაღაზია-სალონში უხადლესი ღე-
ნის მომსახურება, ისეთი, მხოლოდ ფიფიში რომ ვენახავს, თუ-
შეკა მომხმარებელიც მზად უნდა იყოს ასეთი უთითობისათვის,
ხშირად კაბას ისეთ მღეომარებობაში აბრუნებენ, რომ ქამშეწნადა
„უფლარა“, ერთი-ორჯერ ახალი კაბებიც ჩამოსწერეს მასზე დამწე-
ული შავი ლეჯის ვაბი.

(ცნობად ქართველი მსახიობებისა და მომღერლებისათვის აქ
მუდამ მოიძებნება ულამაზესი საცინეტრო და საღამოს კაბები.)

„მარინელა“ აქტიურად თანამრომლობს „ფორტუნასთან“, ვა-
დღეებში მონაწილე გოგონებს მაღალის მღვლებით ამწევენს.
„მარინელაში“ შემოსა და გალამაზა „მის თიბისის“, „მის
საუკუნის“, „მის საქართველოს“, „მის შემოღობის“ მონაწილეები,
და ბოლოს, მინდა შემოვიტანოთ ამინაწერი ბავუნთა დამხმარე
საერთომობისი ასოციაციის პრეზიდენტის მადლობის წერილადან:
„მადლობის გიხდით იბოლა და მწრუნეულობას მყელებელი მო-
ზარების მიმართ ველისმიბების გამძენებას და გაცულად დამხმარე-
ბისათვის“.

მსგავსი წერილები მრავლად ინახება „მარინელას“ არქივში...

ბარბინე ნაბიძი

„მარიონეტას“ სადღესასწაულო კაბები

